

Gmina Żukowo
2023

**Diagnoza lokalnych zagrożeń
społecznych**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
DANE DEMOGRAFICZNE.....	6
METRYKA GMINY.....	9
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	9
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY	10
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	11
RYNEK ALKOHOLOWY.....	11
ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	12
WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY.....	12
INNE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY	14
SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	15
ŚWIETLICE	15
PUNKT NARKOTYKOWY	16
PRZESTĘPCZOŚĆ	17
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	20
GRUPA BADANA.....	20
CEL BADANIA.....	22
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW	23
PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	26
PROBLEMY OSÓB STARSZYCH	30
PRZEMOC W RODZINIE	32
PROBLEMY RODZIN Z TRUDNOŚCIAMI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYMI.....	36
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE.....	38
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	43
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE.....	44
UZALEŻNIENIA BEHAVIORLANE - UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH, MEDIÓW	46
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	48
GRUPA BADANA.....	48
CEL BADANIA.....	50
SYTUACJA BYTOWA SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	51

PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	54
PROBLEMY OSÓB STARSZYCH	57
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	59
GRUPA BADANA.....	59
CEL BADANIA.....	60
WYNIKI BADAŃ.....	60
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	67
METODOLOGIA.....	67
CEL BADANIA.....	67
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	68
WYNIKI	69
PRZEMOC W SZKOLE.....	71
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL	73
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY	76
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	78
POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	80
UZALEŻNIENIE OD INTERNETU I CYBERPRZEMOC	82
HAZARD.....	86
OCENA CZĘSTOTLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA POSZCZEGÓLNYCH UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH.....	87
CZAS WOLNY	88
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE ŻUKOWO	90
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ.....	90
WYNIKI BADAŃ.....	90
BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ PODSTAWOWYCH GMINY ŻUKOWO	98
CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY.....	98
CEL BADANIA	99
WYNIKI BADAŃ.....	99
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE	102
CZAS WOLNY, CYBERPRZEMOC, STOSUNEK DO PRZYSZŁOŚCI	106

PODSUMOWANIE..... 108

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2023 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Żukowo wśród grup reprezentujących lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy w tym: seniorzy i osoby niepełnosprawne, rodzice uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy,
- b) dzieci i młodzież szkół podstawowych,
- c) nauczyciele pracujący w szkołach podstawowych na terenie gminy,
- d) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

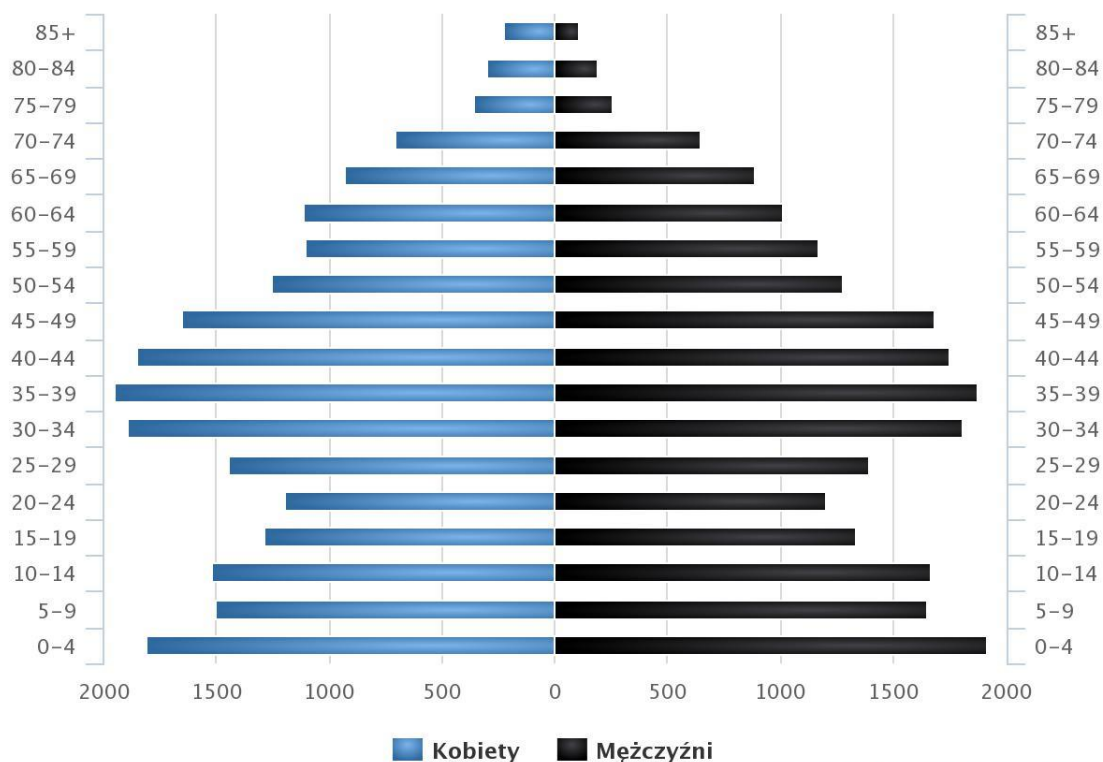
DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Żukowo to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa pomorskiego, powiatu kartuskiego. Gmina Żukowo liczy 42 748 (na dzień 31.12.2022 r.) mieszkańców, czyli zamieszkuje ją ok. 33,5% ludności powiatu. Gmina stanowi 14,6% powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Żukowo

W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 90,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 35,1 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców gminy Żukowo, 2021

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

SZCZEGÓŁOWE DANE DEMOGRAFICZNE POZYSKANE Z URZĘDU STANU CYWILNEGO
W ŻUKOWIE ORAZ URZĘDU PRACY W KARTUZACH NA DZIEŃ 31.12.2022 ROKU
PREZENTUJE PONIŻSZE ZESTAWIENIE:

---

1. Bezrobocie rejestrowane w Gminie wyniosło:
  - a. w 2022: **384 osób (kobiet: 242; mężczyzn: 142)**
  - b. w 2021: **471 osób (kobiet: 310; mężczyzn: 161)**
  - c. w 2020: **549 osób (kobiet: 354; mężczyzn: 195)**
2. Liczba mieszkańców Gminy (31.12.2022): **42.748**
  - a. w tym kobiet: **21.619**
  - b. w tym mężczyzn: **21.129**
3. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2022): **11.909**
  - a. w tym kobiet: **5.754**
  - b. w tym mężczyzn: **6.155**
4. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2022): **25.158**
  - a. w tym kobiet: **12.235**
  - b. w tym mężczyzn: **12.923**
5. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2022): **5.717**
  - a. w tym kobiet: **3.630**
  - b. w tym mężczyzn **2.087**
6. Liczba urodzeń żywych w roku 2022: **470**
  - a. w tym chłopcy: **233**
  - b. w tym dziewczynki: **237**
7. Liczba urodzeń żywych w roku 2021: **584**
  - a. w tym chłopcy: **306**
  - b. w tym dziewczynki: **278**
8. Liczba urodzeń żywych w roku 2020: **512**
  - a. w tym chłopcy: **260**
  - b. w tym dziewczynki: **252**
9. Liczba zgonów w roku 2022: **280**
  - a. w tym mężczyźni: **161**
  - b. w tym kobiety: **119**
10. Liczba zgonów w roku 2021: **292**

a. w tym mężczyźni: **178**

b. w tym kobiety: **114**

11. Liczba zgonów w roku 2020: **276**

a. w tym mężczyźni: **161**

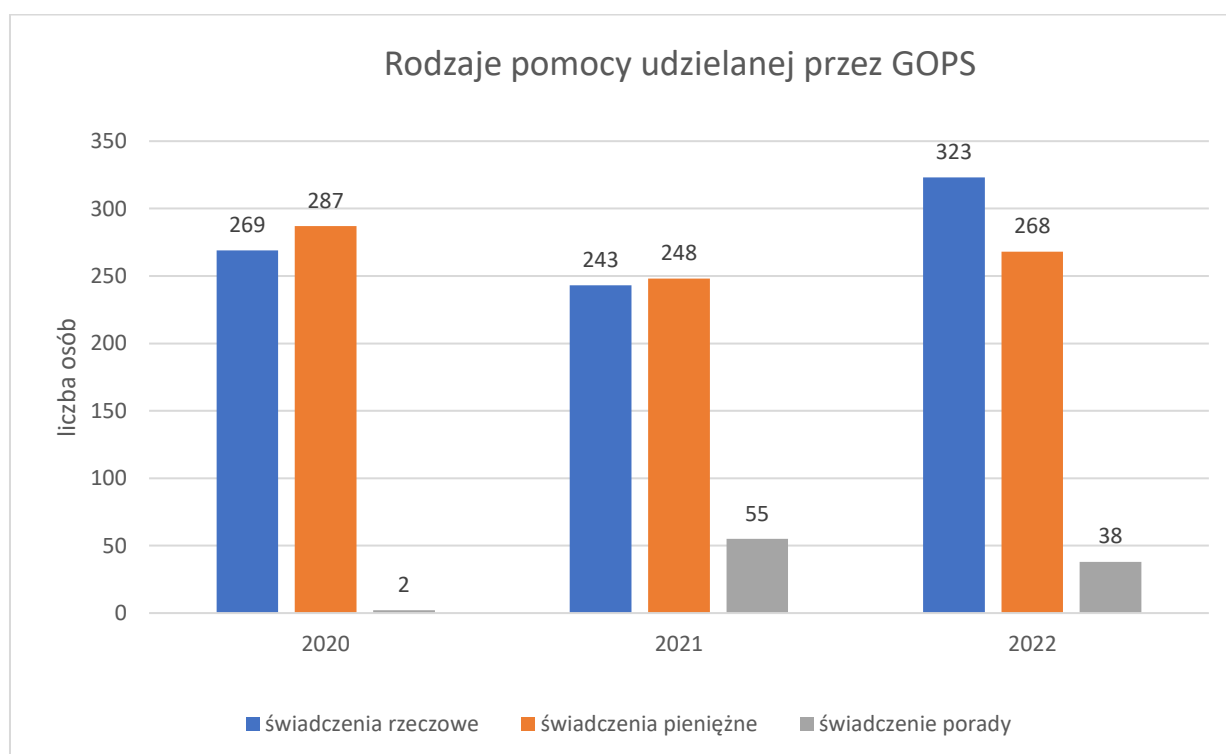
b. w tym kobiety: **115**

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

<i>Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba rodzin ogółem	366	338	357
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	31	35	30

Powody przyznawania pomocy społecznej			
(liczba osób)			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Niepełnosprawność	223	197	191
Bezrobocie	64	56	47
Ubóstwo	253	230	212
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	62	70	59
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	110	90	94
Alkoholizm	27	33	29
Inne	9	9	11

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

W związku z procedurą Niebieskiej Karty założono:			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ogółem NK	51	8	53
Ośrodek Pomocy Społecznej	7	0	3
Placówki szklono-wychowawcze	6	2	4
KRPA	1	0	1
Policja	38	37	40
Placówki służby zdrowia		2	5

**DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

GKRPA			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Posiedzenie KRPA - ogółem	12	12	12
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	7	9	10
Przeprowadzone rozmowy	7	9	10
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	b.d.	38	30
Działalność podkomisji interwencyjno-motywującej			
Wniosków o leczenie odwykowe	8	9	8
Obecnie rozpoczęte sprawy	0	2	5
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	2	9	10
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	2	6

RYNEK ALKOHOLOWY

**Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych dla poszczególnych
ich rodzajów:**

do spożycia poza miejscem sprzedaży - (wg zawartości alkoholu)	
do 4,5%	81
od 4,5% do 18%	82
powyżej 18%	78
do spożycia w miejscu sprzedaży - (wg zawartości alkoholu)	
do 4,5%	34
od 4,5% do 18%	22

powyżej 18%	13

ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

2020

- ✓ **Warsztaty z profilaktyki uzależnień**
  - uczniowie: 520
- ✓ **Spotkanie z terapeutą**
  - dzieci i młodzież: 71
  - rodzice: 59
- ✓ **TUS**
  - dzieci i młodzież: 42
  - rodzice: 17
- ✓ **Szkoła dla rodziców**
  - rodzice: 32
- ✓ **Szkolenie dla nauczycieli/pedagogów**
  - nauczyciele: 386
- ✓ **Pomoc uzależnionym i współuzależnionym**
  - młodzież: 15

2021

- ✓ **Spektakle z elementami profilaktyki**
  - uczniów: 1450
- ✓ **Spotkanie z terapeutą**
  - dzieci i młodzież: 80

- rodzice: 62

✓ **TUS**

- dzieci i młodzież: 56

- rodzice: 17

✓ **Szkoła dla rodziców**

- rodzice: 28

✓ **Szkolenie dla nauczycieli/pedagogów**

- nauczyciele: 24

✓ **Pomoc uzależnionym i współuzależnionym**

- młodzież: 35

2022

✓ **Spektakle z elementami profilaktyki**

- uczniów: 580

✓ **Spotkanie z terapeutą**

- dzieci i młodzież: 120

- rodzice: 45

✓ **Terapie dla młodzieży DDA**

- młodzież: 36

✓ **Grupy terapeutyczne dla osób z syndromem DDA**

- liczba uczestników: 26

✓ **TUS**

- dzieci i młodzież: 45

- rodzice: 12

✓ **Warsztaty z elementami profilaktyki**

- uczniowie: 900

✓ **Działania profilaktyczne w szkołach**

- uczniowie: 2.698

✓ **Szkoła dla rodziców**

- rodzice: 14

✓ **Szkolenie dla nauczycieli/pedagogów**

- nauczyciele: 20

✓ **Pomoc uzależnionym i współuzależnionym**

- młodzież: 31

INNE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY

2020:

- Liczba dzieł uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych, w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (**liczba uczestników: 175**)
- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (**liczba uczestników: 175**)
- Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program socjoterapeutyczny, (**liczba uczestników: 14**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (**liczba uczestników: 80**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 80**)

2021:

- Liczba dzieł uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych, w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (**liczba uczestników: 175**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (**liczba uczestników: 85**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 85**)

2022:

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych, w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (**liczba uczestników: 175**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (**liczba uczestników: 65**)
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (**liczba uczestników: 65**)

SZKOLENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy KRPA, GOPS, i in.	
2019	4 os.
2020	21 os.
2021	20 os.

ŚWIETLICE

Świetlice środowiskowe	
Liczba placówek	12
Liczba dzieci korzystająca z ofert placówek	152
Liczba dzieci korzystająca z oferty placówek (z rodzin alkoholowych)	62
Liczba wychowawców	11

PUNKT NARKOTYKOWY

Cele realizowane w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Narkotyków i Członków ich Rodzin:

- udzielanie informacji na temat możliwości leczenia przez osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem;
- udzielanie pomocy psychologicznej i motywowanie do zmiany postawy wobec zażywania substancji psychoaktywnych oraz podejmowanych zachowań ryzykownych skutkujących uzależnieniami behawioralnymi;
- psychoterapia indywidualna dla osób decydujących się na prace nad zgłoszonym problemem;
- udzielanie członkom rodzin osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem wsparcia psychologicznego oraz informacji o możliwościach leczenia ich bliskich;
- współpraca z profesjonalnymi placówkami leczenia dla osób uzależnionych;
- podejmowanie innych działań niezbędnych z punktu widzenia podstawowych potrzeb klientów Punktu.

Osoby realizujące świadczenia w ramach Punktu to certyfikowani specjaliści psychoterapii uzależnień.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu (Powiat)			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	10	8	16
Liczba udzielonych pouczeń na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	17	8	29
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	49	46	64
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	4	2	15
Zakłócanie porządku publicznego	46	54	54
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	2	0	4
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	112	88	134
Osoby nieletnie będące pod wpływem alkoholu	0	0	0

Przestępstwa na terenie Gminy Żukowo			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Kradzież z włamaniem	119	105	81
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	21	30	18
Pobicie	2	0	0
Uszkodzenie mienia	45	47	44
Kradzież	85	108	92
Inne	432	512	474

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba interwencji	299	312	233
Dotyczące przemocy w rodzinie	299	312	233
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	b.d.	33	50
○ Kobiety	b.d.	29	34
○ Mężczyźni	b.d.	4	1
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	b.d.	33	50
○ Kobiety	b.d.	4	5
○ Mężczyźni	b.d.	29	49
○ Nieletni	b.d.	0	2

<i>Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych</i>			
2020 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	21	2	21
Groźby karalne	21	5	21
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	79	18	79
Inne	583	140	583
2021 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	30	10	30
Groźby karalne	18	2	17
Rozpijanie małoletniego	1	0	1
Uchylanie się od płacenia alimentów	85	21	84
Inne	668	138	665
2022 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	18	2	15
Groźby karalne	9	3	9
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	56	3	46
Inne	626	128	568

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

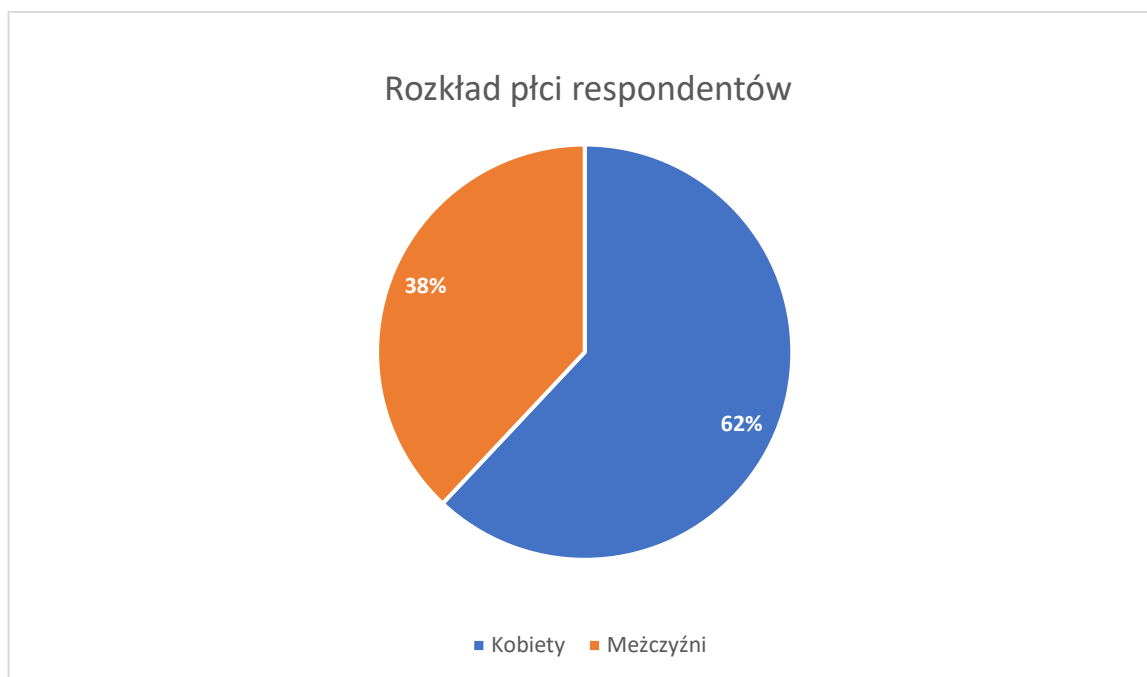

GRUPA BADANA

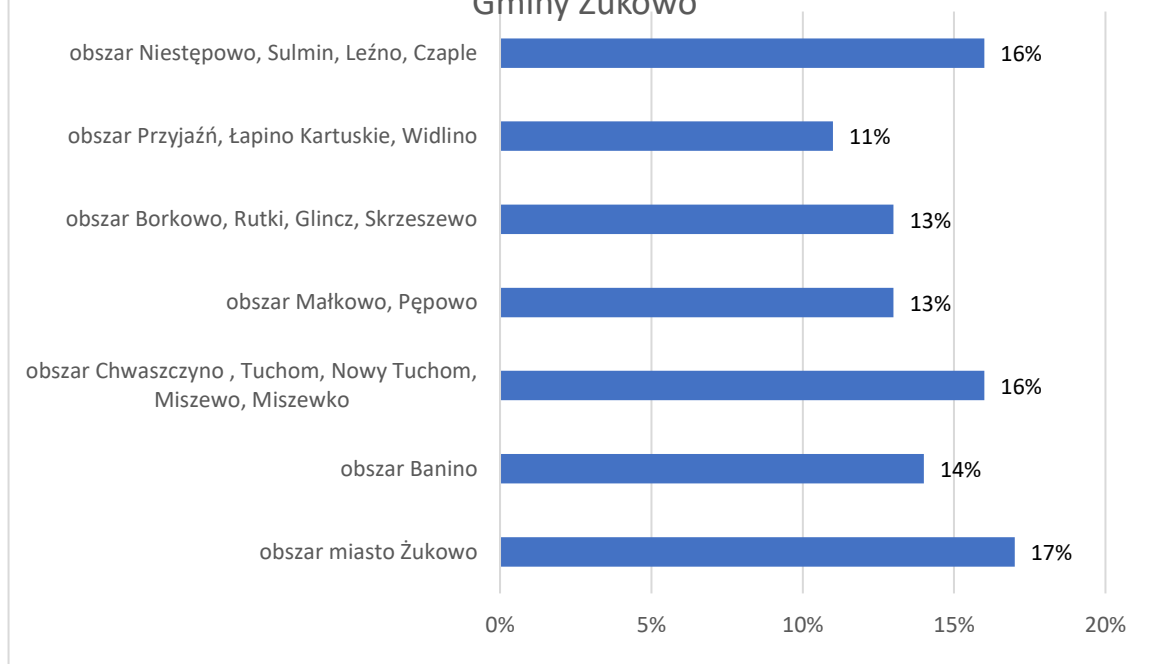

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Żukowo, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to **PAPI** (ang. *Paper & Pen Personal Interview*) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięły udział 374 osoby, a średnia wieku respondentów wyniosła 36 lat.

Rozkład procentowy uczestników badania
z podziałem na poszczególne obszary terytorialne
Gminy Żukowo

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy w rodzinie;
- problemy osób starszych i niepełnosprawnych oraz rodzin z trudnościami wychowawczo-opiekuńczymi,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi: uzależnieniem od hazardu oraz mediów.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców Gminy Żukowo o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako istotny¹. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Żukowo.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
Problem	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	52%	43%	5%	0%
Brak poczucia bezpieczeństwa publicznego	11%	29%	53%	7%
Uzależnienia	40%	44%	15%	1%
Bierność zawodowa, bezrobocie	30%	41%	27%	2%
Bieda, ubóstwo	29%	42%	26%	3%
Bezdomność	32%	40%	24%	4%
Przestępczość	35%	42%	22%	1%
Przemoc w rodzinie	33%	40%	25%	2%
Niepełnosprawność	33%	41%	23%	3%
Brak dostępu do lekarzy specjalistów	24%	39%	31%	6%
Bezradność w sprawach opiekuńczych/wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	29%	44%	25%	2%
Izolacja osób starszych	24%	41%	30%	5%
Wielodzietność i problemy rodzin niepełnych	27%	41%	29%	3%
Długotrwała i ciężka choroba	23%	34%	34%	9%

¹ Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że w opinii pełnoletnich mieszkańców gminy Żukowo wszystkie z zaproponowanych problemów społecznych są w porównywalnym stopniu istotne (niemal wszystkie propozycje uzyskały ponad 57% wskazań), jednak najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **zanieczyszczenie powietrza – smog (95%) oraz uzależnienia (84%)**. Z kolei za nieistotny (co można określić jako najrzadziej występujący problem) respondenci uznali brak poczucia bezpieczeństwa publicznego (60%).

Poprosiliśmy również mieszkańców Gminy Żukowo o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

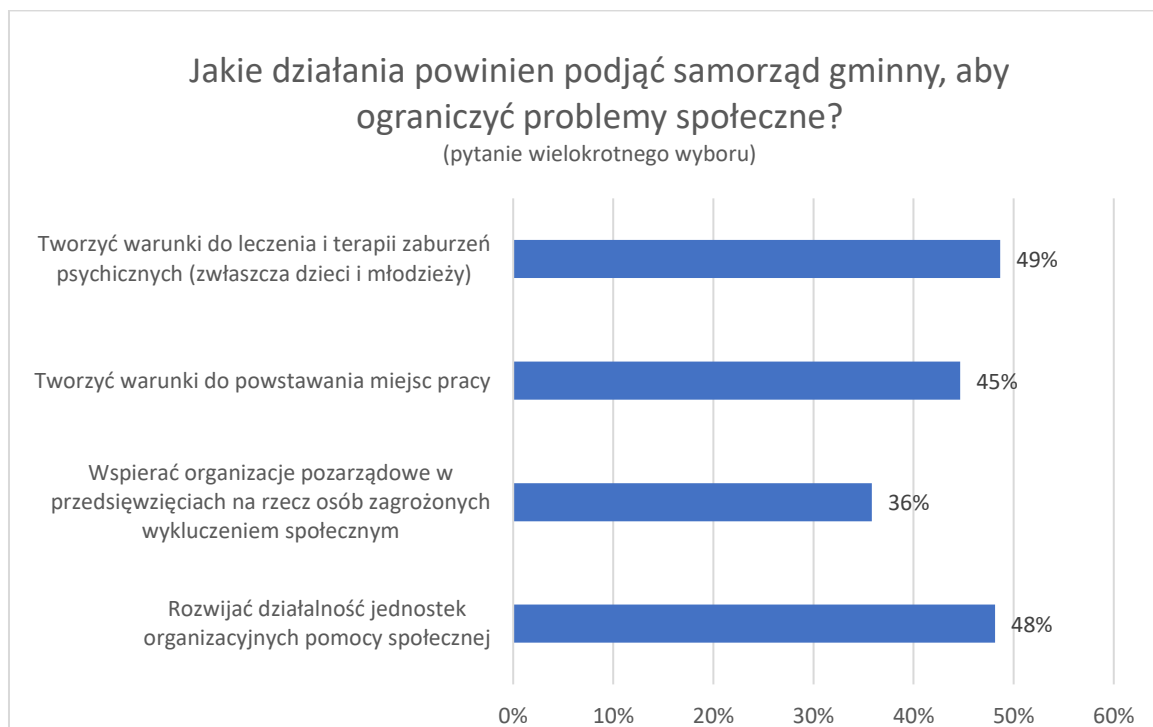
	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Raczej nie występuje	Zdecydowanie nie występuje
Uzależnienie od Internetu	52%	39%	8%	1%
Hazard	3%	18%	72%	7%
Kompulsywne objadanie	20%	45%	29%	6%
Zaburzenia odżywiania (np. anoreksja)	7%	18%	48%	27%
Uzależnienie od smartfonu	42%	51%	6%	1%
Uzależnienie od sportu	15%	32%	41%	12%
Zakupoholizm	25%	43%	24%	8%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Żukowo uznali, że z zaproponowanych im zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi² w ich środowisku są: **uzależnienie od smartfonu (93%), uzależnienie od Internetu (91%), zakupoholizm (68%) oraz kompulsywne objadanie (65%)**.

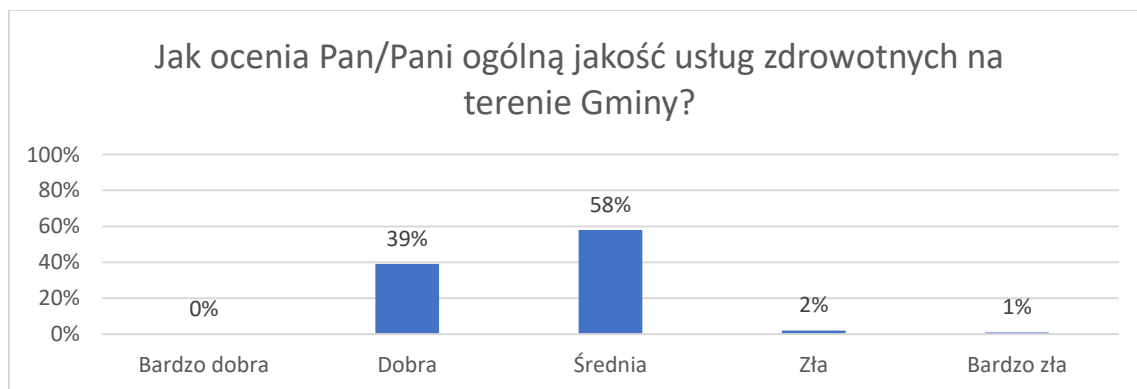
² Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

Zdaniem 49% badanych mieszkańców, aby ograniczyć problemy społeczne samorząd gminny powinien tworzyć warunki do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży). W następnej kolejności respondenci wskazywali rozwijanie działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (48%) oraz potrzebę tworzenia warunków do powstawania nowych miejsc pracy (45%), wspieranie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (36%).

Opinie na temat jakości usług zdrowotnych na terenie Gminy Żukowo są wśród respondentów bardzo podzielone. 58% badanych ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie jako średnią a 39% jako dobrą. 2% badanych mieszkańców ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie źle, a 1% bardzo źle.

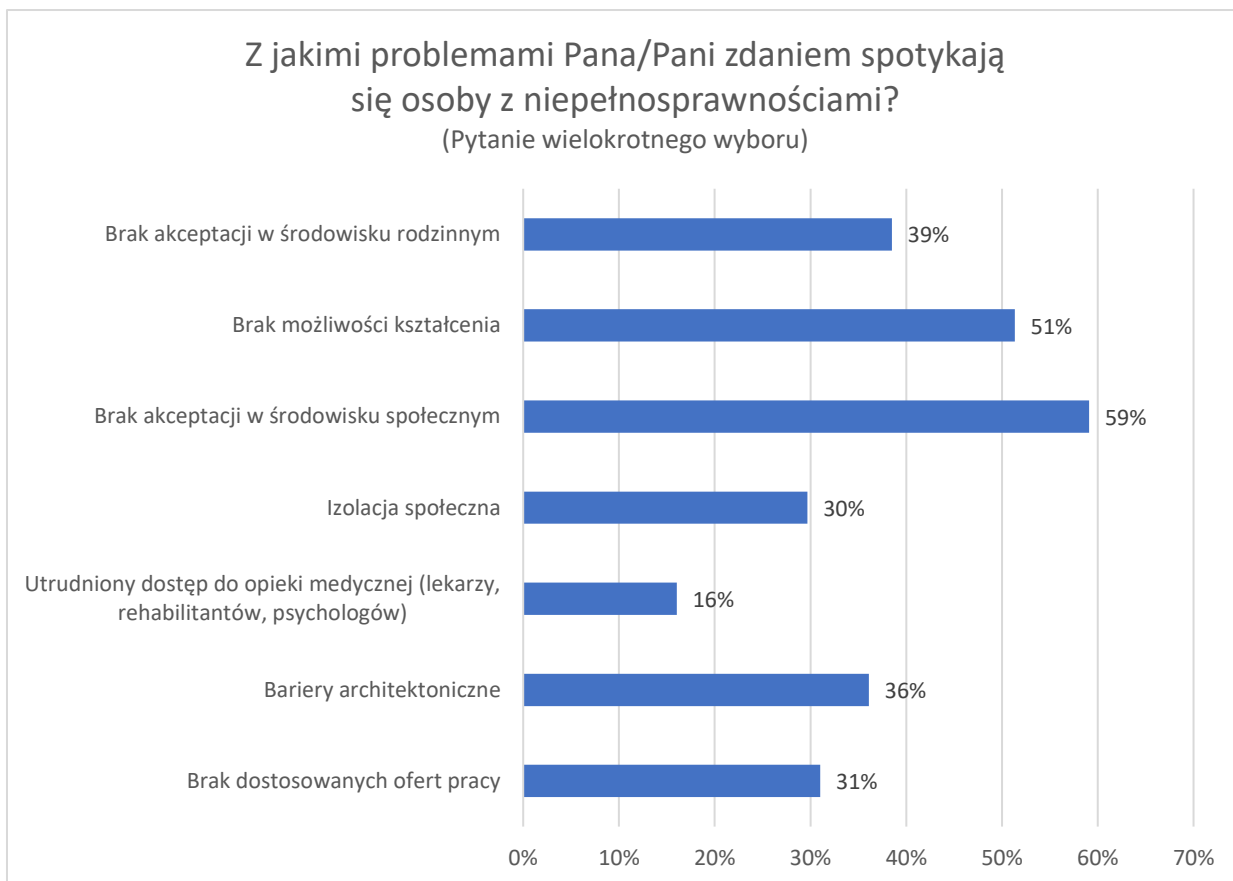
PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

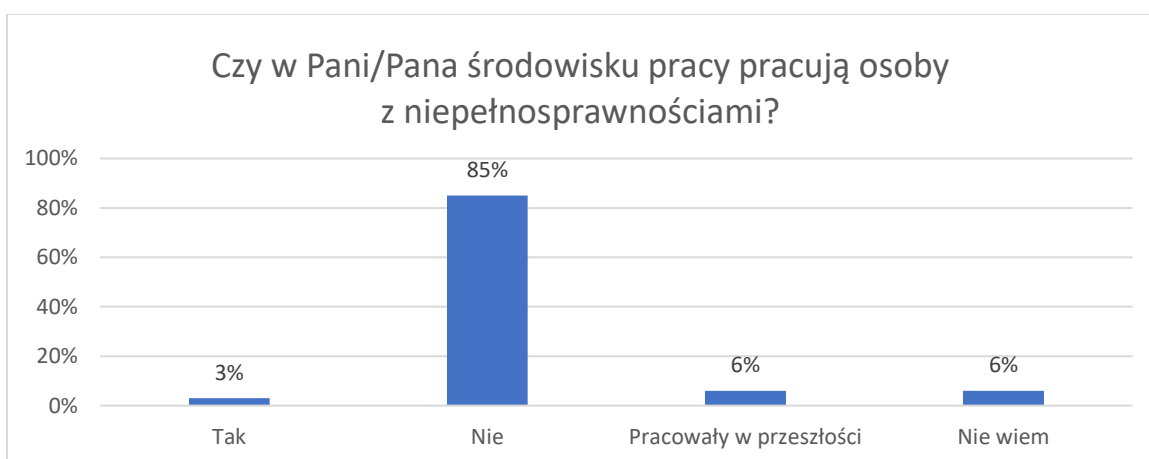
Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

W ogólnej opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze. Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

Za najbardziej powszechne problemy z którymi spotykają się osoby z niepełnosprawnościami respondenci kolejno uznali: brak akceptacji w środowisku społecznym (59%), brak możliwości kształcenia (51%), brak akceptacji w środowisku rodzinnym (39%), bariery architektoniczne (36%), brak dostosowanych ofert pracy (31%), izolacja społeczna (30%) oraz na ostatnim miejscu utrudniony dostęp do opieki medycznej (16%).

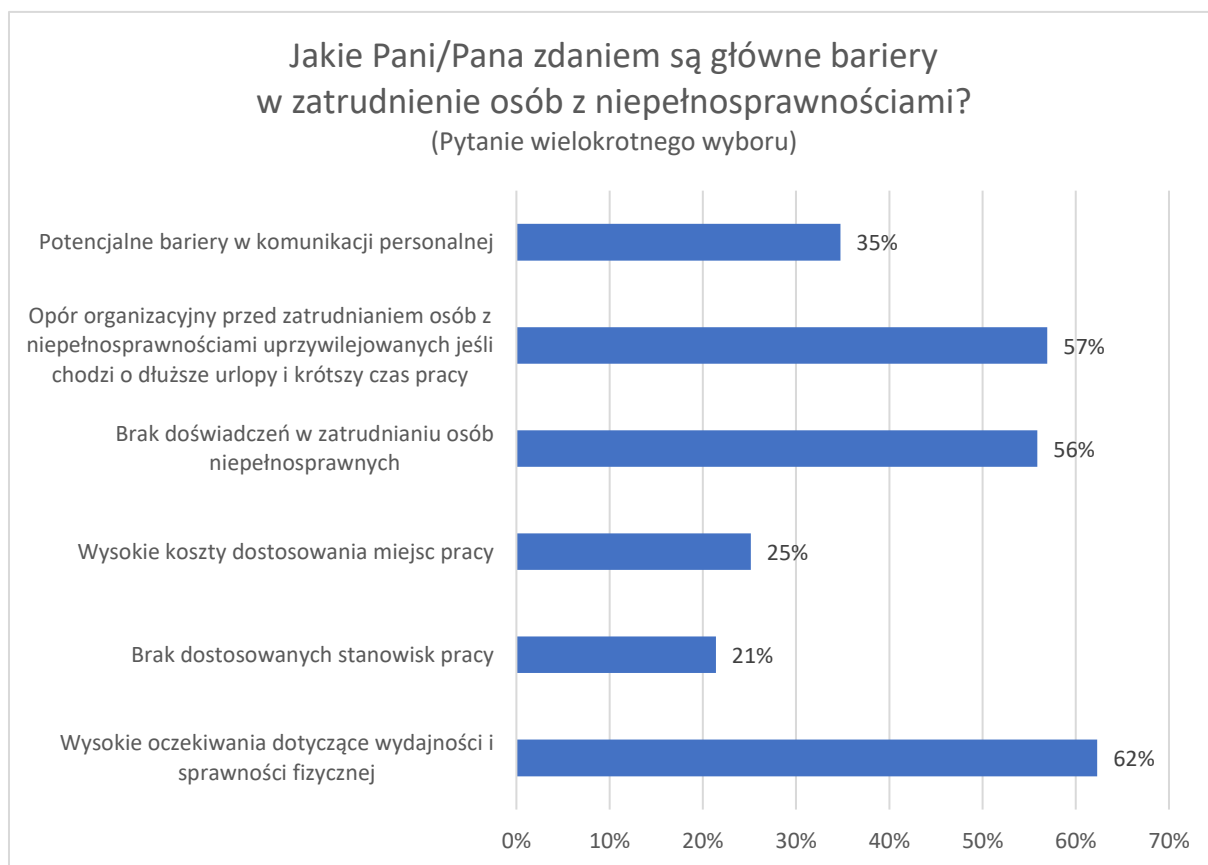

85% respondentów deklaruje, że w ich środowisku pracy nie pracują osoby z niepełnosprawnościami, a 6% nie posiada wiedzy na ten temat. 6% twierdzi, że takie osoby pracowały u nich w przeszłości. 3% badanych odpowiedziało, że w ich środowisku pracy pracują osoby niepełnosprawne.

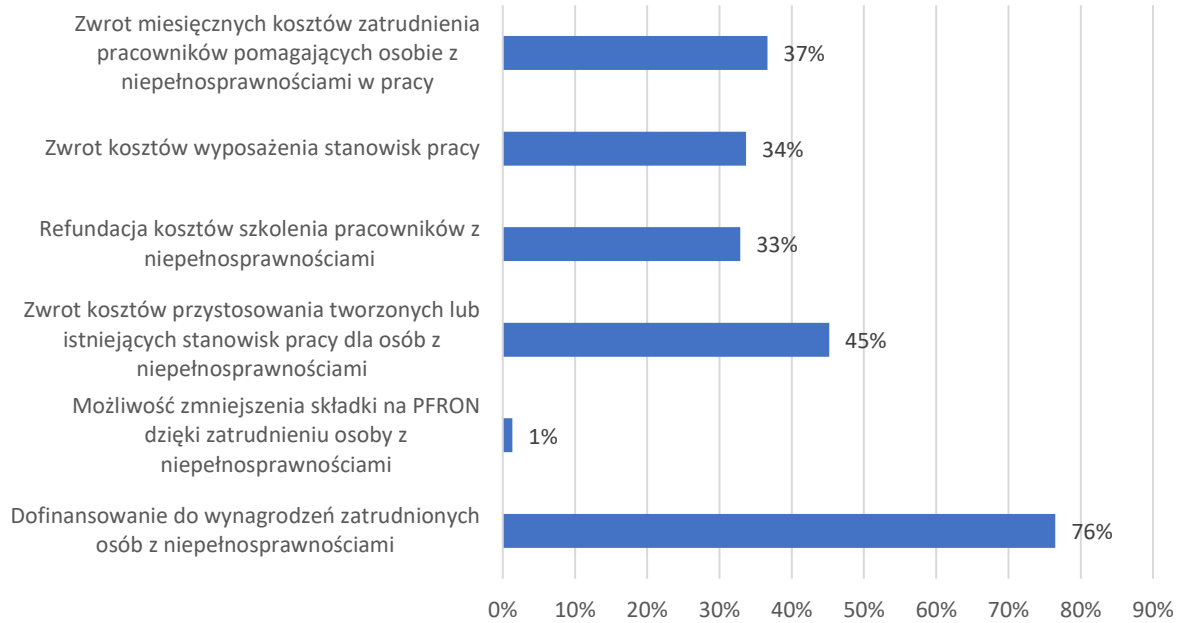
Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Żukowo głównymi barierami w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami są kolejno: wysokie oczekiwania dotyczące wydajności i sprawności fizycznej (62%), opór organizacji przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami (57%), brak doświadczenia w zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych 56%), potencjalne bariery w komunikacji interpersonalnej (35%), koszty dostosowania miejsc pracy (25%) oraz brak dostosowanych stanowisk pracy (21%).

Zdaniem respondentów do najefektywniejszych finansowych form wsparcia w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami należą kolejno: dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami (76%), zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami (45%), zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających osobie z niepełnosprawnościami w pracy (37%), zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy (34%) oraz refundacja kosztów szkolenia pracowników z niepełnosprawnościami (33%).

Proszę wskazać najefektywniejsze Pani/Pana zdaniem
finansowe formy wsparcia w zatrudnieniu osób
z niepełnosprawnościami?
(Pytanie wielokrotnego wyboru)

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

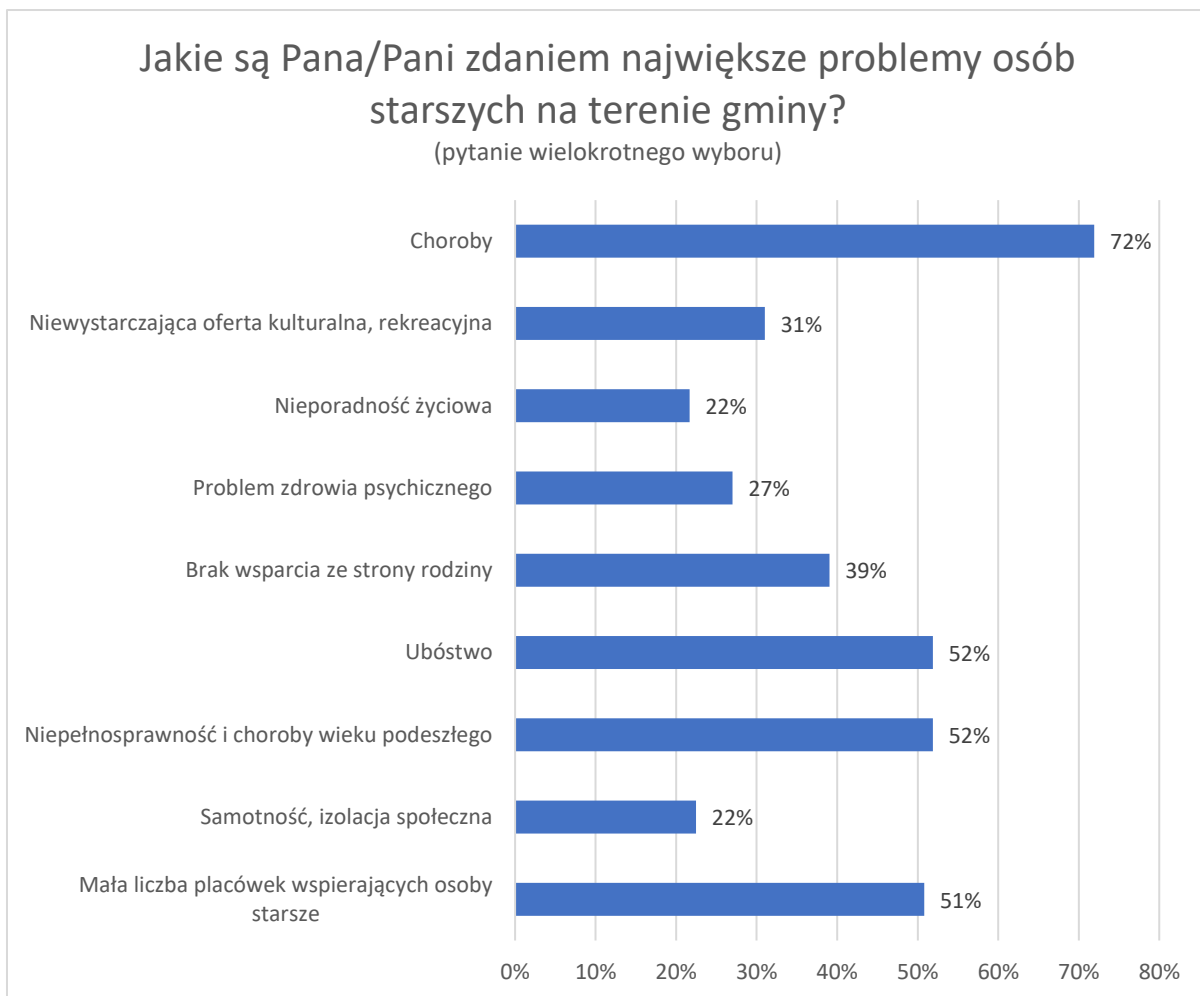
Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski³.

Do najważniejszych ogólnych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

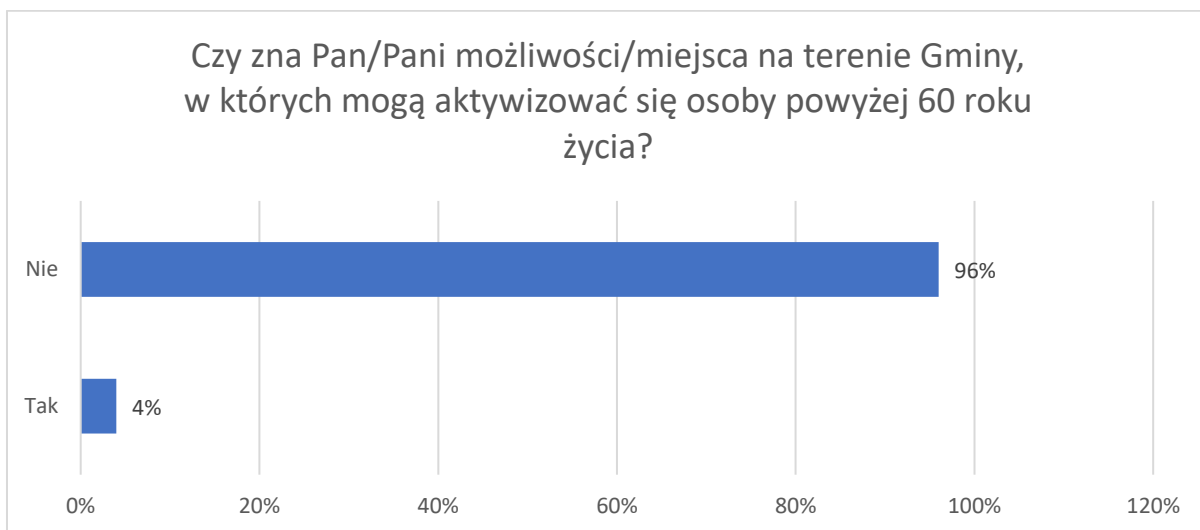
Badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, jakie są ich zdaniem największe problemy osób starszych na terenie gminy. Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami tej grupy społecznej, zdaniem respondentów, są: choroby (72%), ubóstwo (52%), niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (52%), mała liczba placówek wspierających osoby starsze (51%), brak wsparcia ze strony rodziny (39%), niewystarczająca oferta kulturalna/rekreacyjna (31%), problem zdrowia psychicznego (27%), nieporadność życiowa (22%) oraz samotność i izolacja społeczna (22%).

---

³ [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 25.11.2020).

Następnie zapytano mieszkańców o to czy na terenie Gminy Żukowo istnieją miejsca/możliwości, w których mogą aktywizować się osoby powyżej 60 roku życia. Zaledwie 4% badanych zna takie miejsce. Przede wszystkim wskazywano na Kluby Seniora.

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła.

Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)⁴.

Przemoc w rodzinie zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którym mieszka pod jednym dachem. Sprawca przemocy domowej, wykorzystując swoją przewagę nad ofiarą, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania. Jeśli osoba doświadczająca przemocy domowej w porę nie zareaguje i nie uwolni się od tyranii partnera, z czasem będzie jej coraz trudniej przerwać błędny krąg przemocy. Miesiące, a czasem nawet całe lata upokorzeń zmieniają u ofiary postrzeganie samej siebie – zaczyna ona stopniowo przejmować taki obraz własnej osoby, jaki wmawia jej oprawca. Wówczas jedynym wyjściem jest zwrócenie się do instytucji, które dysponują środkami prawnymi pomagającymi karać sprawców przemocy.

O przemocy domowej można mówić wówczas, gdy spełnia następujące cechy:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i zamierzone;
- jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – sprawca wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować ofiarę;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary;

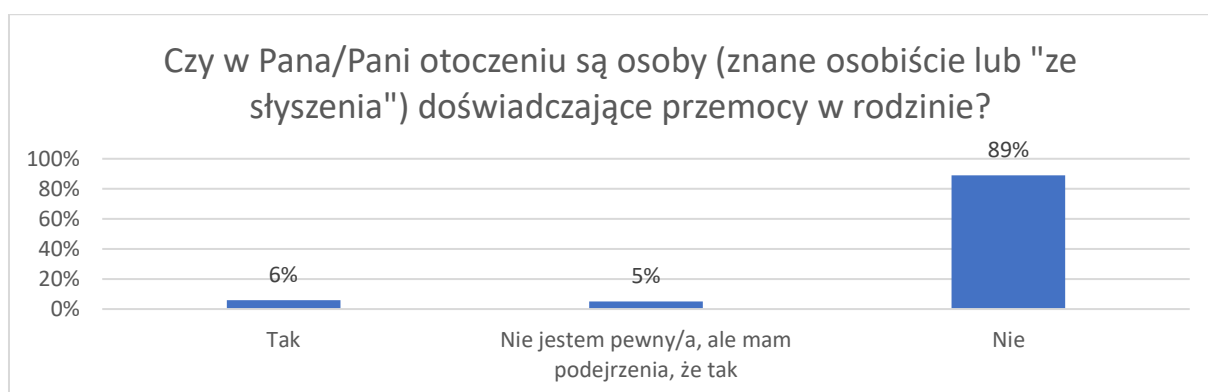
⁴ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

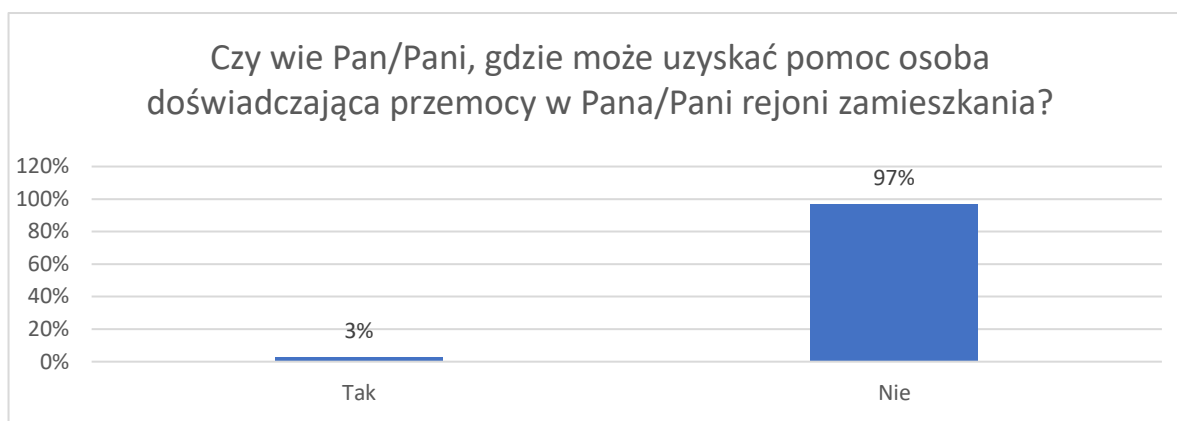
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

6% mieszkańców Gminy Żukowo stanowczo deklaruje, że zna w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie, a 5% nie jest pewna, lecz podejrzewa, że może do tego dochodzić. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doświadczających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

Wśród badanych mieszkańców zaledwie 3% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie - badani wskazywali na: policję oraz GOPS. Zdecydowana większość respondentów (97%) nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

W dalszej części ankiety badane były przekonania ankietowanych dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w lokalnej społeczności mity.

Łącznie⁵ 78% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – łącznie 35% mieszkańców Gminy Żukowo jest skłonna myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Jednocześnie łącznie 70% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na relatywnie wysoką świadomość tylko części badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe*:

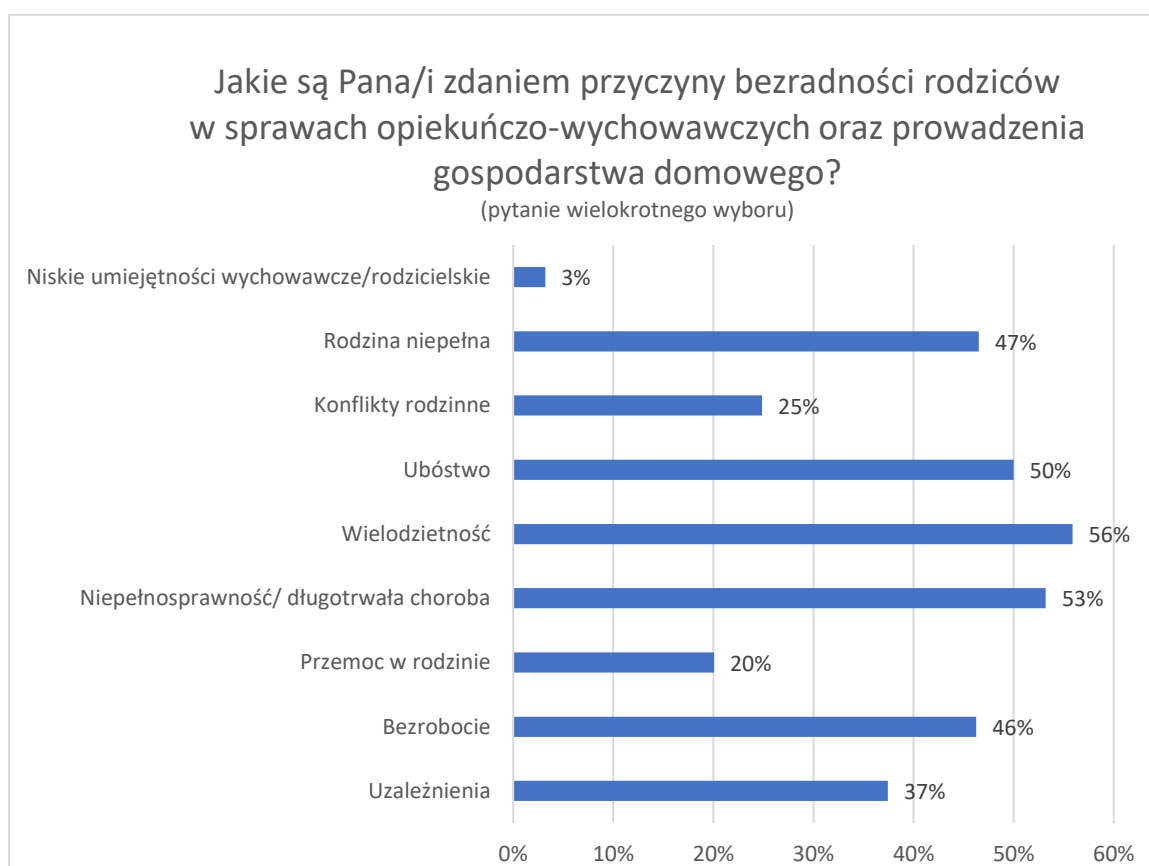
- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **45%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **43%**;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **53%**.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	35%	43%	22%	0%

⁵ Suma odpowiedzi *zdecydowanie prawdziwe* i *raczej prawdziwe*

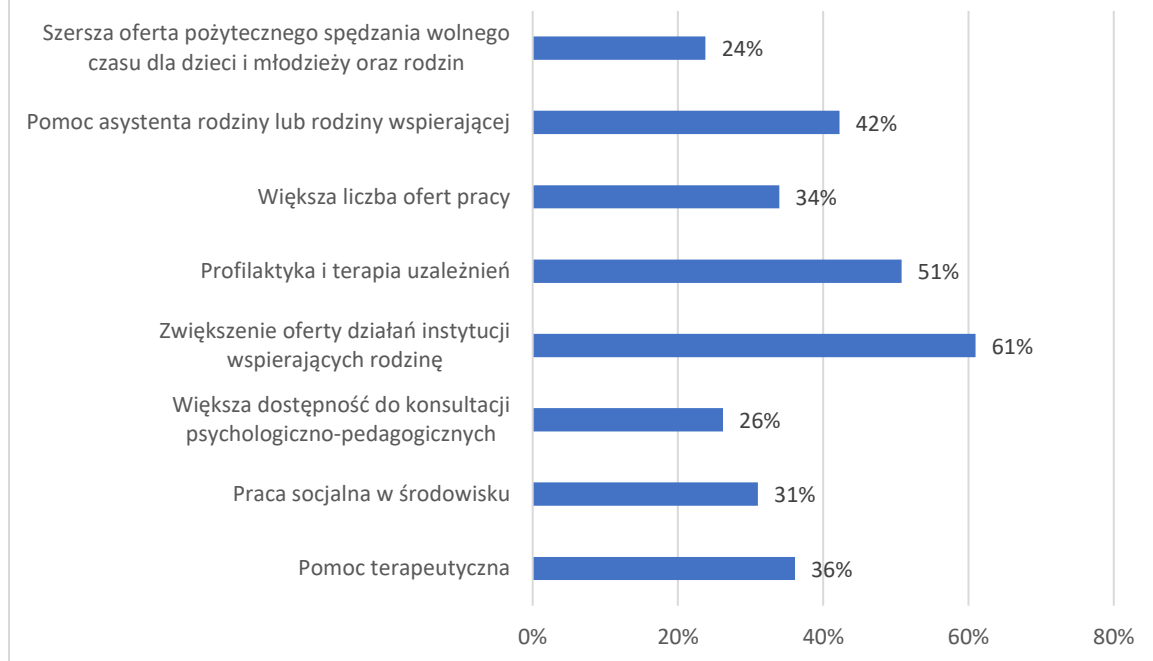
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	11%	24%	55%	10%
Osobą doznającą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	29%	41%	25%	5%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	22%	33%	31%	14%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	21%	36%	31%	12%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	18%	29%	36%	17%

Według badanych mieszkańców Gminy Żukowo **przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego** to kolejno: wielodzietność (56%), niepełnosprawność/długotrwała choroba (53%), ubóstwo (50%), rodzina niepełna (47%), bezrobocie (46%), uzależnienia (37%), konflikty rodzinne (25%), przemoc (20%) oraz na ostatnim miejscu niskie umiejętności wychowawcze/rodzicielskie (3%).

Badani mieszkańcy Gminy Żukowo uważają, że sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi i rodzicielskimi w gminie poprawiłoby kolejno: poszerzenie oferty działań instytucji wspierających rodzinę (61%), profilaktyka i terapia uzależnień (51%), pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej (42%), pomoc terapeutyczna (36%), większa liczba ofert pracy (34%), praca socjalna w środowisku (31%), większa dostępność konsultacji psychologiczno – pedagogicznych (26%) oraz szersza oferta możliwości pożytecznego spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży oraz rodzin (24%).

Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi/rodzicielskimi w Gminie?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

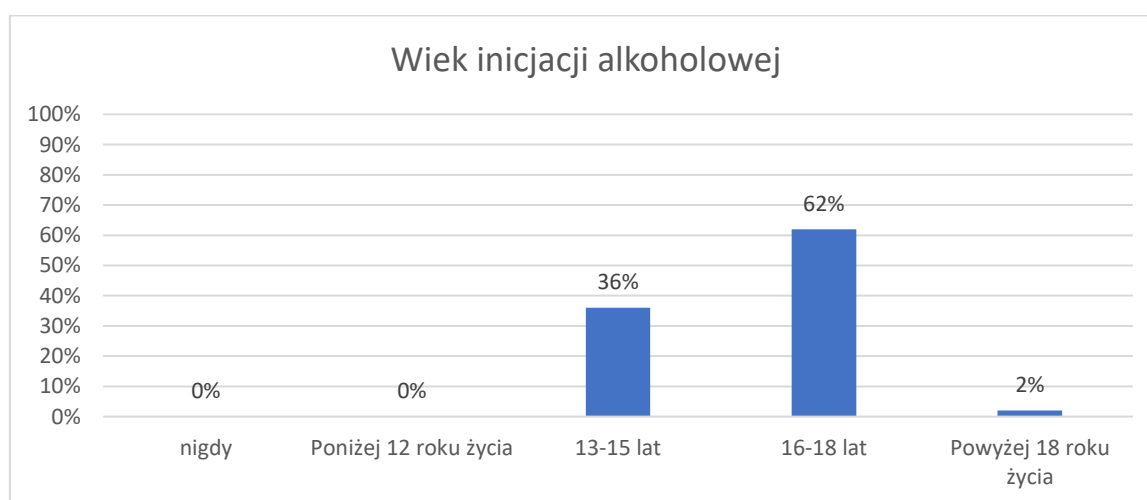

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.⁶ Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie⁷.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **Zaledwie 2% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 62% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., kolejne 36% na wiek poniżej 15 lat.

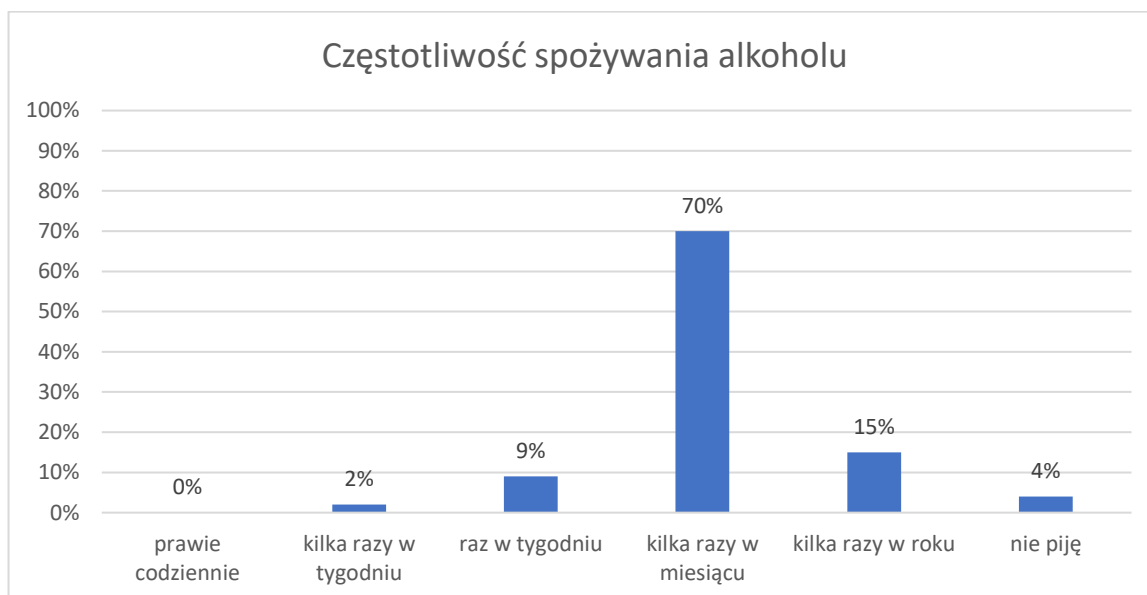

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu (70%)** oraz **kilka razy w roku**

⁶ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

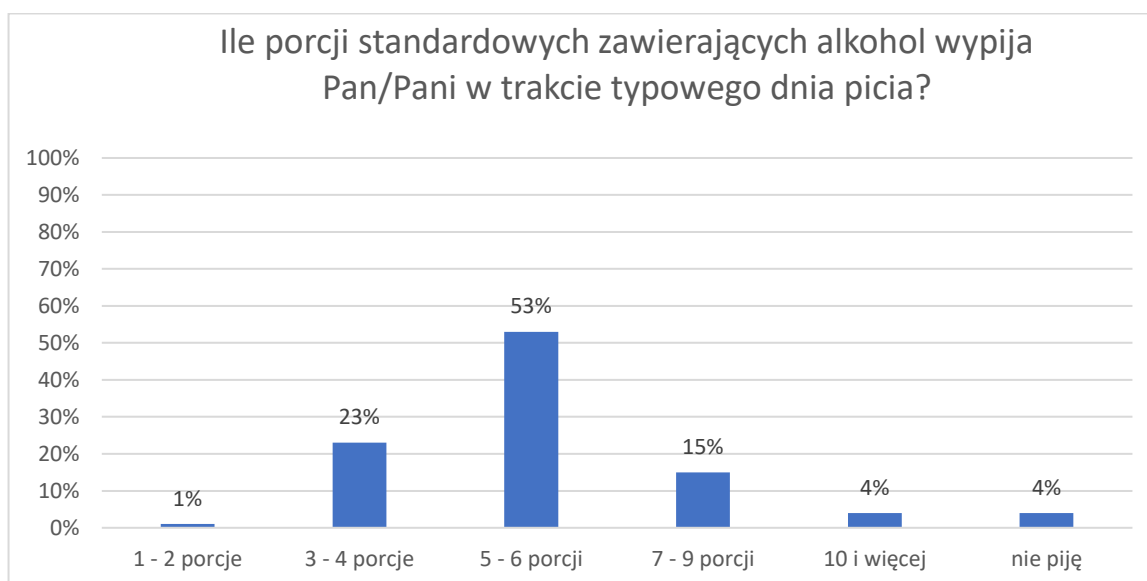
⁷ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

(15%). 9% osób przyznało się do spożywania alkoholu raz w tygodniu. 4% badanych mających za sobą inicjację alkoholową deklaruje abstynencję.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 5 – 6 porcji (53%) oraz 3 – 4 porcje alkoholu (23%) a nawet 7-9 porcji (15%). W tym pytaniu również 4% deklaruje abstynencję.

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części ankiety dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Żukowo, ponieważ **łącznie 79% mieszkańców zgodziło się z tym twierdzeniem.**

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Tylko 33% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **68% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Łącznie 39% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach. **80% mieszkańców Gminy Żukowo opowiada się przeciw wprowadzeniu zakazu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych.**

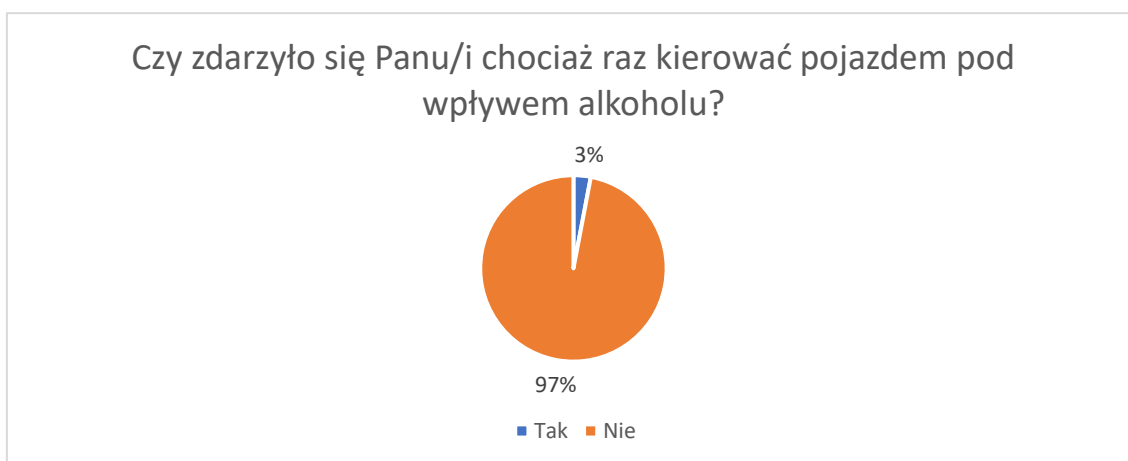
Łącznie 96% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 68% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 74% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	34%	45%	19%	2%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	7%	26%	53%	14%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	21%	47%	22%	10%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	10%	29%	32%	29%

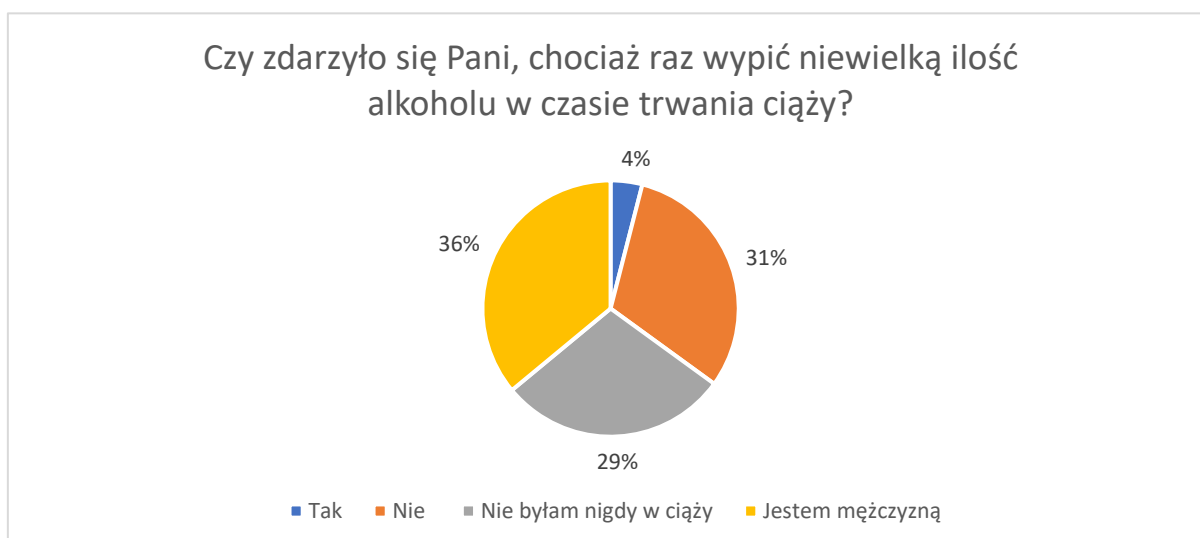

Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	8%	24%	29%	39%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	6%	20%	23%	51%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	1%	3%	12%	84%
Sprzedaż alkoholu powinna być zakazana w godzinach nocnych.	2%	18%	25%	55%

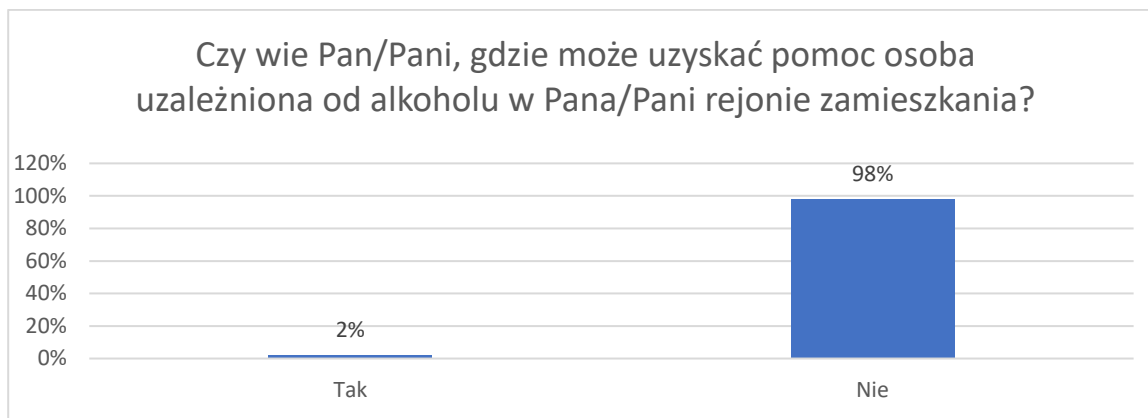
97% mieszkańców Gminy Żukowo twierdzi, że nigdy nie kierowali pojazdem będąc pod wpływem alkoholu. 3% badanych przyznaje, że zdarzyła im się taka sytuacja.

4% z badanych przyznaje, że zdarzyło im się wypić niewielką ilość alkoholu w trakcie trwania ciąży. 31% twierdzi, że nie piło alkoholu w czasie ciąży. Pytanie to nie dotyczy 65% badanych - 36% z nich to mężczyźni, a 29% - kobiety, które nigdy nie były w ciąży.

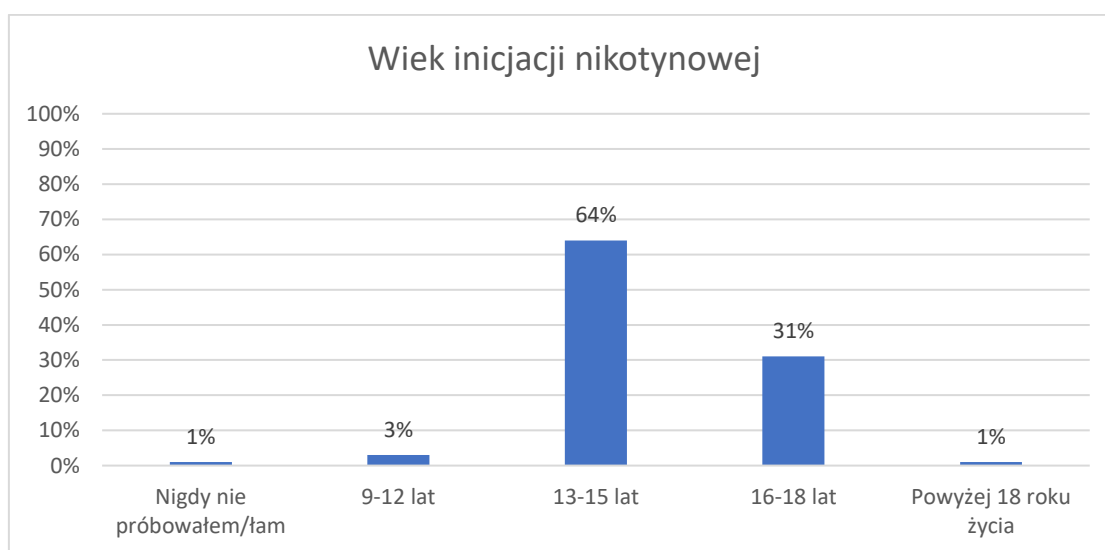

W ostatnim pytaniu części ankiety związanej z alkoholem zapytaliśmy również mieszkańców Gminy Żukowo, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – **98% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy.** 2% badanych odpowiadających twierdząco wskazywało na: specjalistyczne poradnie oraz GOPS.

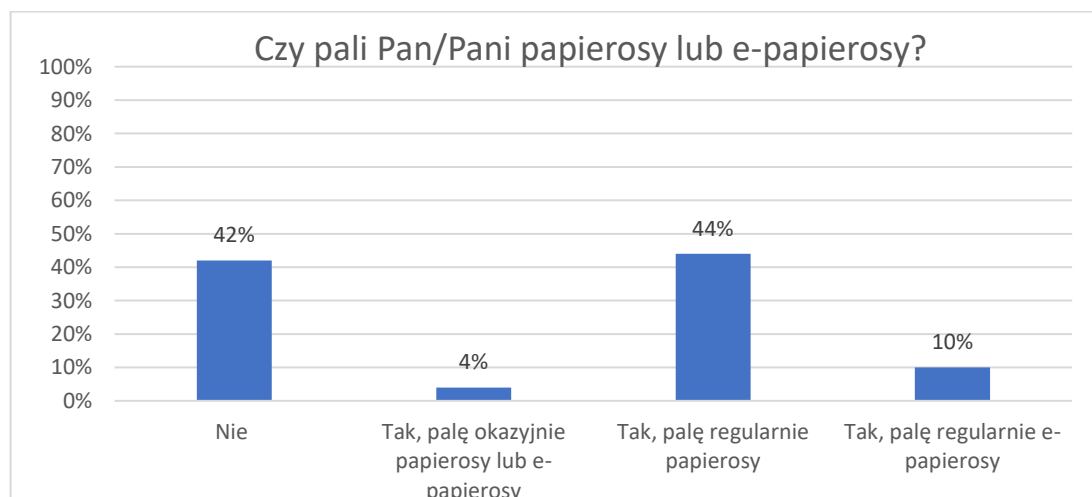

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **tylko 1% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 31% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 67% w wieku poniżej 15 r.ż. 1% z badanych nigdy nie palił papierosów.

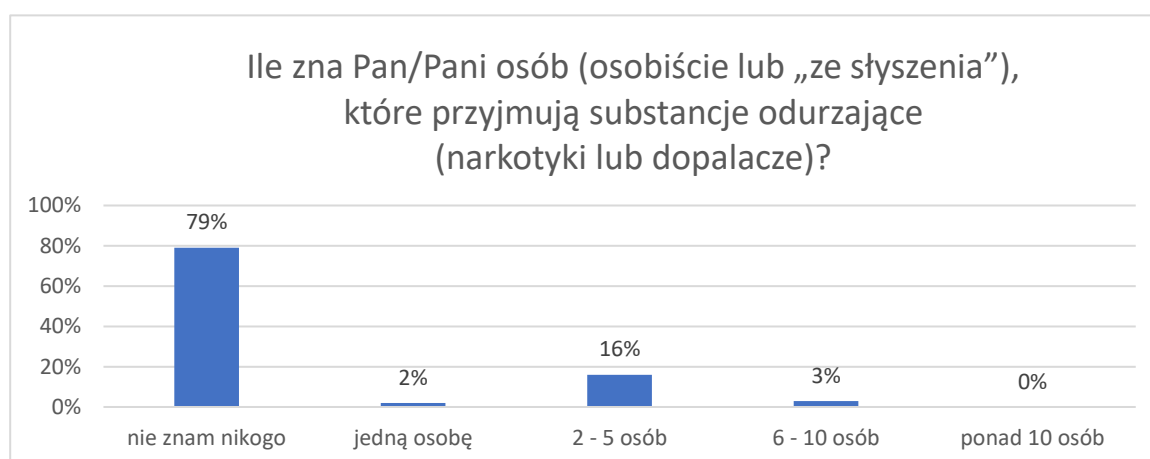
42% ankietowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów zadeklarowało 44% respondentów, a e-papierosy pali regularnie 10% badanych. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 4% badanych.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Kolejną część badania postaw mieszkańców Gminy Żukowo rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

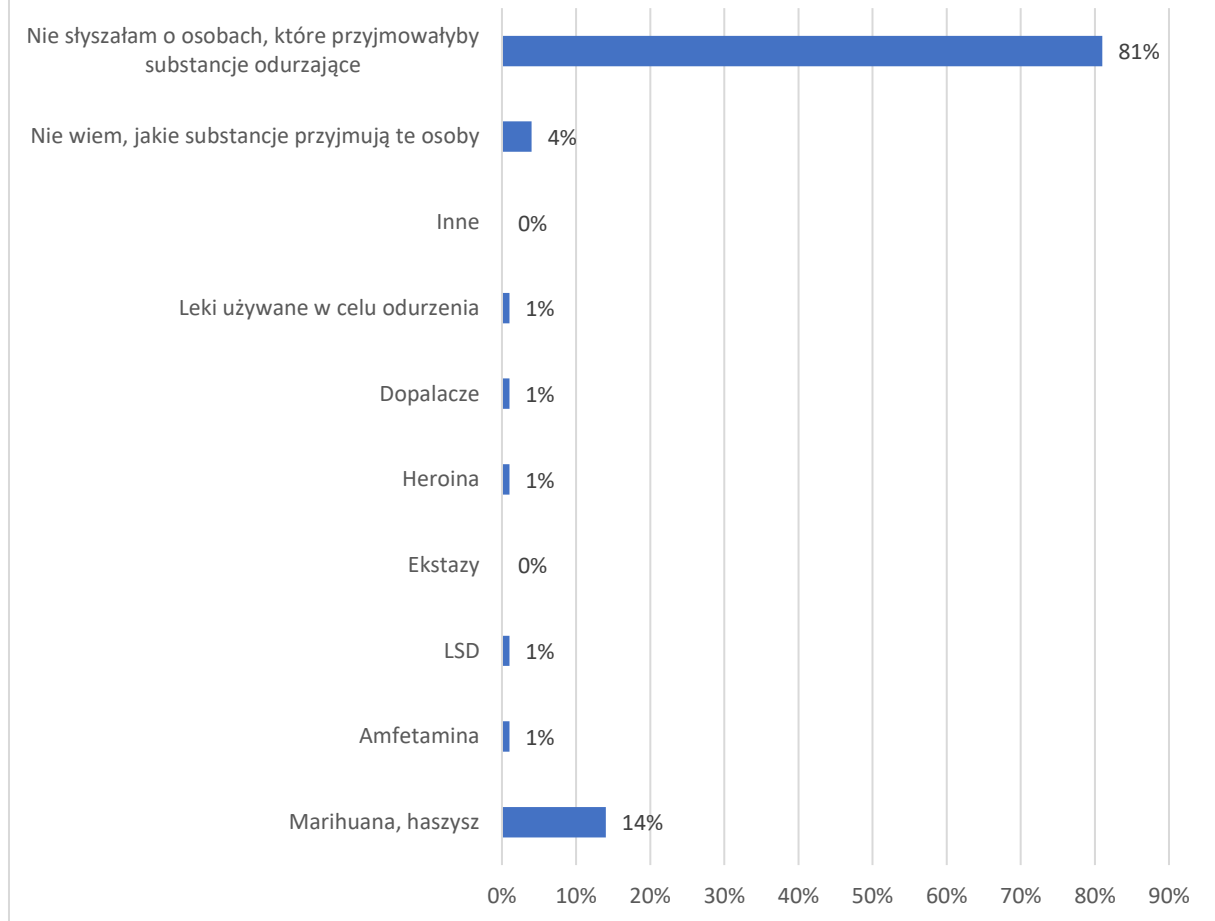
21% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 79% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihwana i haszysz.**

99% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

UZALEŻNIENIA BEHAWIORLANE - UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH, MEDIÓW

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.⁸

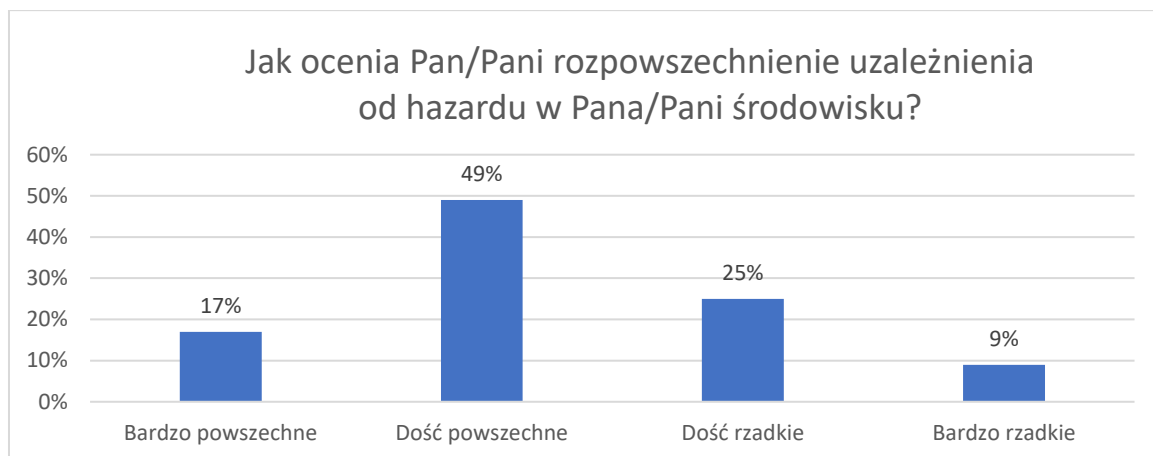
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów

---

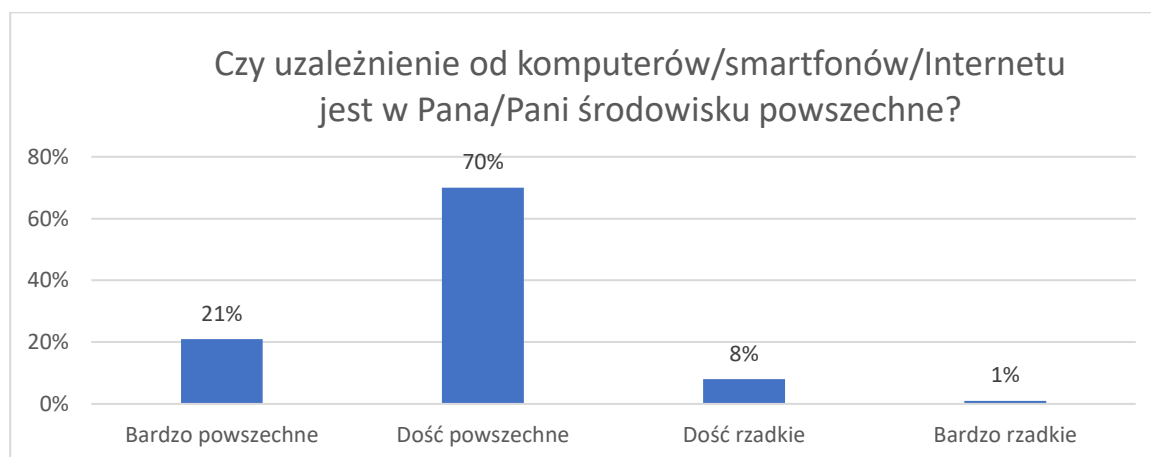
⁸ www.salusprodomo.pl

bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Żukowo o ich opinie na temat gier hazardowych.

Zdaniem 34% badanych mieszkańców Gminy Żukowo uzależnienie od hazardu jest rzadkim⁹ zjawiskiem w ich środowisku lokalnym. **Łącznie 66% respondentów uważa hazard za powszechny¹⁰ problem ich środowiska.**

Łącznie 91% badanych mieszkańców Gminy Żukowo ocenia uzależnienie od komputerów, smartfonów i Internetu za powszechne¹¹ zjawisko w ich środowisku lokalnym. Natomiast zdaniem 9% respondentów tego typu uzależnienie jest rzadkie¹² w ich gminie.

⁹ Suma odpowiedzi "dość rzadkie" i "bardzo rzadkie"

¹⁰ Suma odpowiedzi "bardzo powszechne" i "dość powszechne"

¹¹ Suma odpowiedzi "bardzo powszechne" i "dość powszechne"

¹² Suma odpowiedzi "dość rzadkie" i "bardzo rzadkie"

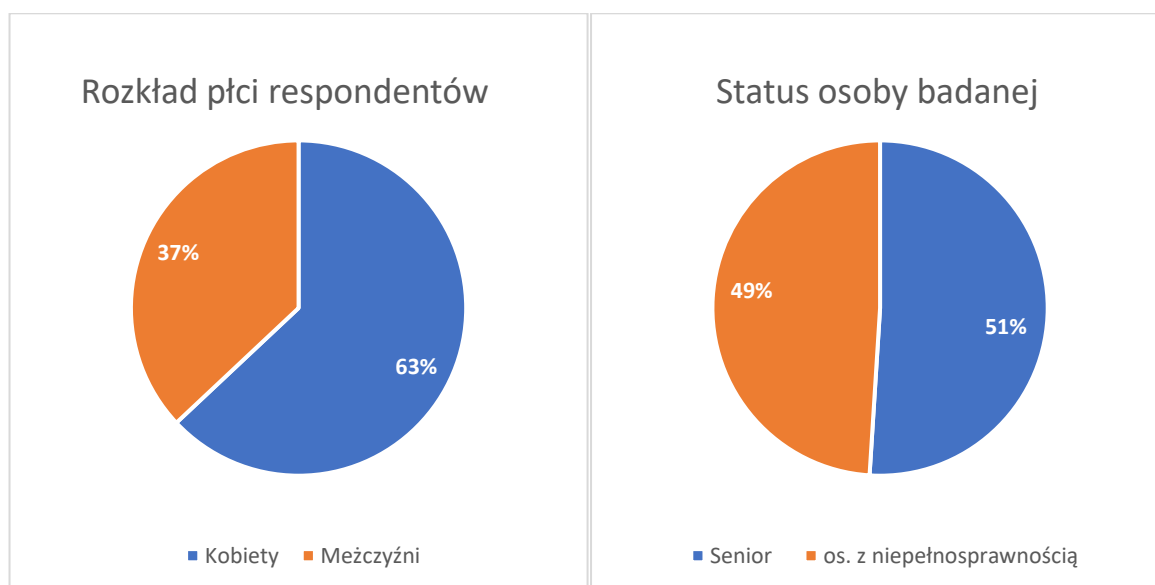
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

GRUPA BADANA

W tej grupie badania obejmowały mieszkańców Gminy Żukowo, którzy uzyskali wiek emerytalny bądź posiadają status osoby z niepełnosprawnością. metoda zastosowana w badaniu to **PAPI** (ang. *Paper & Pen Personal Interview*) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy. Kwestionariusze badawcze do osób niepełnosprawnych jak i seniorów rozdystrybuował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie.

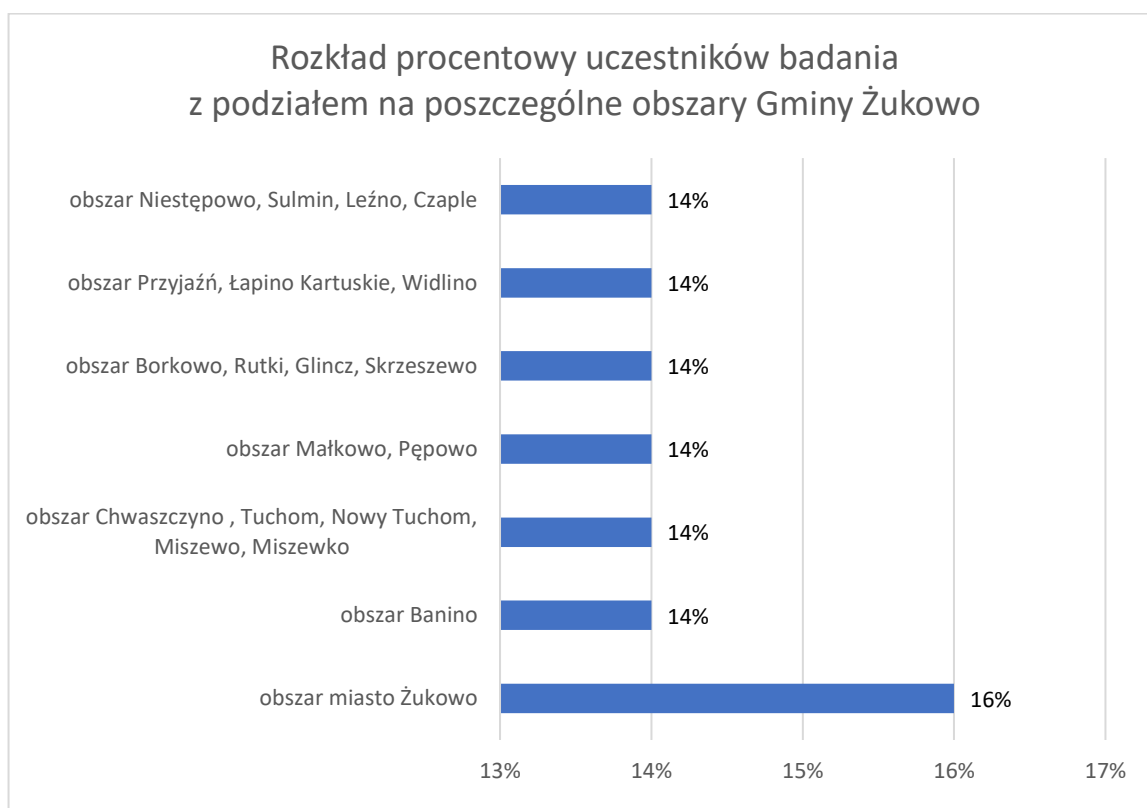
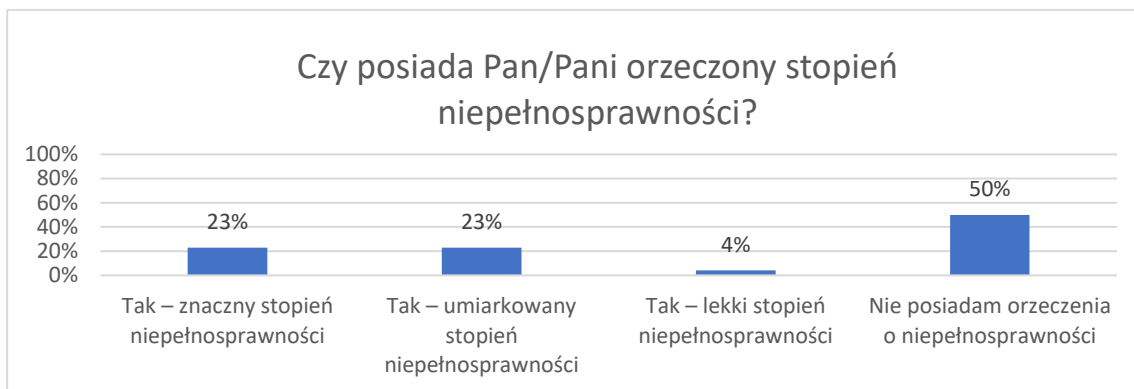
Respondenci byli poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W tej grupie w badaniu wzięło udział 51 osób, a średnia wieku respondentów wyniosła 65,7 lat. Wśród respondentów 26 osób zadeklarowało, że jest seniorem a 25 badanych wskazało, że jest osobą z niepełnosprawnością.

Spośród respondentów, którzy zadeklarowali, że są osobą z niepełnosprawnością połowa nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności. 4% wskazało na posiadanie orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności, a po 23% wskazało na stopień umiarkowany i znaczny.

CEL BADANIA

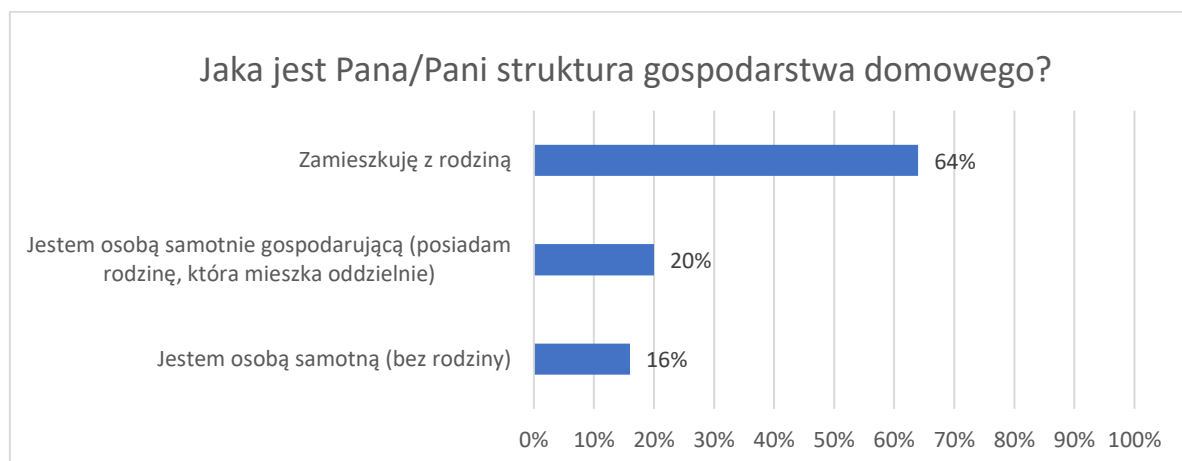
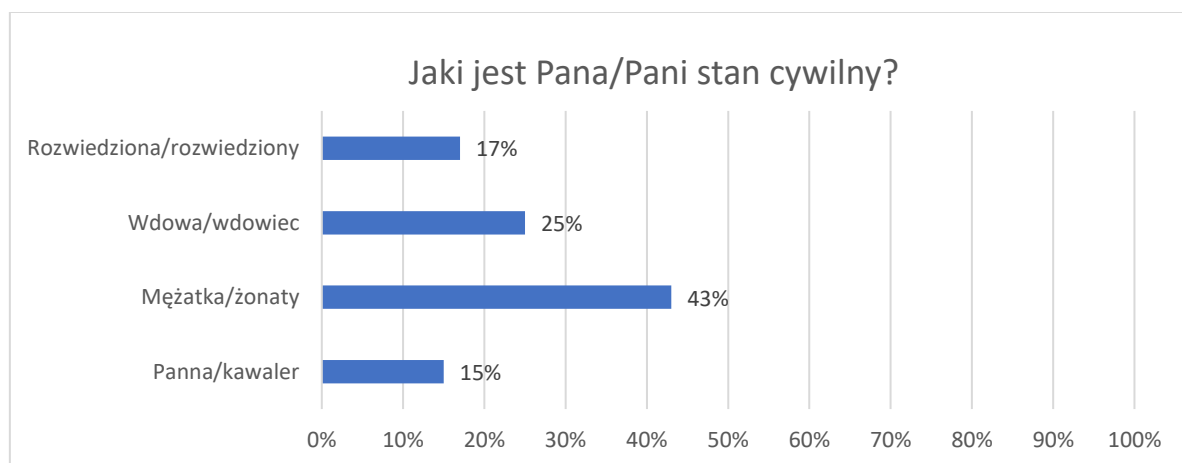
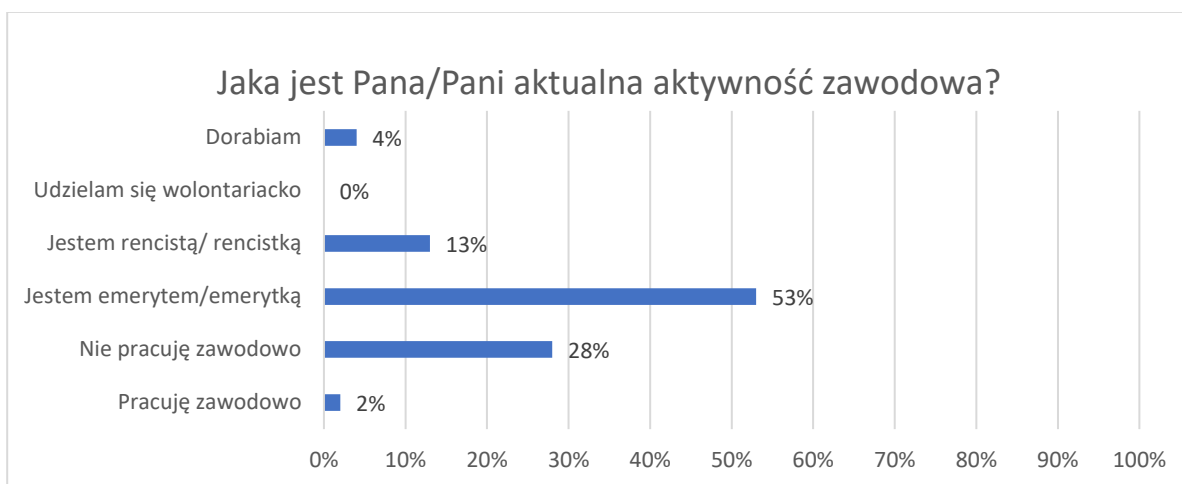

Celem badania była identyfikacja problemów społecznych i zagrożeń środowiska lokalnego z jakimi borykają się seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnością, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane sytuacją bytową osób niepełnosprawnych oraz seniorów,
- zagadnienia związane z problemami osób z niepełnosprawnościami,
- zagadnienia związane z problemami doświadczanymi przez seniorów,
- zagadnienia związane z oceną skali powszechności uzależnienia od alkoholu w lokalnym środowisku w opinii badanej grupy.

SYTUACJA BYTOWA SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Jedno z pierwszych pytań skierowanych do badanych w tej grupie dotyczyło aktualnej aktywności zawodowej. 53% respondentów podało, że jest na emeryturze, kolejne 28% wskazało, iż nie pracuje zawodowo. 13% posiada status rencisty a 4% dorabia.

Stan cywilny seniorów oraz osób z niepełnosprawnością z Gminy Żukowo, kształtuje się następująco: 43% badanej grupy jest zamężna, 25% to wdowa/wdowiec, 17% jest po rozwodzie a 15% jest stanu wolnego.

Jak wynika z odpowiedzi badanych seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z Gminy Żukowo 64% zamieszkuje z rodziną, 20% deklaruje, że jest osobą samotnie gospodarującą (posiadają rodzinę, lecz mieszkają oddzielnie), a 16% jest osobami samotnymi (nie posiadają rodziny).

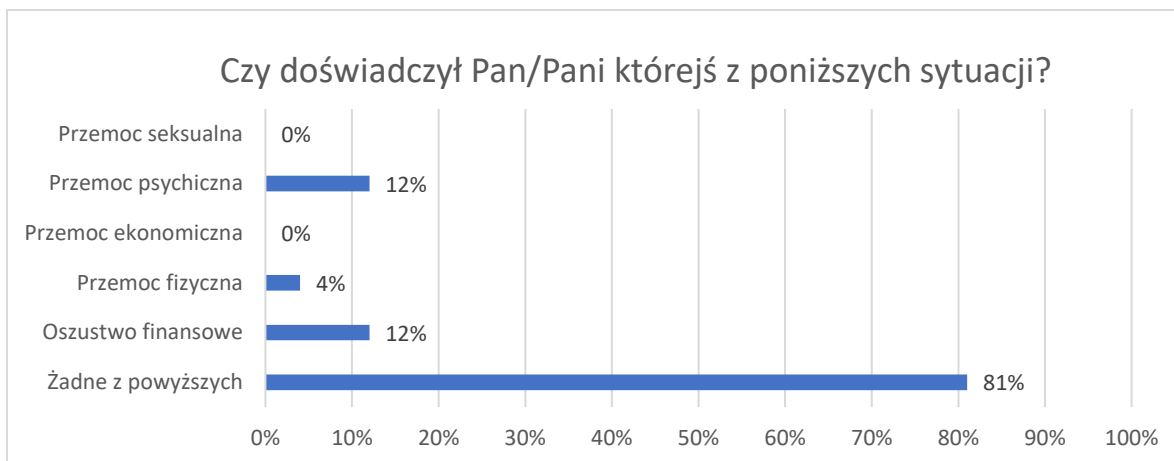
W poniższej tabeli zaprezentowane są odpowiedzi respondentów dotyczące oceny poszczególnych aspektów ich aktualnej sytuacji życiowej. Źle¹³ swoją sytuację zdrowotną ocenia 68% ankietowanych, podobnie w przypadku sytuacji materialnej - 56% określiło ją jako złą. Najwięcej osób dobrze¹⁴ ocenia swoją sytuację mieszkaniową - 49%. Z kolei na średnim poziomie wg badanej grupy znajduje się ich sytuacja społeczna (45%) oraz sytuacja rodzinna (43%).

Ocena sytuacji życiowej przez badanych					
	<i>Bardzo dobra</i>	<i>Raczej dobra</i>	<i>Średnia</i>	<i>Raczej zła</i>	<i>Bardzo zła</i>
Sytuacja materialna	2%	21%	21%	39%	17%
Sytuacja mieszkaniowa	15%	34%	32%	11%	8%
Sytuacja rodzinna	19%	17%	43%	15%	6%
Sytuacja społeczna	10%	13%	45%	21%	11%
Sytuacja zdrowotna	0%	2%	30%	23%	45%

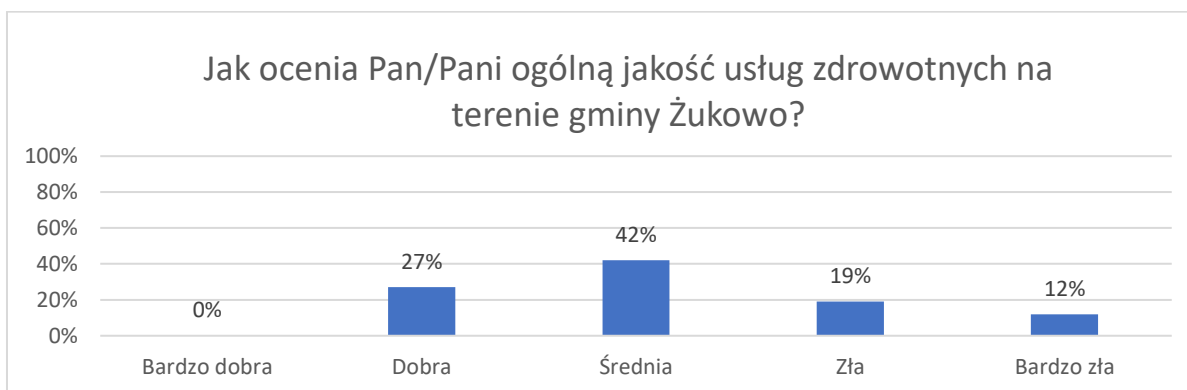
Poniższy wykres ilustruje rozkład deklaracji respondentów dotyczących doświadczenia przez nich różnych form przemocy oraz oszustwa finansowego - 81% badanych deklaruje, że nie miało z takimi sytuacjami do czynienia. Po 12% padło ofiarą oszustwa finansowego oraz przemocy psychicznej, a 4% przemocy fizycznej.

¹³ Suma odpowiedzi: raczej zła i bardzo zła,

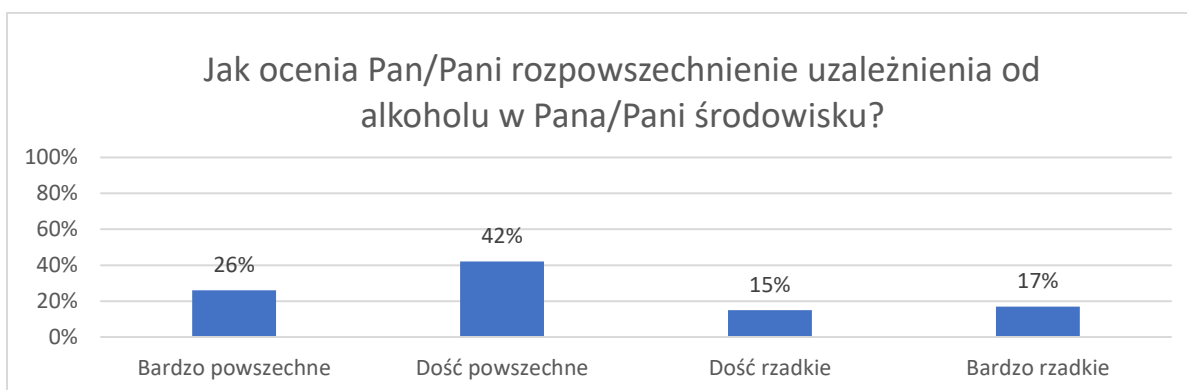
¹⁴ Suma odpowiedzi: bardzo dobra i raczej dobra.

Osoby z niepełnosprawnością oraz starsze z Gminy Żukowo w następujący sposób oceniają jakość usług zdrowotnych na terenie gminy – 42% średnio, 27% dobrze, 19% źle a 12% bardzo źle.

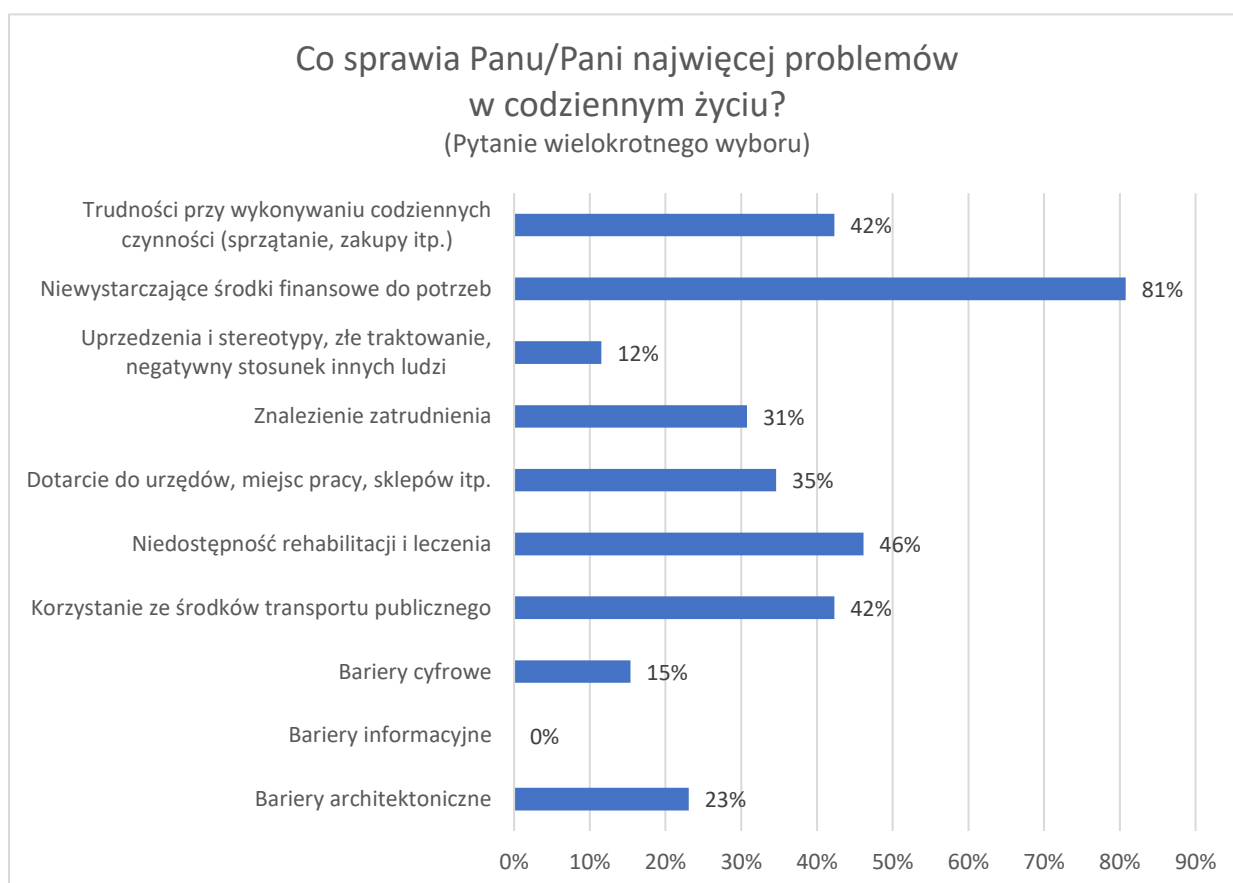
W opinii 68% respondentów rozpowszechnienie uzależnienia od alkoholu jest powszechnym¹⁵ zjawiskiem dotyczącym lokalnego środowiska.

¹⁵ Suma odpowiedzi: bardzo i dość powszechne.

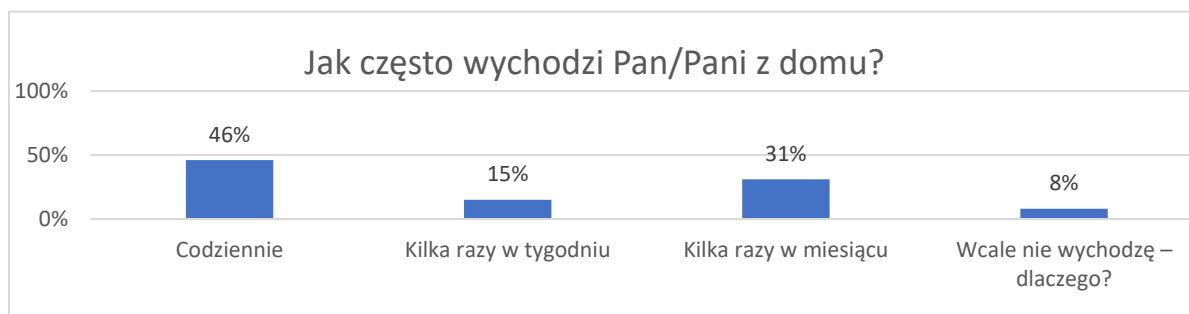
PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Poprosiliśmy osoby niepełnosprawne o określenie, co ich zdaniem w codziennym życiu sprawia im najwięcej problemów. Za najbardziej problematyczne respondenci kolejno uznali: niewystarczające środki finansowe do potrzeb (81%), niedostępność rehabilitacji i leczenia (46%), korzystanie z transportu publicznego oraz trudności w wykonywaniu czynności codziennych (po 42%), dotarcie do urzędów sklepów czy miejsc pracy (35%), znalezienie zatrudnienia (31%), bariery architektoniczne (23%) oraz cyfrowe (15%), uprzedzenia i stereotypy, negatywnych stosunek innych ludzi (12%).

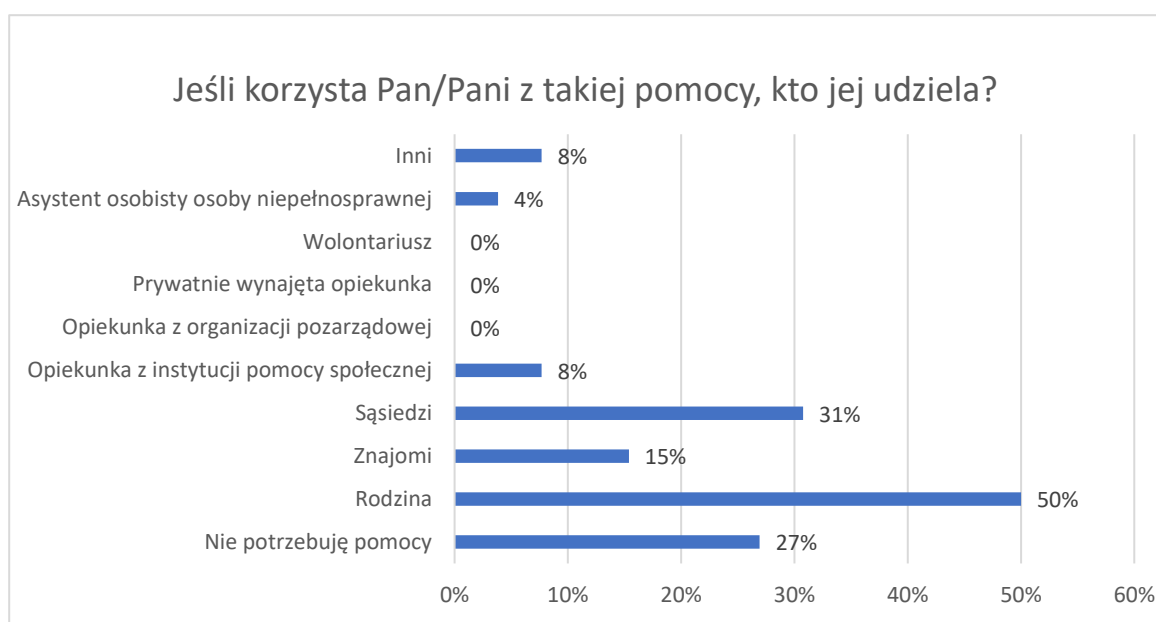
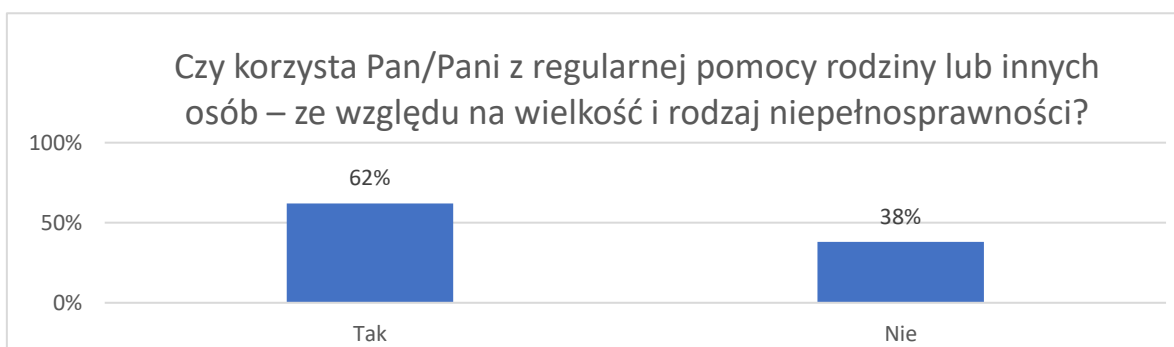

Kolejną ważną kwestią było zapoznanie się z częstotliwością wychodzenia z domu przez osoby niepełnosprawne. Niemal połowa (46%) podaje, że wychodzi codziennie, 31%

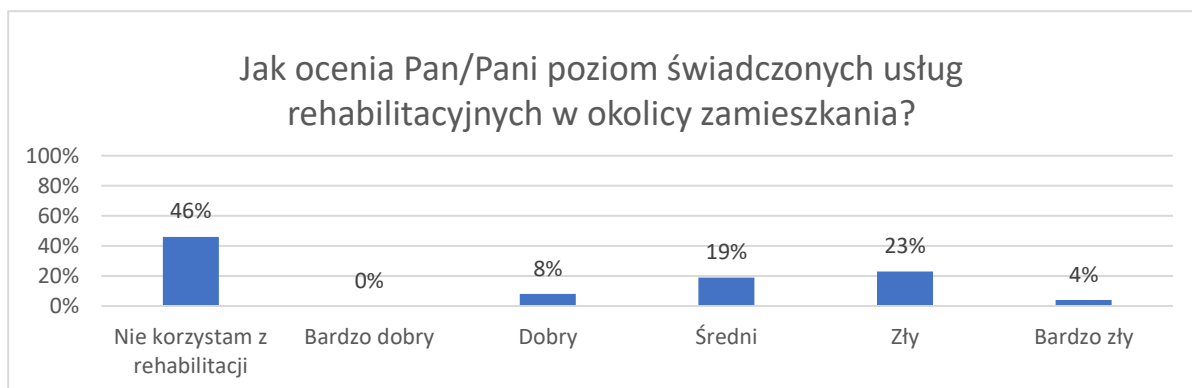
kilka razy w miesiącu, 15% wychodzi kilka razy w tygodniu a 8% nie wychodzi w ogóle z powodu poruszania się na wózku.

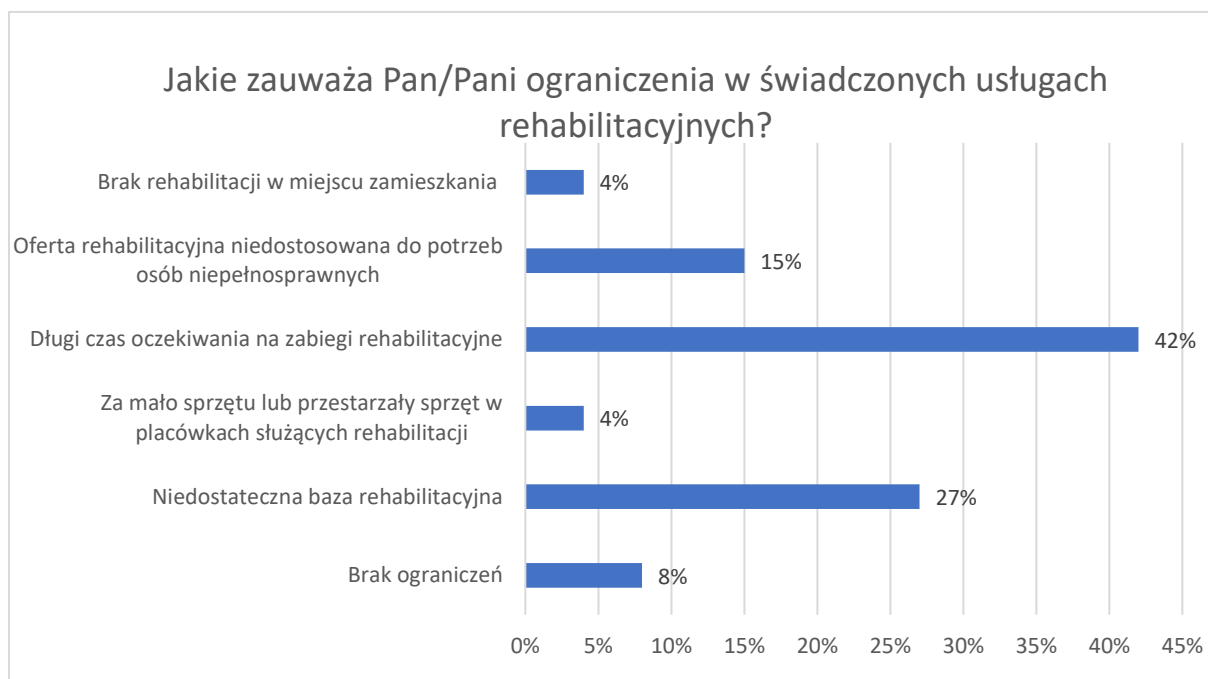
Osoby niepełnosprawne wymagają wsparcia – czasem wystarczy wsparcie najbliższych, ale też są sytuacje, kiedy konieczne jest wsparcie instytucjonalne. 62% respondentów wskazało, że regularnie korzysta z pomocy rodziny lub innych osób w związku ze swoją niepełnosprawnością. A najczęściej tego wsparcia udziela kolejno: rodzina (50%), sąsiedzi (31%), znajomi (15%), opiekunka z instytucji pomocy społecznej (8%) oraz asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (4%).

Badane osoby niepełnosprawne oceniali również poziom świadczonych usług rehabilitacyjnych w okolicy swojego miejsca zamieszkania. Blisko połowa (46%) wskazała, że nie korzysta z rehabilitacji. Kolejno: 23% oceniło poziom tych usług źle, 19% średnio, tylko 8% dobre a 4% bardzo źle.

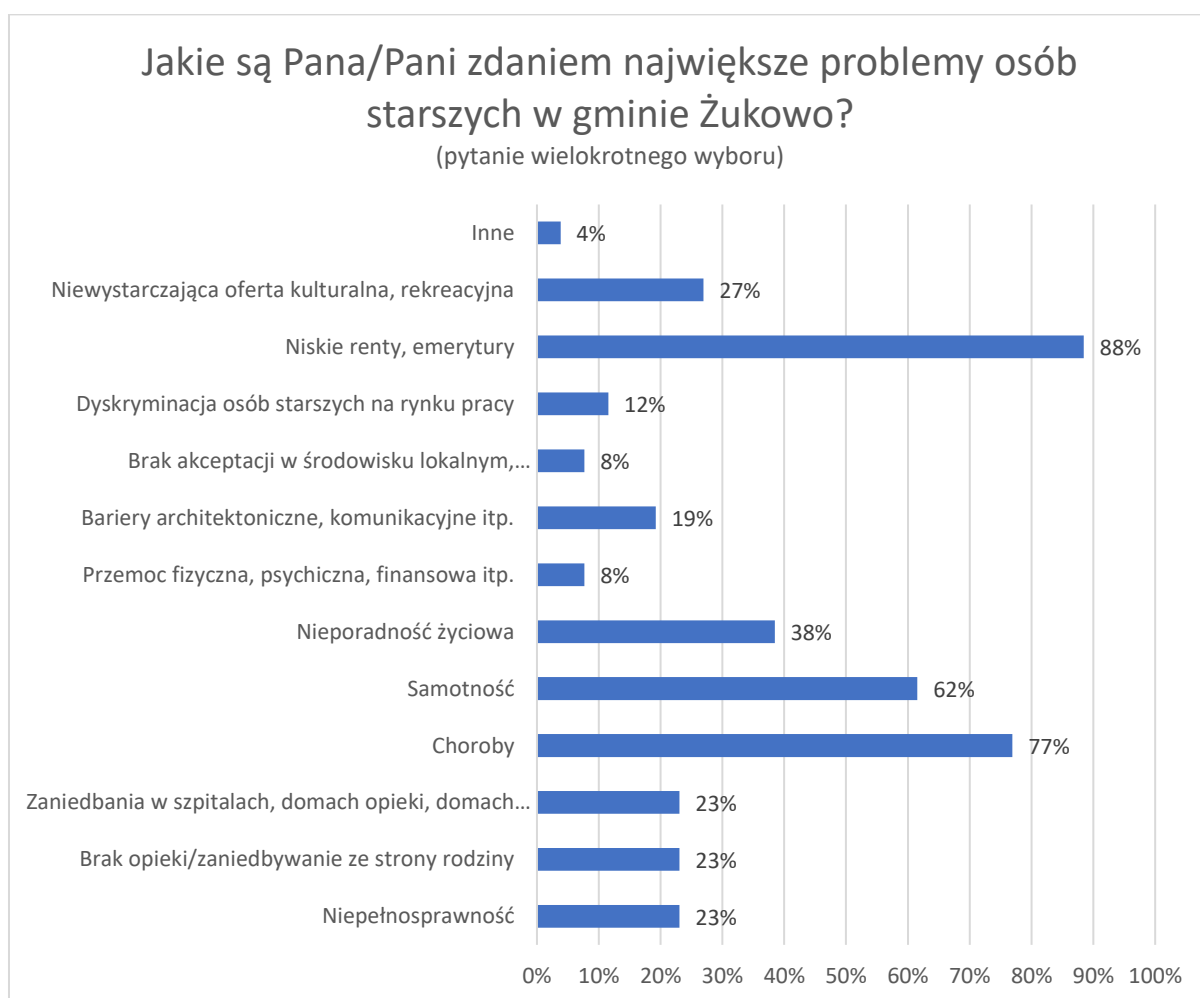
Głównymi ograniczeniami w świadczonych usługach rehabilitacyjnych w opinii samych osób niepełnosprawnych są: długi czas oczekiwania na zabiegi (42%), niedostateczna baza rehabilitacyjna (27%), niedostosowanie oferty rehabilitacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych (15%), zbyt mało lub przestarzały sprzęt w placówkach rehabilitacji oraz brak miejsc oferujących rehabilitację w miejscu zamieszkania (po 4%).

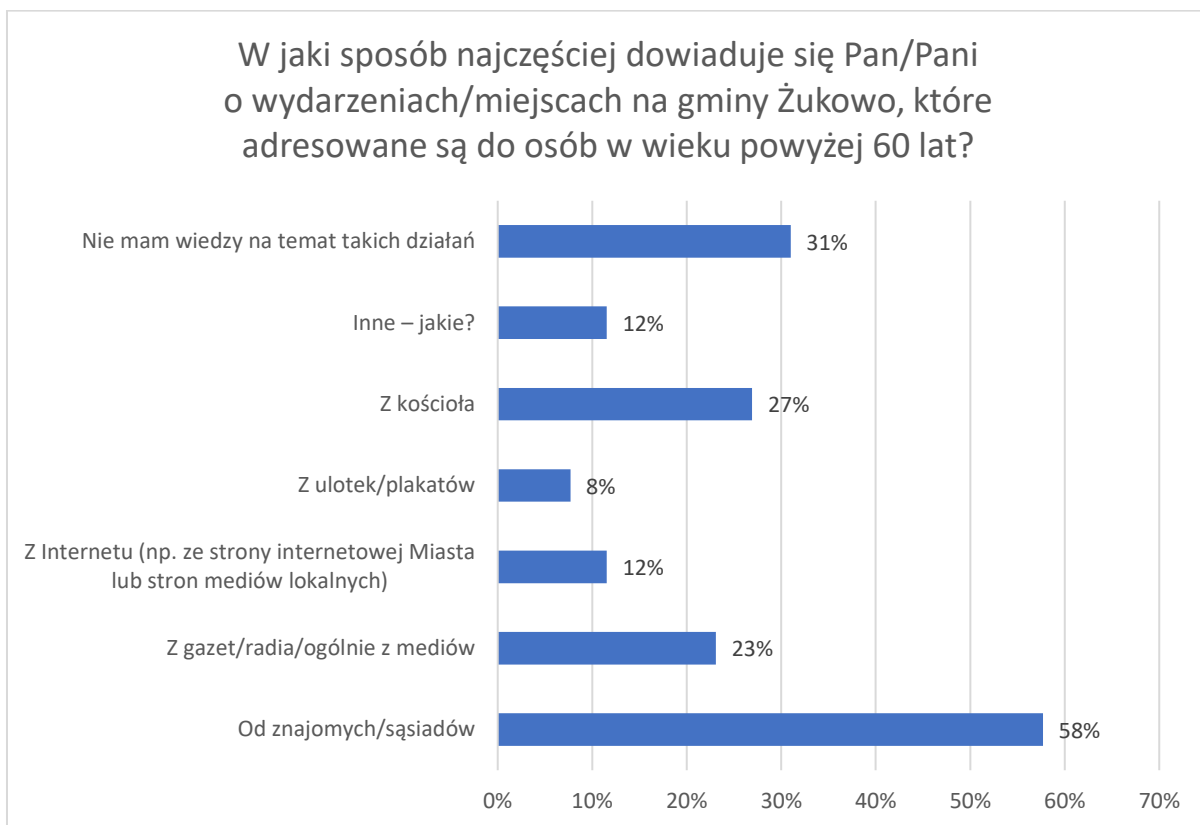
PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Badani seniorzy z Gminy Żukowo zostali poproszeni o wskazanie, jakie są ich zdaniem największe problemy osób starszych na terenie gminy. Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami tej grupy społecznej, zdaniem ich reprezentantów, są: niskie renty i emerytury (88%), choroby (77%), samotność (62%), nieporadność życiowa (38%), niewystarczająca oferta kulturalna (27%), zaniedbywanie w instytucjach (szpitale, domy opieki) czy ze strony rodziny, niepełnosprawność (po 23%), bariery architektoniczne i komunikacyjne (19%), dyskryminacja osób starszych na rynku pracy (12%) oraz różne formy przemocy (8%).

Następnie zapytano seniorów z terenu Gminy Żukowo w jaki sposób dowiadują się o wydarzeniach lub miejscach na terenie gminy adresowanych do osób powyżej 60 roku życia. Najwięcej, bo 58% wskazało, że od znajomych i sąsiadów, kolejno 31% nie ma

wiedzy na temat takich działań. 27% dowiaduje się o tym z kościoła, 23% z mediów a 12% ze stron Internetowych lokalnych mediów.

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

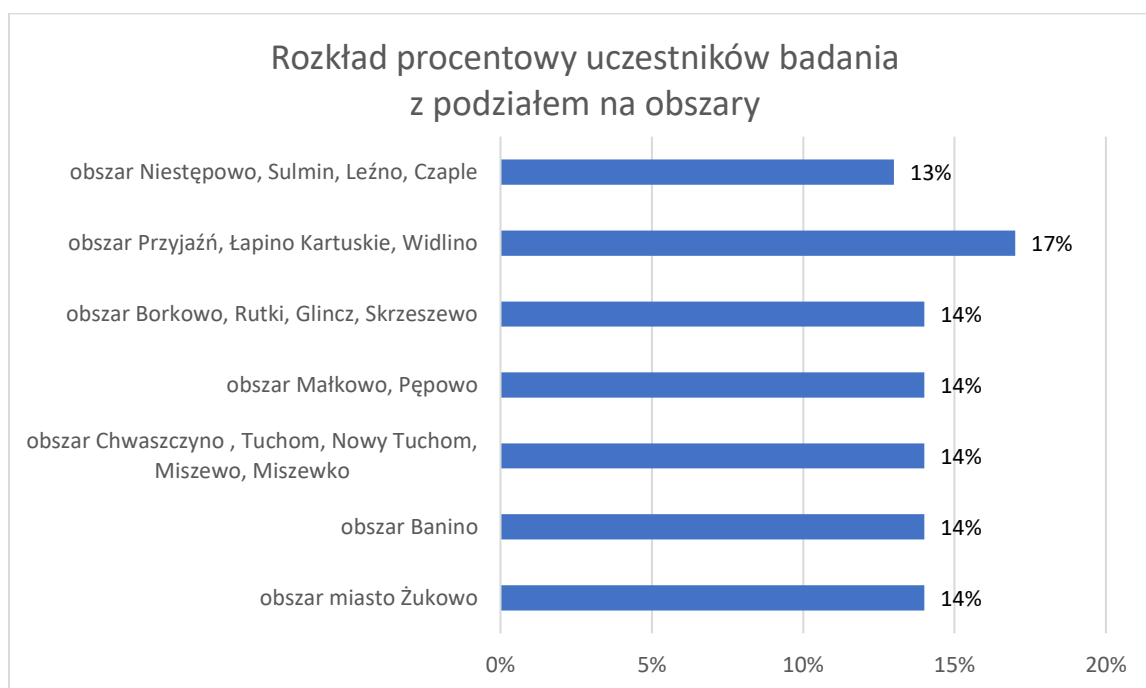

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Żukowo. Grupa badana stanowiła 60 kobiet oraz 10 mężczyzn. 64 osoby z respondentów to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, pozostałe 6 osób to właściciele tych miejsc. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 38 lat.

CEL BADANIA

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

WYNIKI BADAŃ

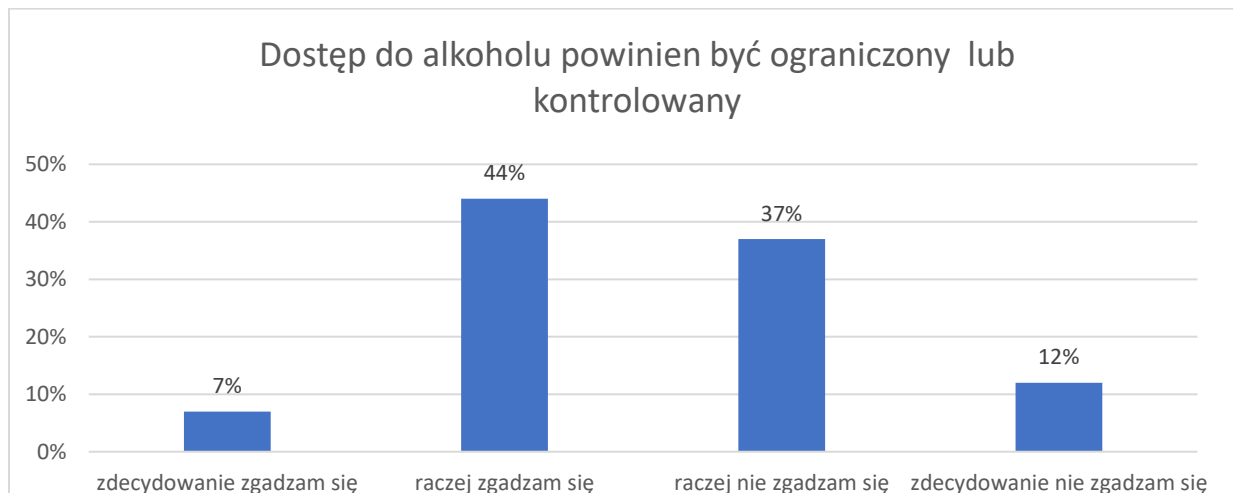

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

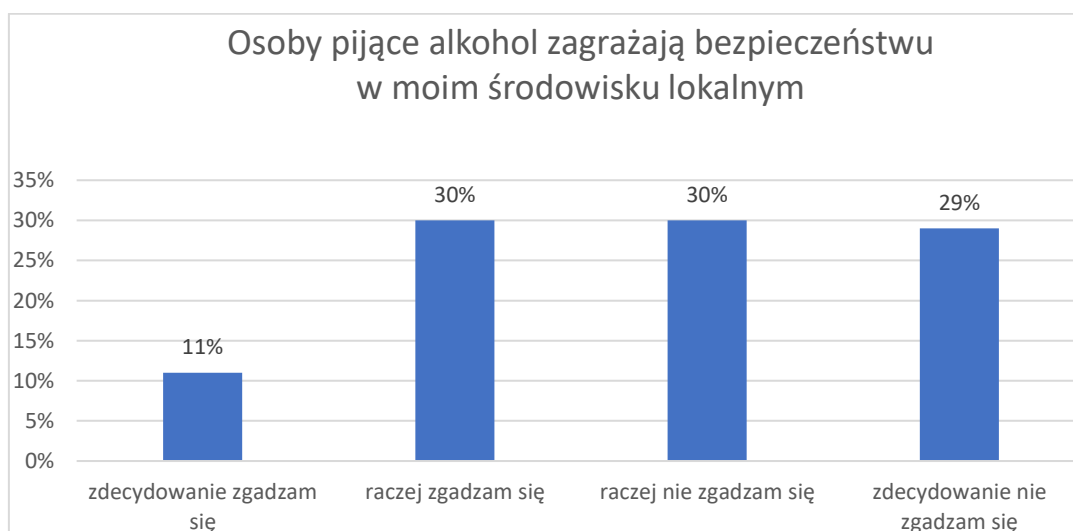
Tylko 40% z badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadzają się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **średnim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

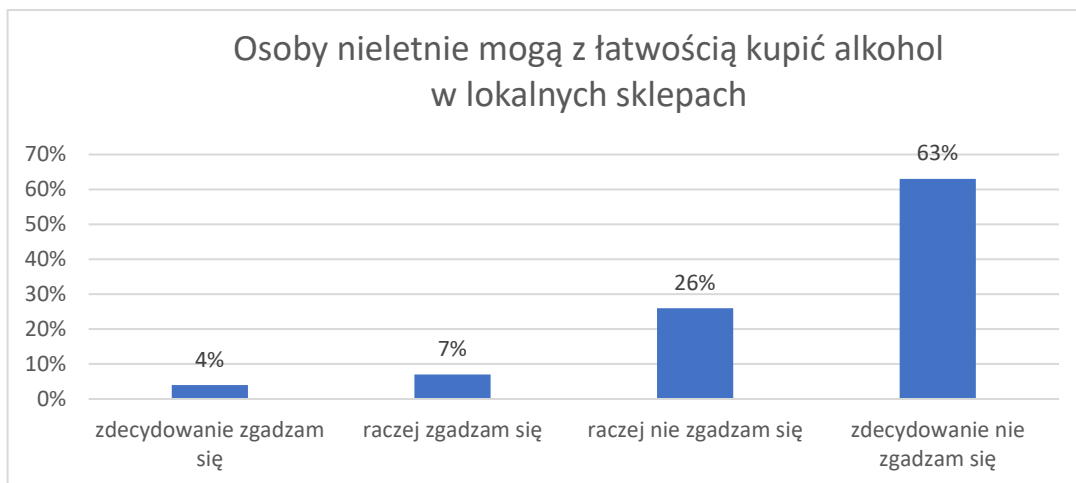
Z kolei 51% badanych sprzedawców alkoholu uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.

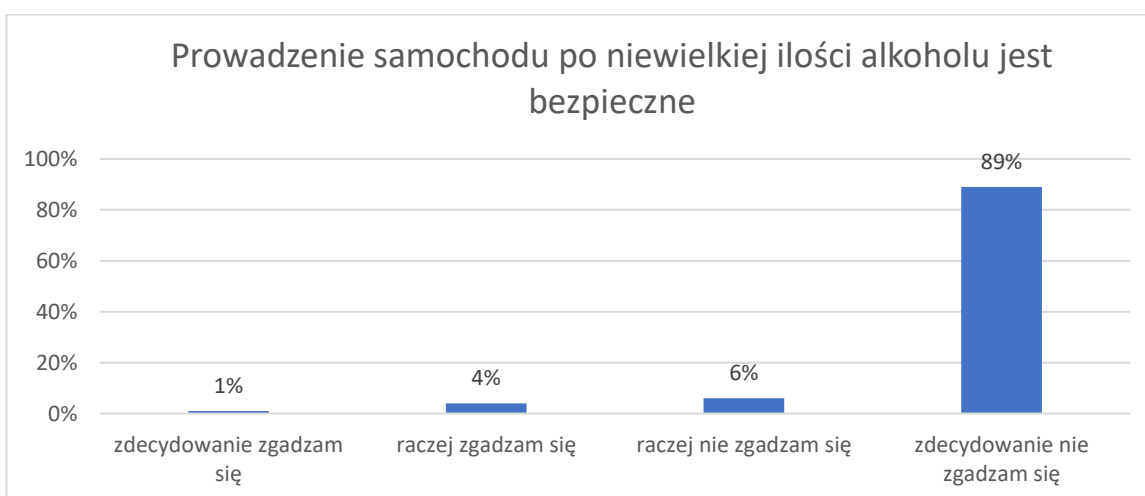
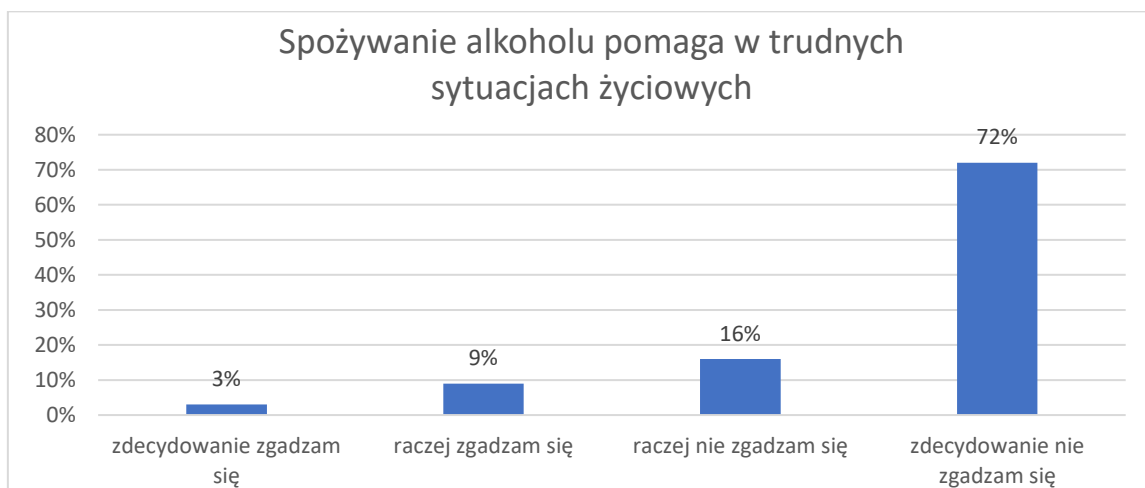
Łącznie 41% respondentów uważa, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

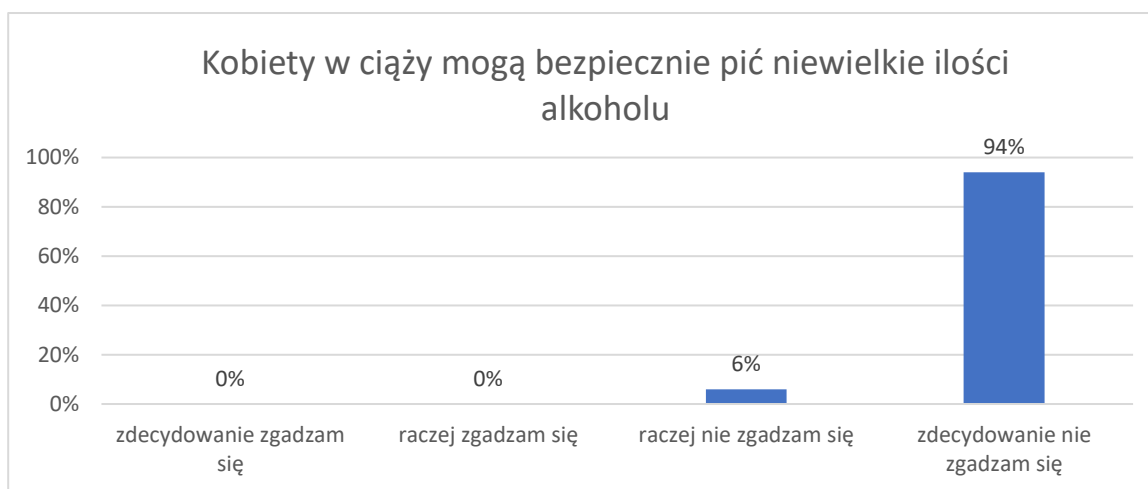

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **89% z przebadanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

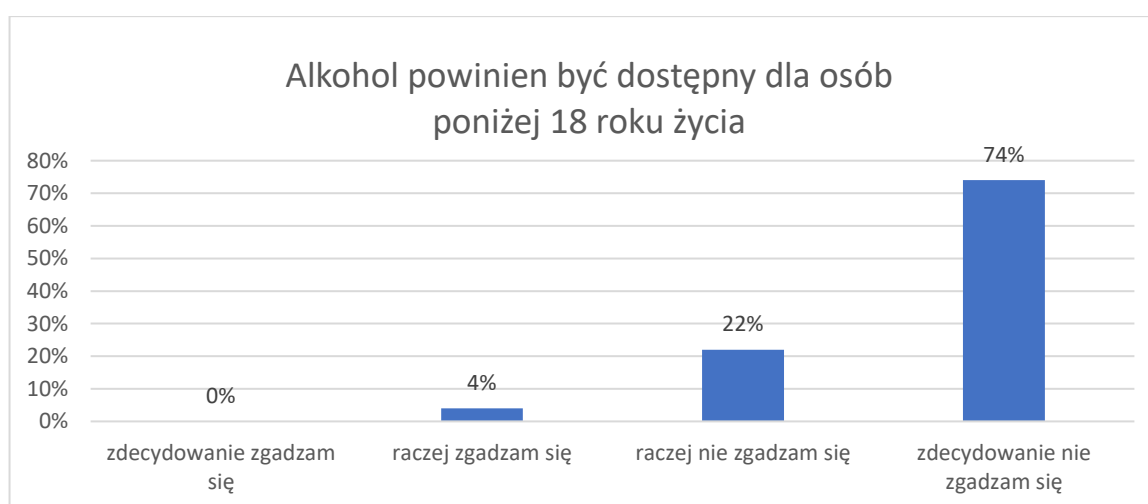

Łącznie 88% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Co więcej, 95% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

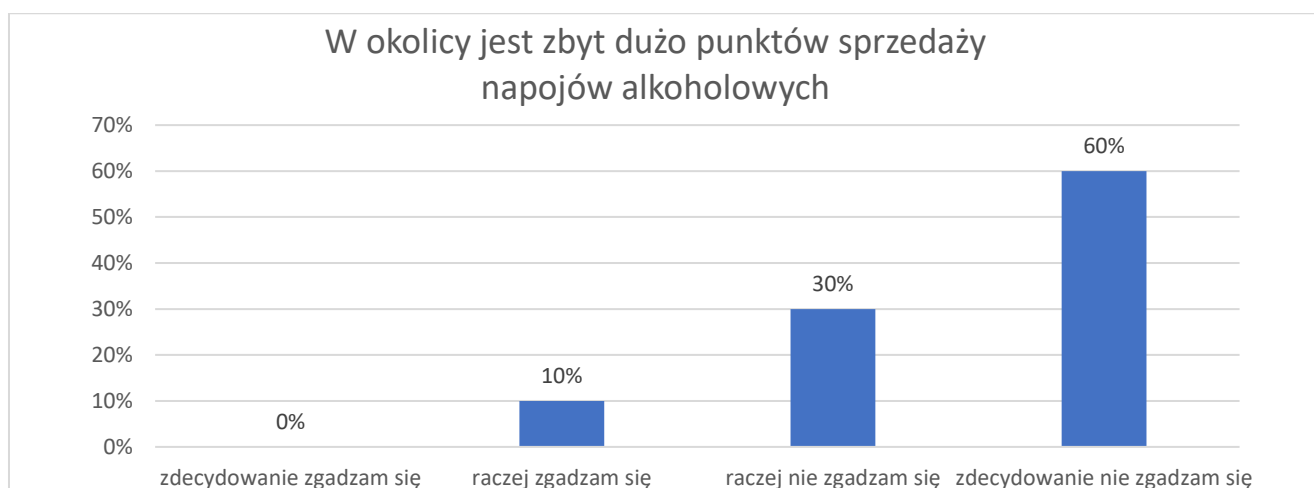

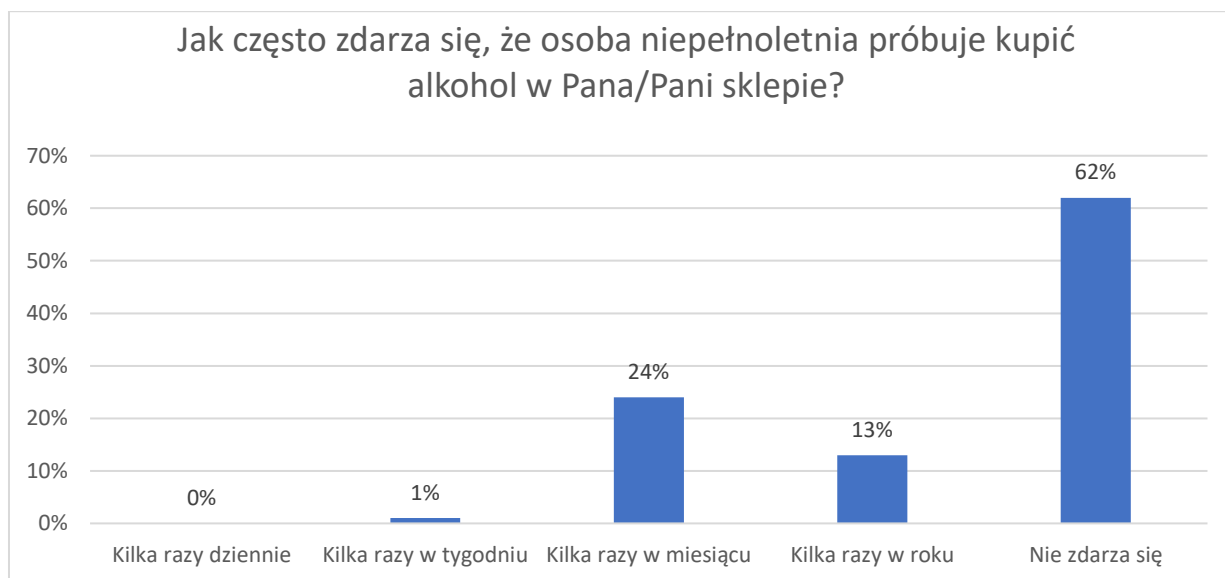
Łącznie 96% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Żukowo uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia.

90% z badanej grupy nie zgadza się z twierdzeniem, aby w okolicy była zbyt duża liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Żukowo deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (24%) oraz kilka razy w roku (13%).**

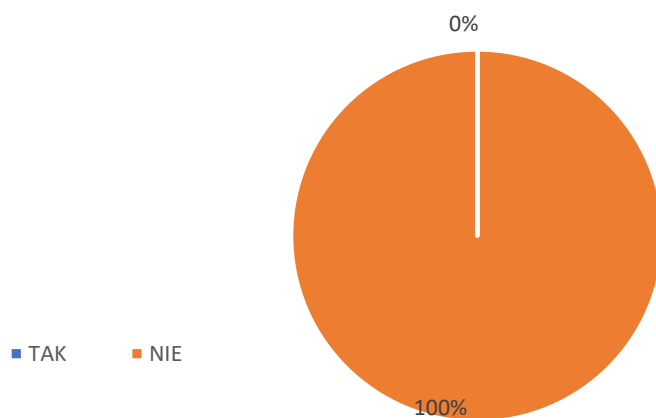
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być rzadkim zjawiskiem. 4% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w miesiącu a 10% wskazuje, że kilka razy w roku.

100% ankieterowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

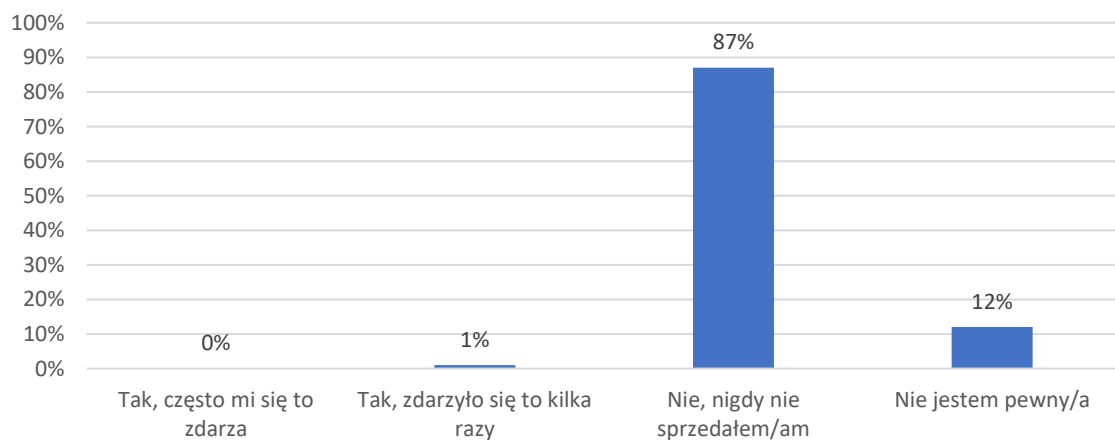

Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

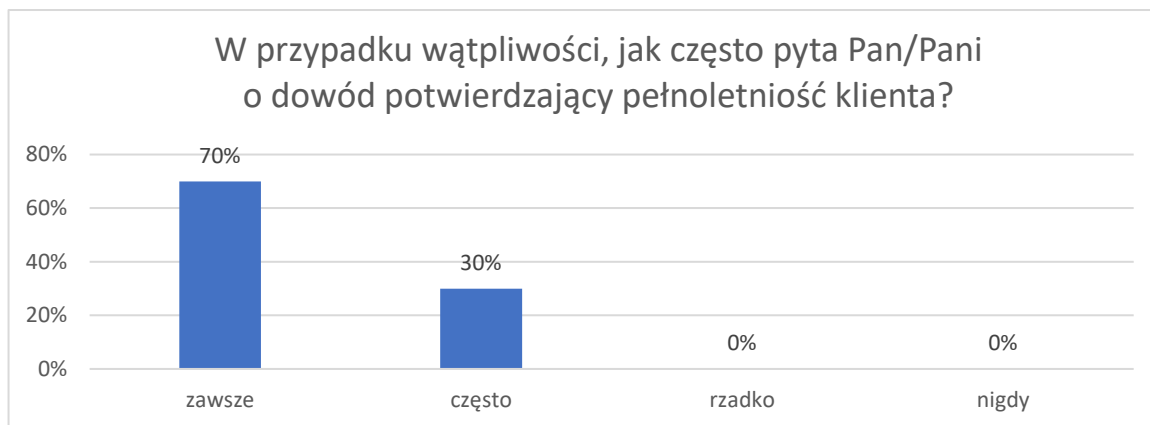

87% sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Żukowo deklaruje, że nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości.

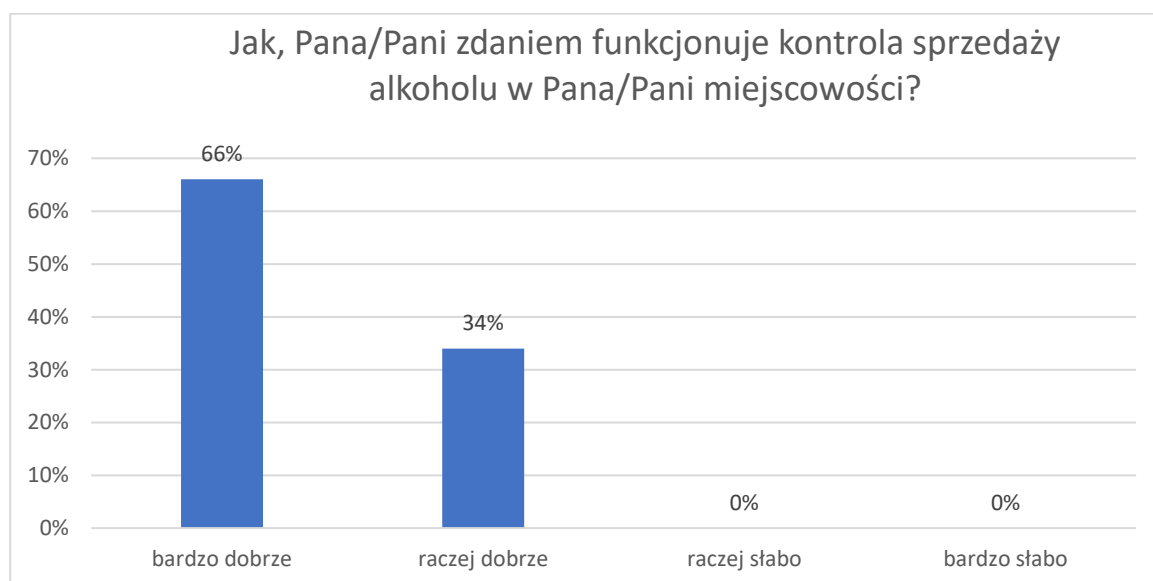
Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

W przypadku wątpliwości, co do wieku tylko **70% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**, a pozostałe 30% sprzedawców robi to często.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Żukowo. **Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej dobrze i bardzo dobrze.**

METODOLOGIA

Badanie w **szkołach podstawowych w Gminie Żukowo** przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

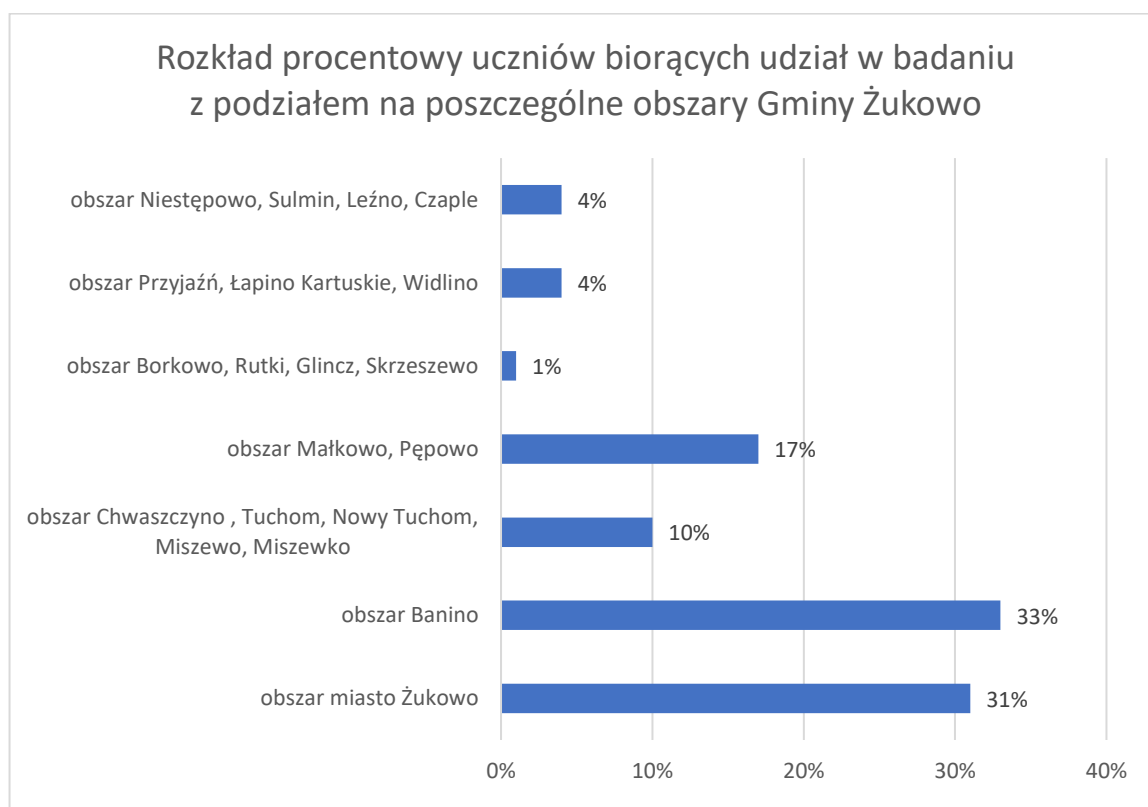
Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w środowisku szkolnym,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami,
- zagadnienia związane z czasem wolnym badanych uczniów.

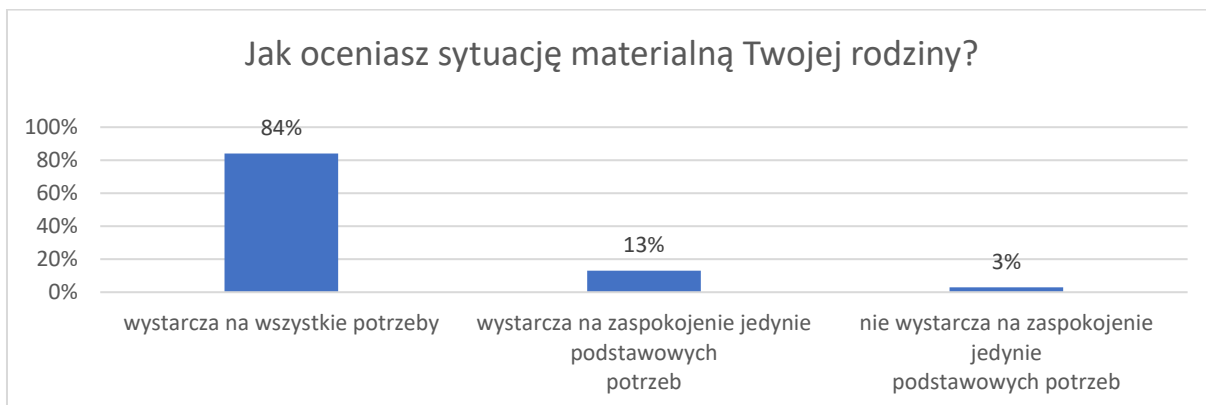
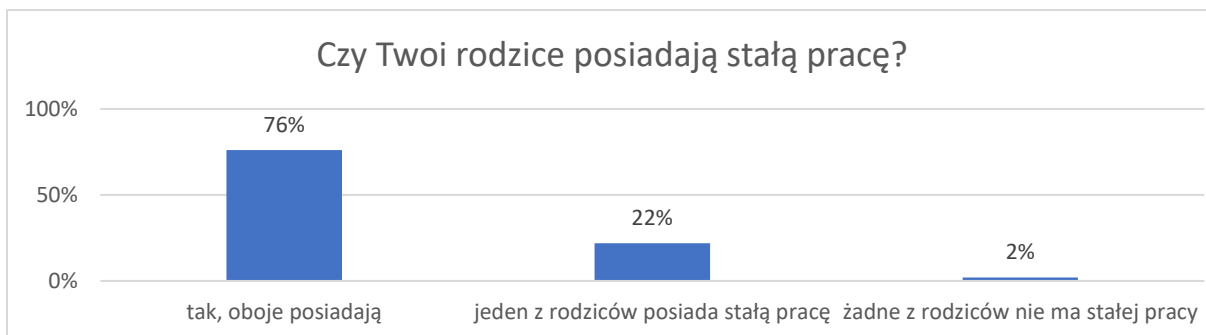
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy Żukowo w przedziale wiekowym klasy od 4 do 8.

Liczebność grupy badanej	1168 uczniów

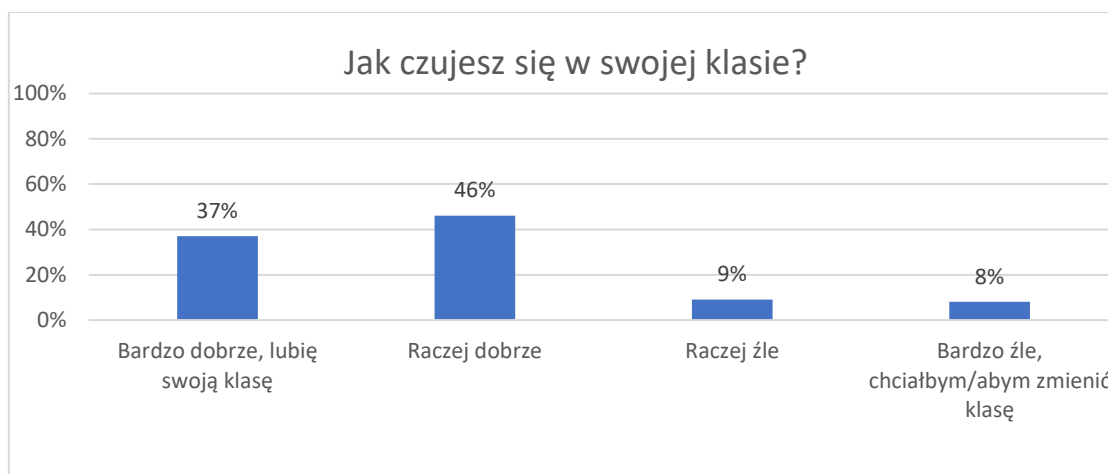
Sytuacja materialna rodziny jest bardzo silnie uzależniona od tego, ile osób z gospodarstwa domowego pracuje. Uczniowie najczęściej deklarowali, iż oboje ich rodzice pracują (76%), a sytuację materialną rodziny oceniają jako wystarczającą na zaspokojenie wszystkich potrzeb (84%).

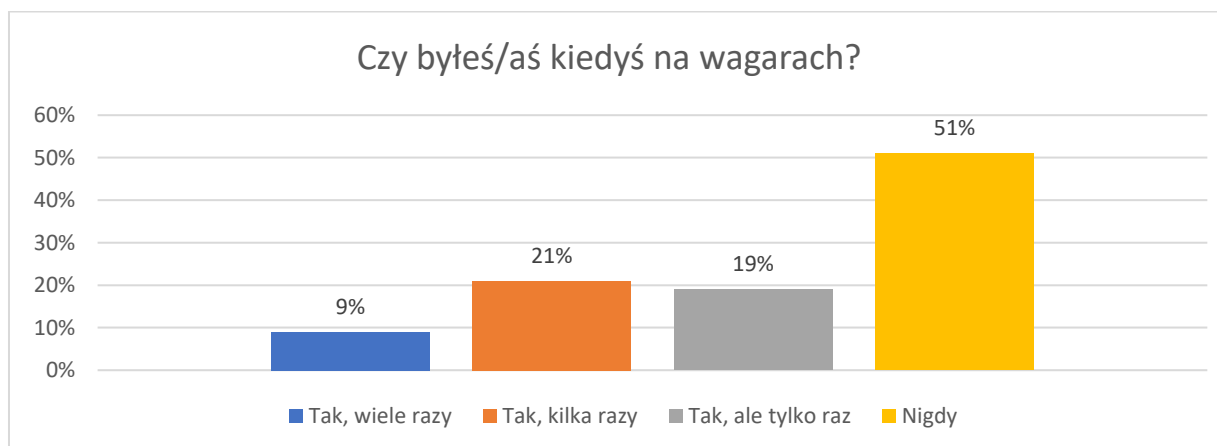
WYNIKI

Uzyskane odpowiedzi w tej części ankiety pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. **Wyniki są zadowalające, ponieważ 83% uczniów czuje się w swojej klasie raczej dobrze i bardzo dobrze.** Przeciwnego zdania jest 17% badanych.

Poniższy wykres prezentuje odpowiedzi uczniów na temat wagarowania – które wydaje się tendencją związaną z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Żukowo w sporej części nigdy nie byli na wagarach (51%) lub byli na nich tylko raz (19%).** 21% uczniów szkół podstawowych przyznaje, że wagarowało już kilka razy a 9% wiele razy.

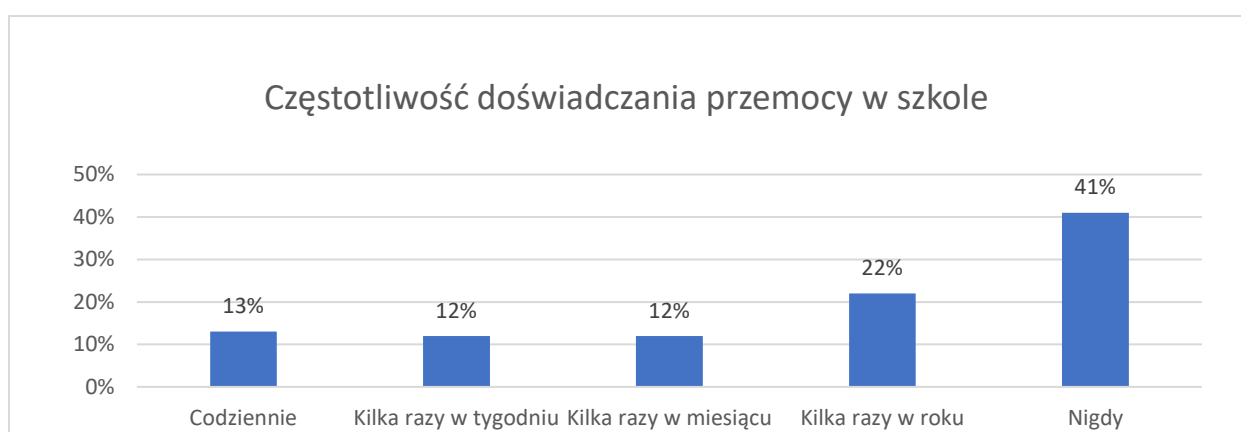
PRZEMOC W SZKOLE

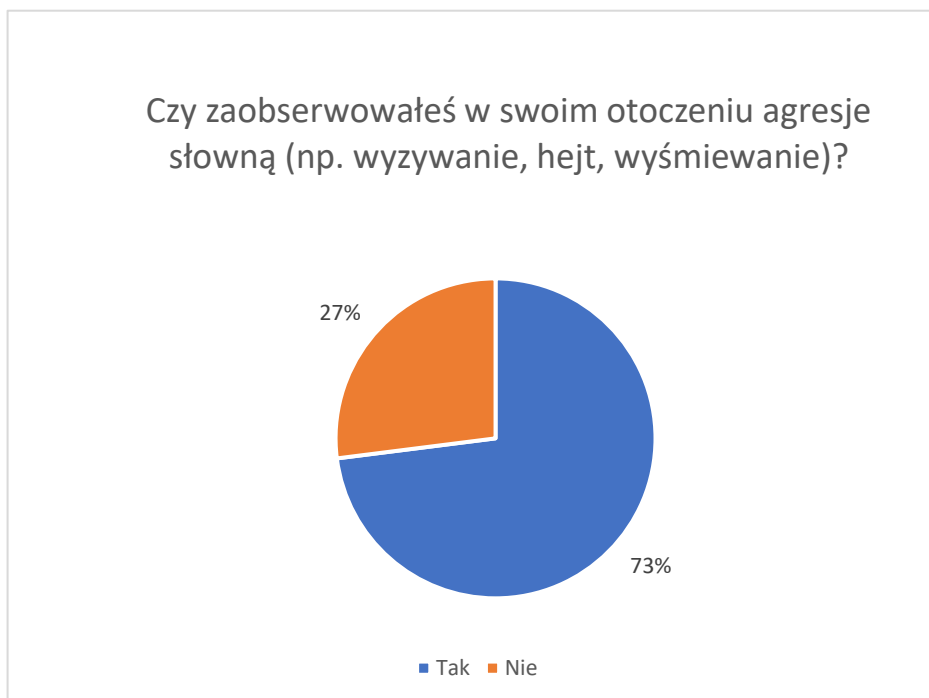
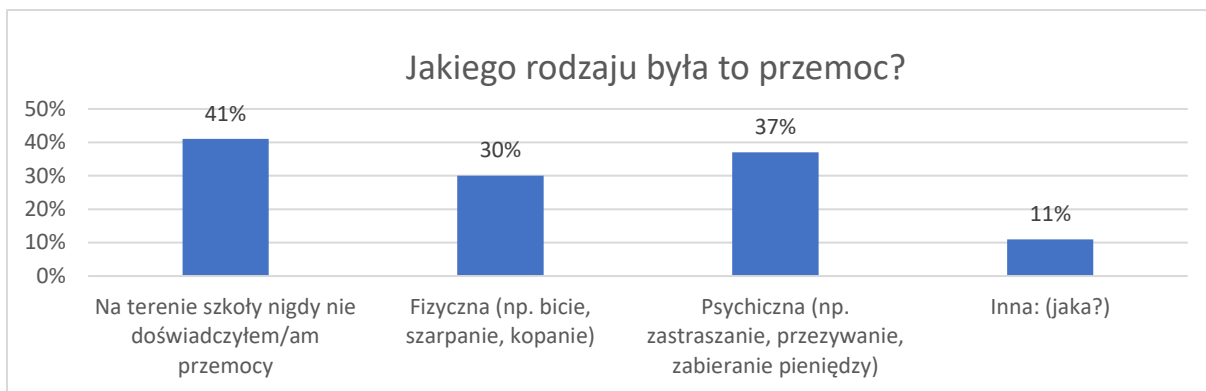
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkołach podstawowych gminy w pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

Spora część uczniów (41%) deklaruje, że nie są oni ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów. Jednakże 22% respondentów wskazało, że doświadcza przemocy kilka razy w roku. Niepokojące są wskazania uczniów mówiące o codziennym doświadczaniu przemocy w szkole.

W kolejnym pytaniu dotyczącym rodzajów przemocy w środowisku szkolnym 41% ankietowanych zadeklarowało, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyli przemocy. 37% wskazało na przemoc psychiczną a 37% na doświadczanie przemocy fizycznej. Dodatkowo 73% uczniów szkół podstawowych w Gminie Żukowo deklaruje, że w swoim otoczeniu obserwuje agresję słowną.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej grupy wiekowej i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2016) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino¹⁶

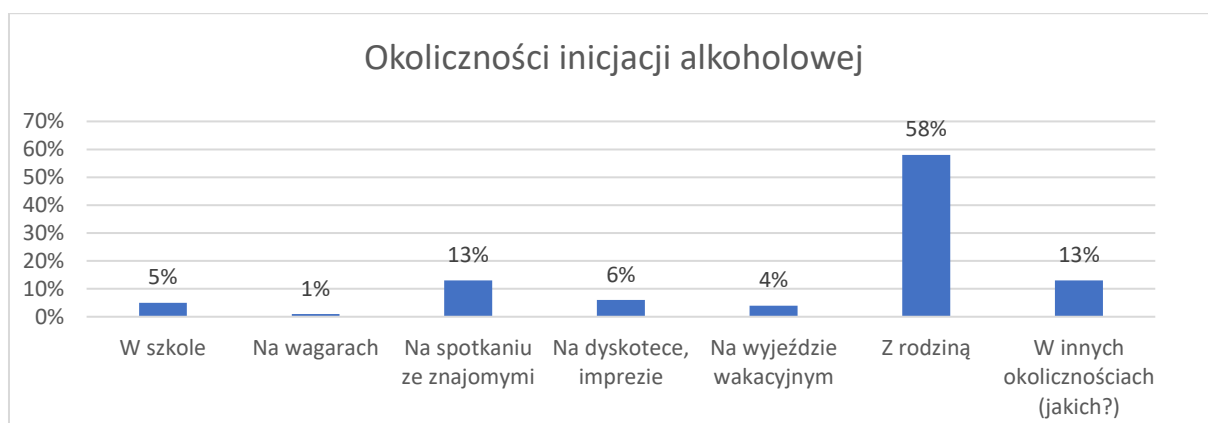
W pierwszej kolejności zapytaliśmy uczniów czy kiedykolwiek spożywali alkohol. **Jak pokazują nasze badania, inicjację alkoholowa ma za sobą 26% badanej grupy.**

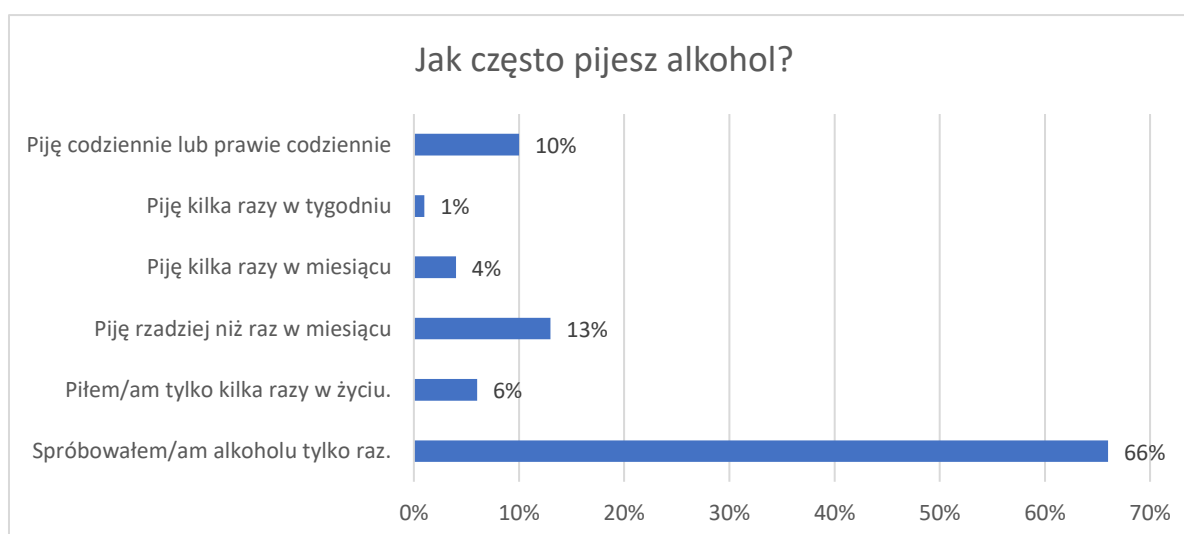
¹⁶ J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

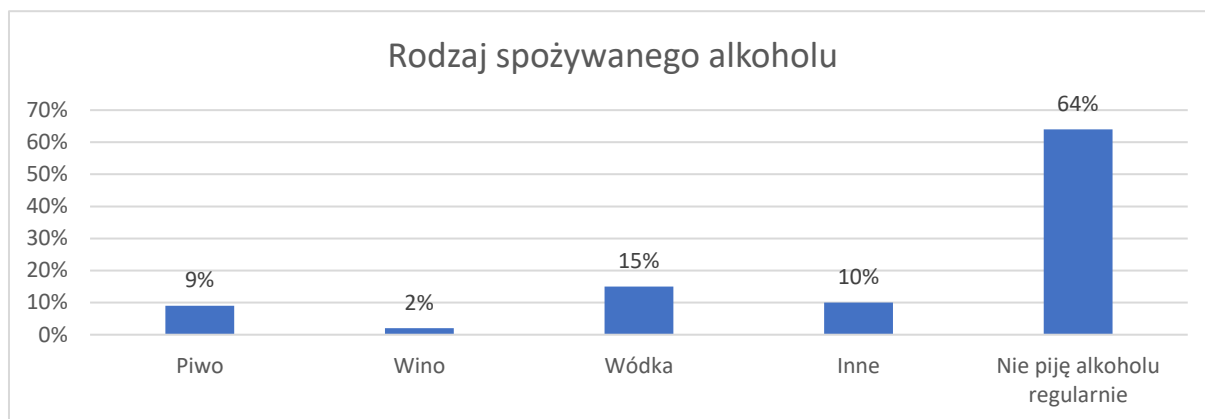
Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów deklarujących spożywanie alkoholu jest towarzystwo rodziny (58%) oraz spotkanie ze znajomymi (13%).

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było dla nas także to, **jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.**

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po wódkę (15%) oraz piwo (9%)**. 10% wskazań uczniów otrzymała odpowiedź inne – uczniowie wymieniali tutaj głównie wysokoprocentowe alkohole typu whisky czy rum.

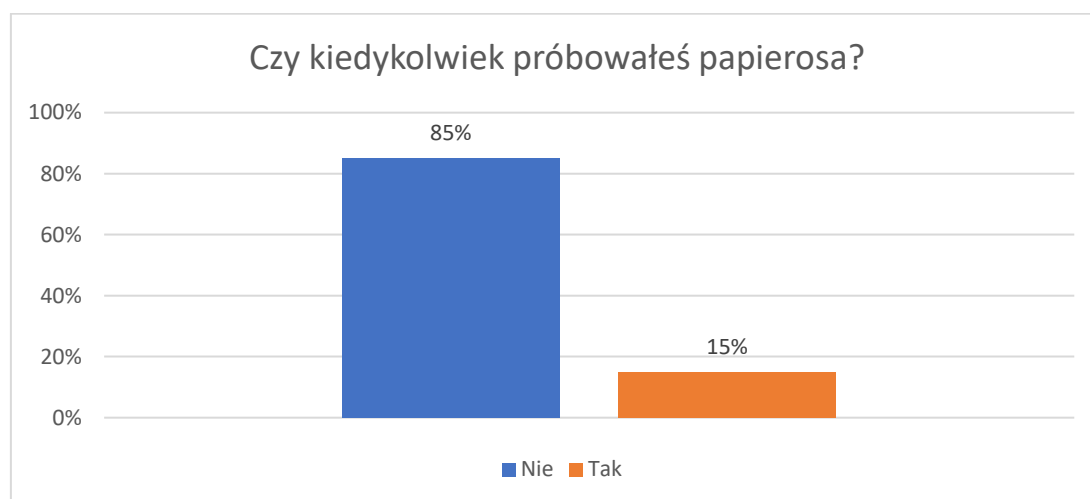

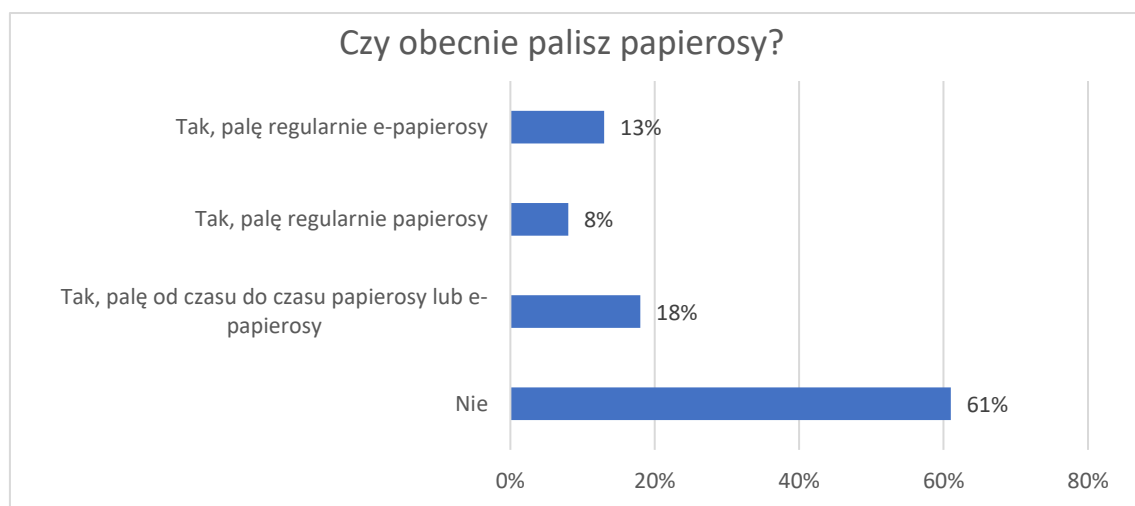
Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że 39% uczniów nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. 42% badanej grupy wskazała, że byłoby to trudne, ponieważ w sklepach sprawdzany jest wiek kupującego. 19% uczniów szkół podstawowych Gminy Żukowo uważa, że nie miałoby problemu z zakupem alkoholu w lokalnych sklepach.

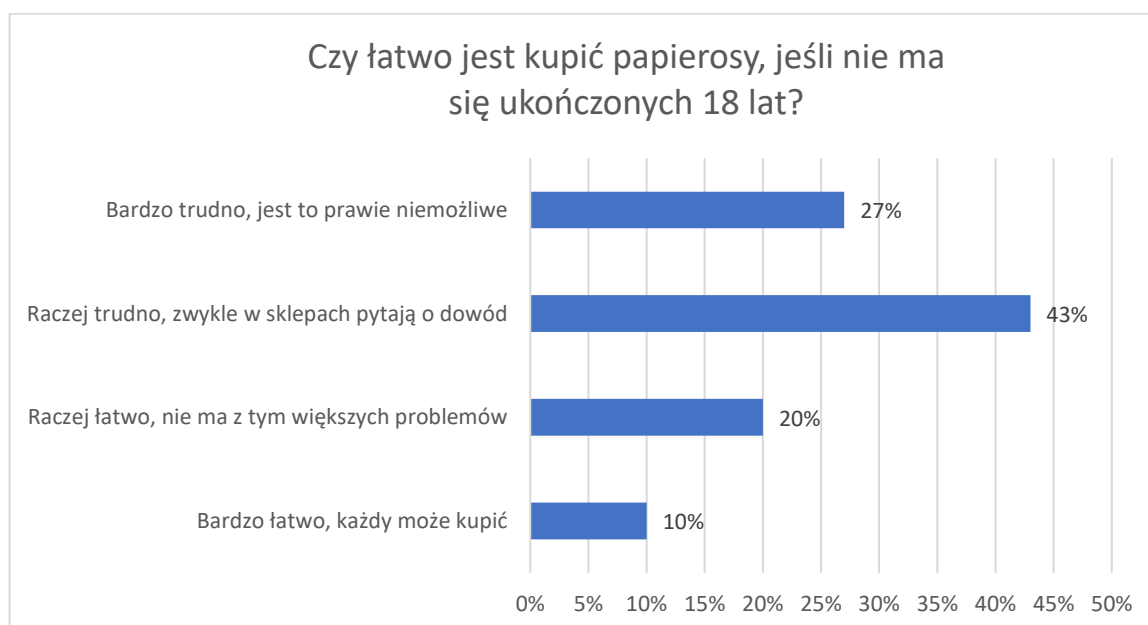
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów ze szkół podstawowych w Gminie Żukowo, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą 15% uczniów badanej grupy.** Najczęściej wskazywaną przez uczniów mających za sobą inicjację nikotynową okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było towarzystwo znajomych. 61% uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową aktualnie deklarują, że nie palą papierosów, a łącznie 21% deklaruje regularne palenie wyrobów tytoniowych.

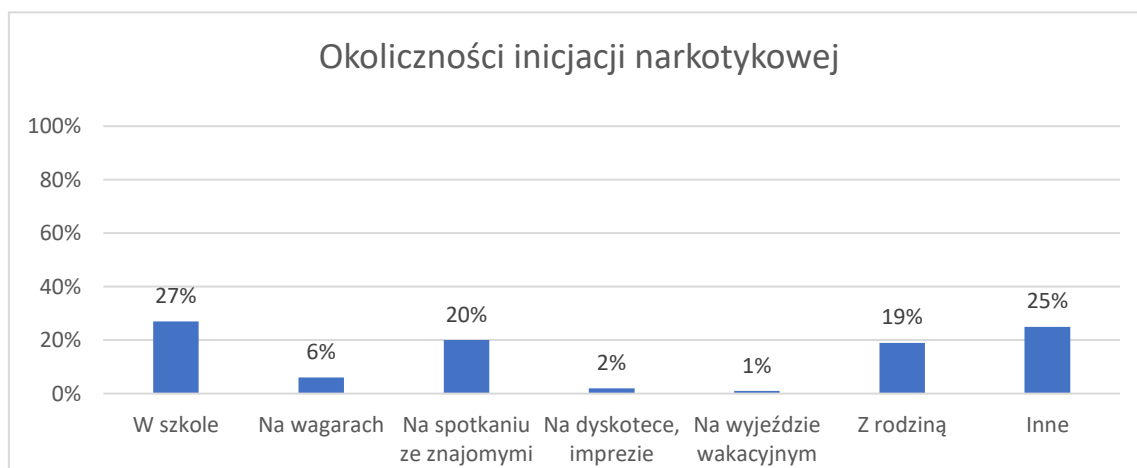

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 70% uważa, że nie ma takiej możliwości oraz że w sklepach zwykle pytają o dowód. Z kolei dla 30% zakup wyrobów tytoniowych nie stanowiłby problemu.

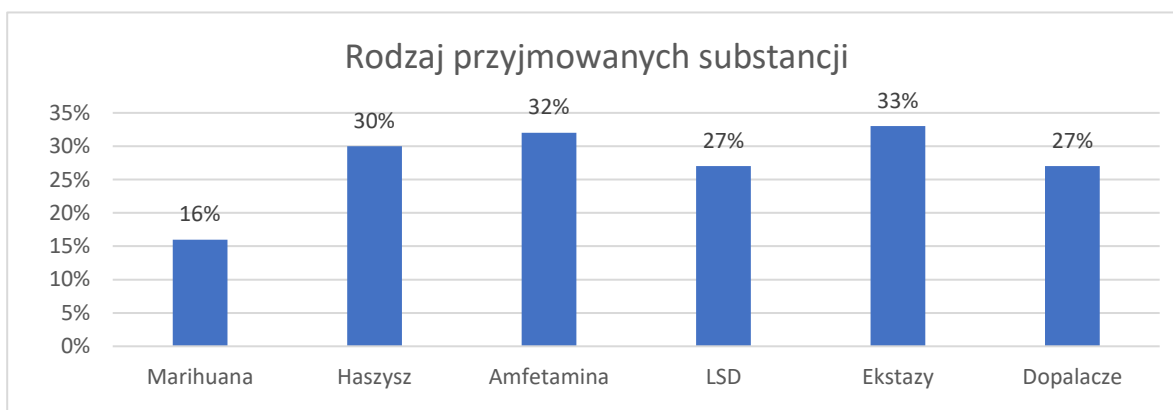

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

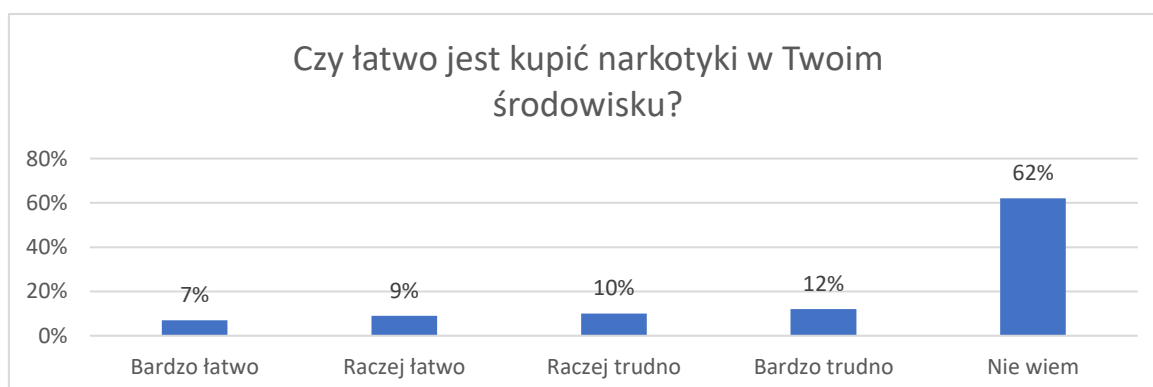
Wyniki badań wskazują, że w większości (95%) uczniowie szkół podstawowych w Gminie Żukowo nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy. Jednak 5% badanej grupy przyznała się do stosowania tych substancji. Najczęściej deklarowaną przez uczniów okolicznością pierwszego przyjęcia substancji typu narkotyki lub dopalacze było środowisko szkolne i rodzinne, spotkanie ze znajomymi oraz wagarzy.

Na pytanie: „**Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?**” uczniowie deklarujący kontakt z tymi substancjami wskazali głównie, że przyjmowali te substancje: jednorazowo (31%), rzadziej niż raz w miesiącu (6%), kilkakrotnie w życiu (6%). **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Żukowo wskazali, że przyjmowali: amfetaminę, ekstazy, haszysz, dopalacze oraz LSD.**

Poniższy wykres przedstawia subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy. **Zdecydowana** większość uczniów (62%) nie wie, czy kupno narkotyków jest łatwe czy trudne, co pozwala wnioskować, że nigdy nie podejmowali próby takiego zakupu. Warto zauważyć, że dla 15% uczniów zakup tych substancji nie stanowiłby większego problemu.

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

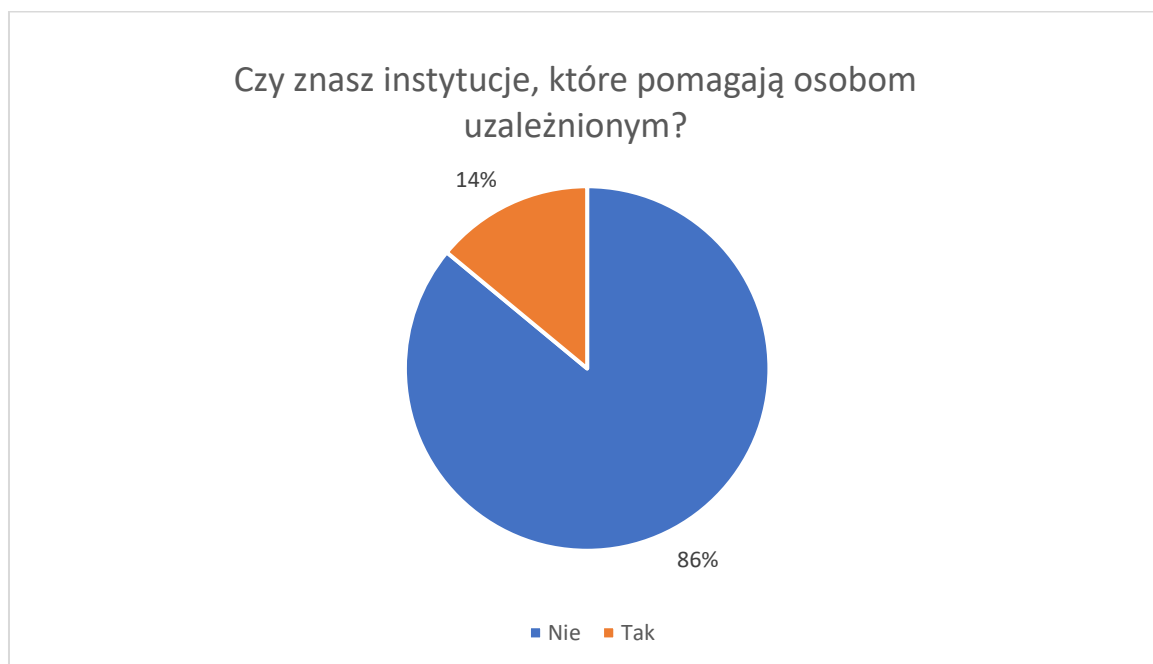
Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów szkół podstawowych Gminy Żukowo na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabeli poniżej. Można wywnioskować, że uczniowie w większości przyjmują konstruktywne i odpowiedzialne postawy względem przyjmowania środków psychoaktywnych oraz alkoholu.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych wg uczniów szkół podstawowych

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	21%	39%	21%	19%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	12%	26%	27%	35%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	66%	17%	6%	11%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	6%	4%	20%	70%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	11%	8%	21%	60%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	8%	19%	32%	41%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	6%	5%	17%	72%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	66%	22%	4%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	8%	9%	28%	55%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	21%	22%	24%	33%

Zapytaliśmy również uczniów szkół podstawowych Gminy Żukowo, czy znane są im instytucje, które zajmują się pomocą osobom uzależnionym. Niestety większość uczniów (86%) deklaruje, brak wiedzy na temat takich instytucji. Z kolei 14% wykazujących się taką wiedzą wymieniało: spotkania AA, poradnie leczenia uzależnień, opiekę psychologa – terapeutę.

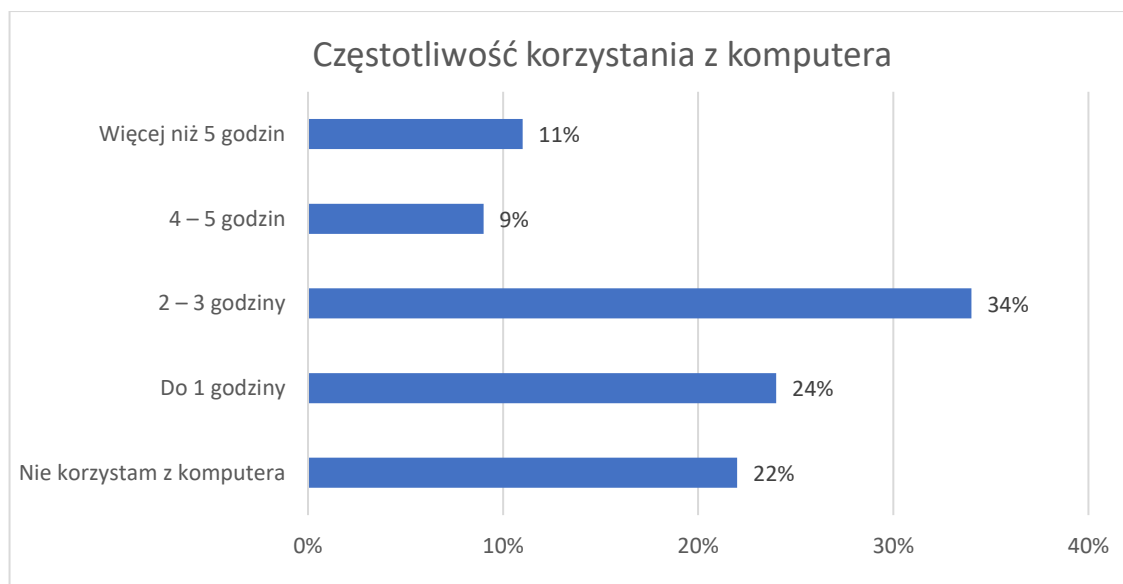

UZALEŻNIENIE OD INTERNETU I CYBERPRZEMOC

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.¹⁷

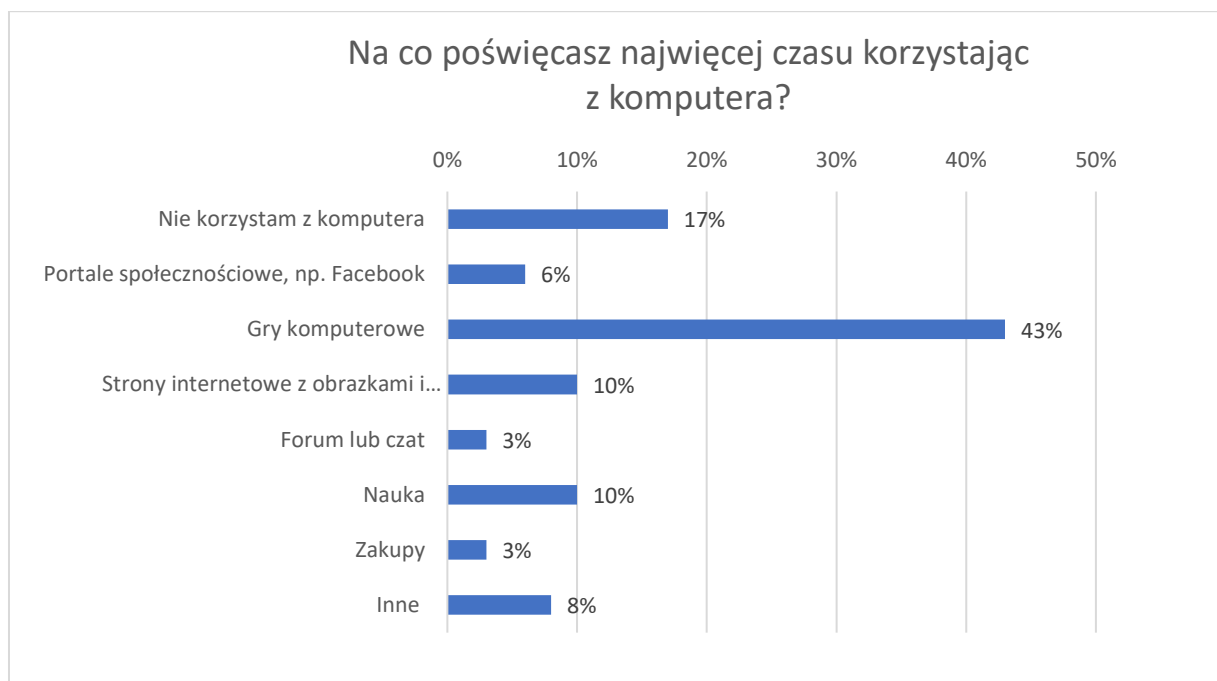
Większość badanych uczniów szkół podstawowych Gminy Żukowo spędza przed komputerem **od 2 do 3 godzin dziennie (34%)**. 22% deklaruje, że w ogóle nie korzysta z komputera.

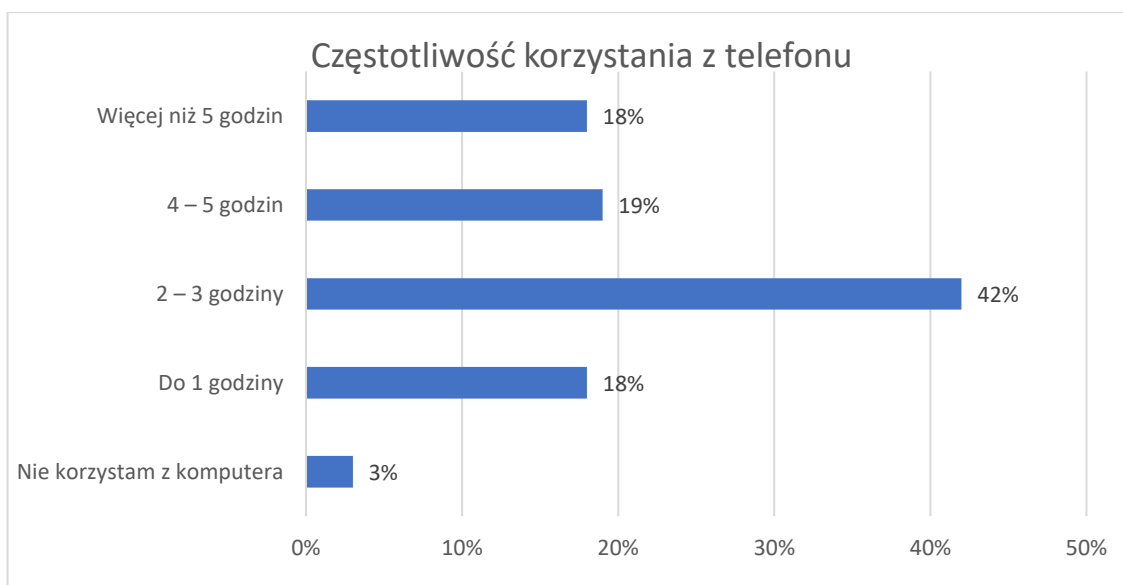
---

¹⁷Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być: gry komputerowe (43%), strony z tzw. memami oraz nauka (10%).**

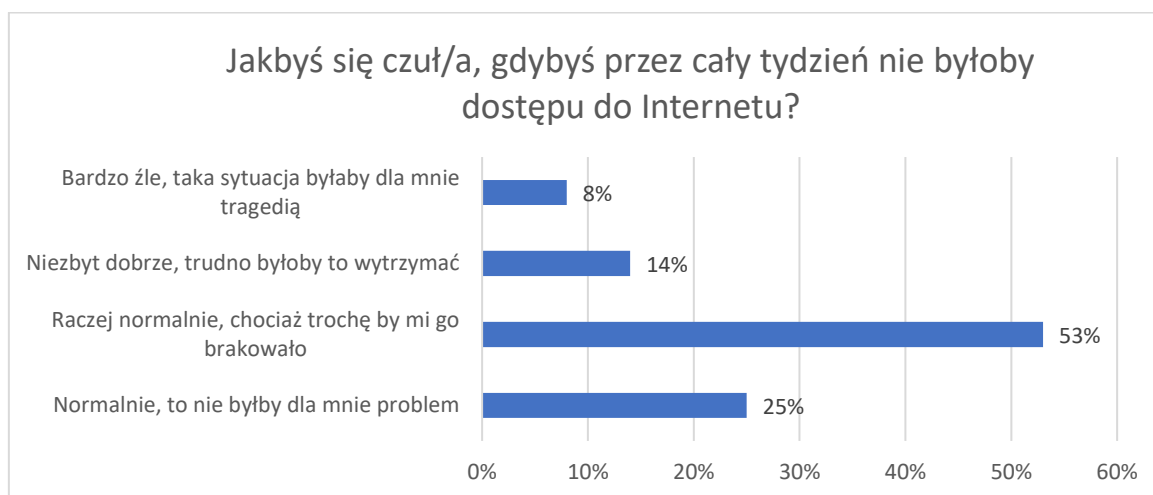

W przypadku korzystania z telefonu, uczniowie deklarują najczęściej czas w wymiarze 2-3 godzin dziennie (42%). Należy zwrócić uwagę, że 37% badanych uczniów korzysta z telefonu ponad 4 godziny dziennie. W praktyce może to oznaczać, że po zakończeniu lekcji i obowiązków szkolnych korzystanie z komputera i telefonu jest dla uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Łącznie 78% badanych uczniów deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki.

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

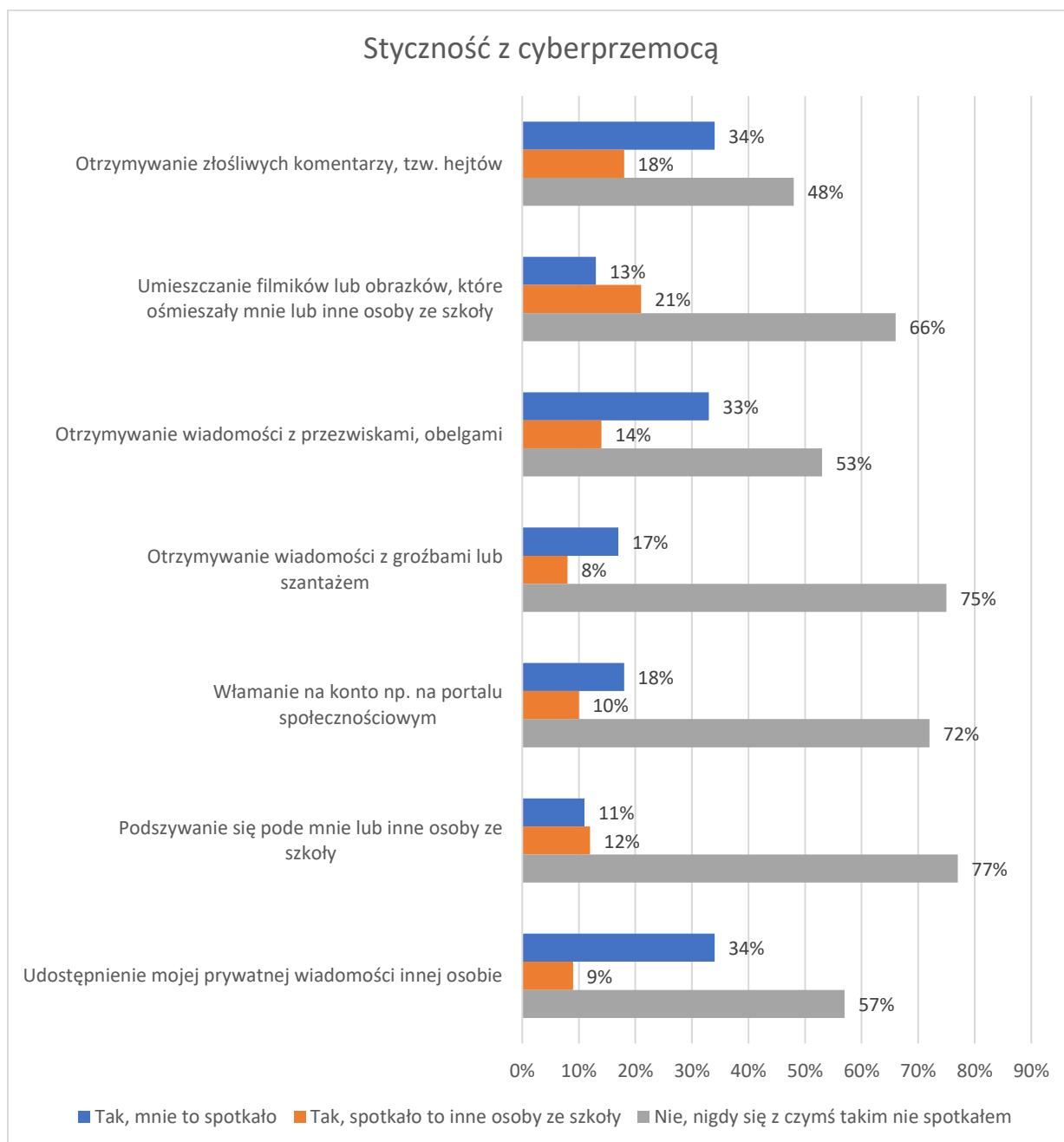

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że badanym uczniom nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

34% uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie otrzymywali też wiadomości z obelgami (33%), pa także ich prywatne wiadomości były udostępniane innej osobie (34%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów prezentuje poniższy wykres.

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

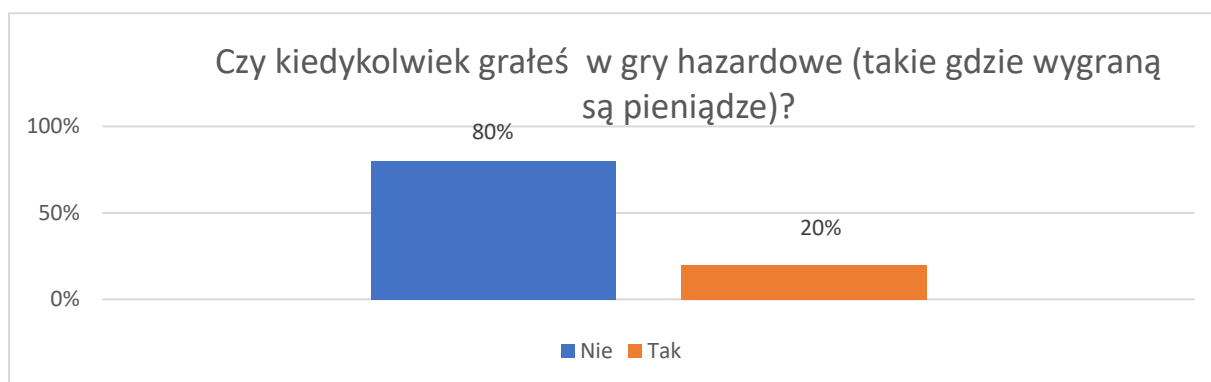

HAZARD

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodnej grze hazardowej coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹⁸.

Poniższy wykres ilustruje popularność gier hazardowych wśród uczniów szkół podstawowych w Gminie Żukowo. **80% badanych deklaruje, że nie korzystali nigdy z formy „rozrywki” jaką są hazardowe gry na pieniądze.** 20% uczniów potwierdziło, że takie doświadczenia ma już za sobą.

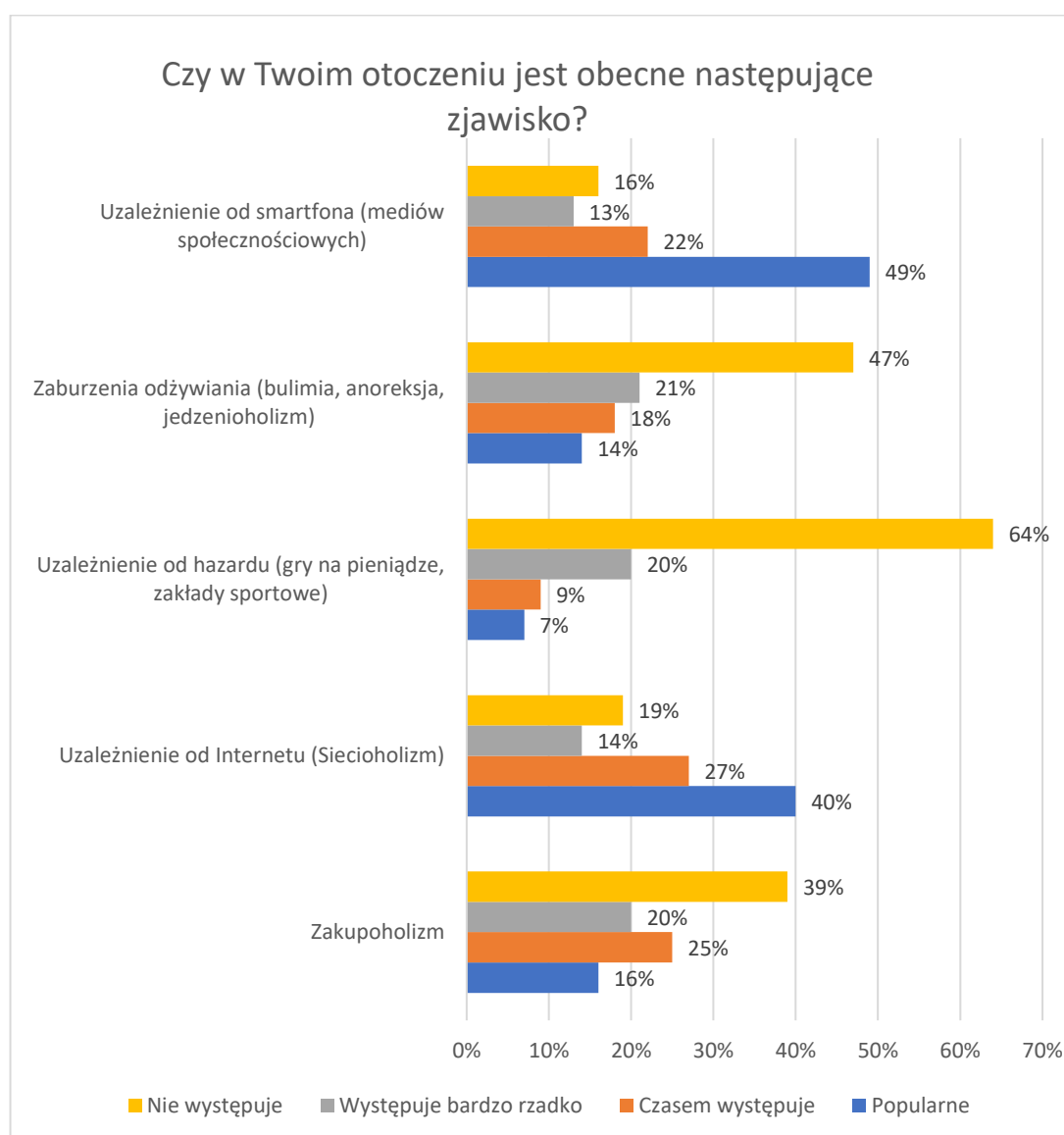
¹⁸ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

OCENA CZĘSTOTLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA POSZCZEGÓLNYCH UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Poprosiliśmy uczniów szkół podstawowych w Gminie Żukowo o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci oceniali poszczególne zjawiska uzależnień na skali od nie występującego do bardzo powszechnego w ich otoczeniu.

Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne uczniowie uznali: uzależnienie od smartfona (49%) oraz sieciorholizm (40%).

Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższe wykres.

CZAS WOLNY

Wśród ulubionych sposobów spędzania czasu wolnego młodzieży dominują spotkania z przyjaciółmi i znajomymi (86%). Popularną aktywnością towarzyską są też wyjścia do dyskotek i klubów (19%), jednak miłośników tego typu rozrywki po raz kolejny ubyło. Blisko jedna trzecia badanych (31%) najchętniej przeznaczą wolny czas na uprawianie sportu, które jest minimalnie mniej popularne niż dwa lata temu. Po jednej czwartej uczniów lubi spędzać czas grając w gry komputerowe (25%) lub surfując w Internecie (25%), a jedna dziesiąta (10%) – na udzielaniu się w serwisach społecznościowych. Podobne jak przed dwoma laty odsetki uczniów preferują spędzać wolny czas z książką (17%) lub przed telewizorem (18%). Około jednej ósmej (13%) poświęca czas na aktywności artystyczne, a nieco mniej (9%) chodzi na koncerty. „Nic nierobienie” – spanie, leżenie, odpoczywanie – stanowi preferowaną formę spędzania czasu wolnego niemal jednej trzeciej młodzieży (29%), a jej popularność utrzymuje się od dwóch lat na wyższym niż wcześniej poziomie.¹⁹

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspiane spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Badani uczniowie najwięcej czasu wolnego spędzają rodziną (31%) lub ze znajomymi z klasy/szkoły (27%) oraz znajomymi spoza niej (10%). Na samotne spędzanie czasu wolnego wskazało 23% uczniów.

---

¹⁹ Centrum Badań Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Młodzież 2018, Warszawa 2019 (dostęp: 5.10.2020 r.)

W ankiecie skierowanej do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Żukowo, poprosiliśmy o wskazanie sposób spędzania wolnego czasu przez młodzież z określeniem częstotliwości danego sposobu. Wyniki badań wskazują, że sposobem na spędzanie wolnego czasu dla uczniów najczęściej (codziennie) są: **korzystanie z Internetu dla przyjemności (63%), alternatywne formy spędzania czasu (57%) oraz gry online (30%).**

Jak spędzasz czas wolny? Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej aktywności:						
	<i>kilka razy w roku</i>	<i>raz lub dwa razy w miesiącu</i>	<i>co najmniej raz na tydzień</i>	<i>kilka razy w tygodniu</i>	<i>codziennie</i>	<i>Nigdy</i>
czytasz książki dla przyjemności	20%	15%	11%	15%	12%	27%
uczysz się języków obcych	7%	7%	16%	35%	19%	16%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	20%	18%	13%	9%	2%	38%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	23%	20%	10%	10%	3%	34%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	11%	6%	4%	4%	4%	71%
granie w gry online	8%	10%	14%	30%	30%	8%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	4%	2%	7%	19%	63%	5%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	4%	4%	8%	21%	57%	6%

ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE ŻUKOWO

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

O wyrażenie swojego zdania dotyczącego zachowań ryzykowanych podejmowanych przez dzieci i młodzież, poprosiliśmy **nauczycieli Szkół Podstawowych z terenu Gminy Żukowo**. Nauczyciele są niejako „osobami pierwszego kontaktu” w środowisku szkolnym, które mogą zainterweniować i pomóc swoim podopiecznym poradzić sobie w sytuacjach trudnych czy przeżywanych problemach.

W badaniu wzięły udział 93 osoby z 7 obszarów terenu Gminy Żukowo.

WYNIKI BADAŃ

W jednym z pierwszych pytań skierowanych do nauczycieli Szkół Podstawowych Gminy Żukowo poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym. **Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi²⁰ problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (81%), hejt (69%), cyberprzemoc (56%) oraz agresja między uczniami (55%).** Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

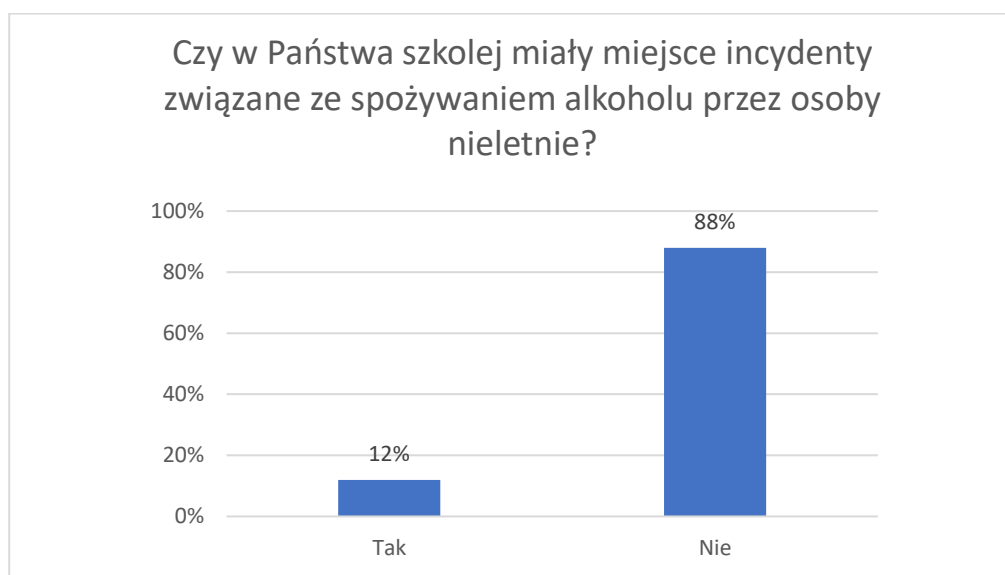
	Bardzo istotny	Istotny	Przeciętny	Mało istotny	Nieistotny
Agresja między uczniami	27%	28%	35%	8%	2%
Przemoc w rodzinie uczniów	16%	22%	39%	18%	5%

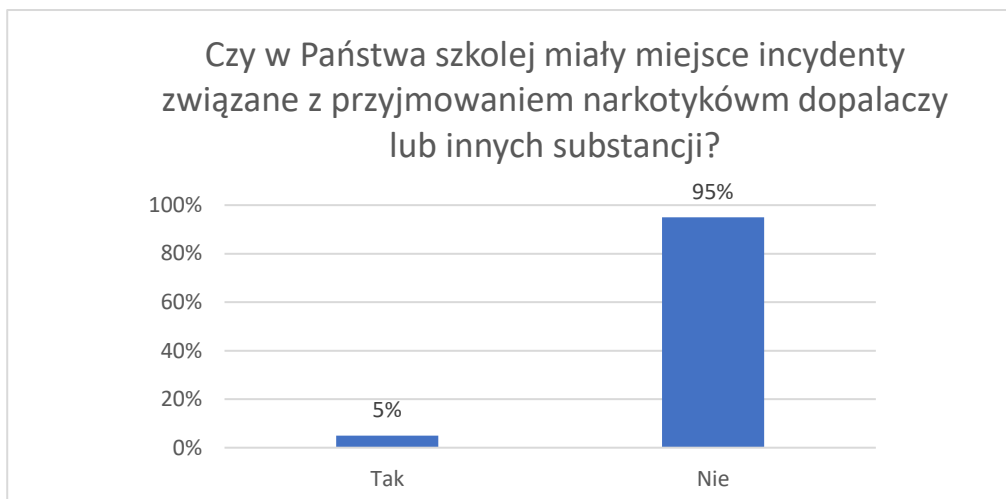
---

²⁰ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz istotny

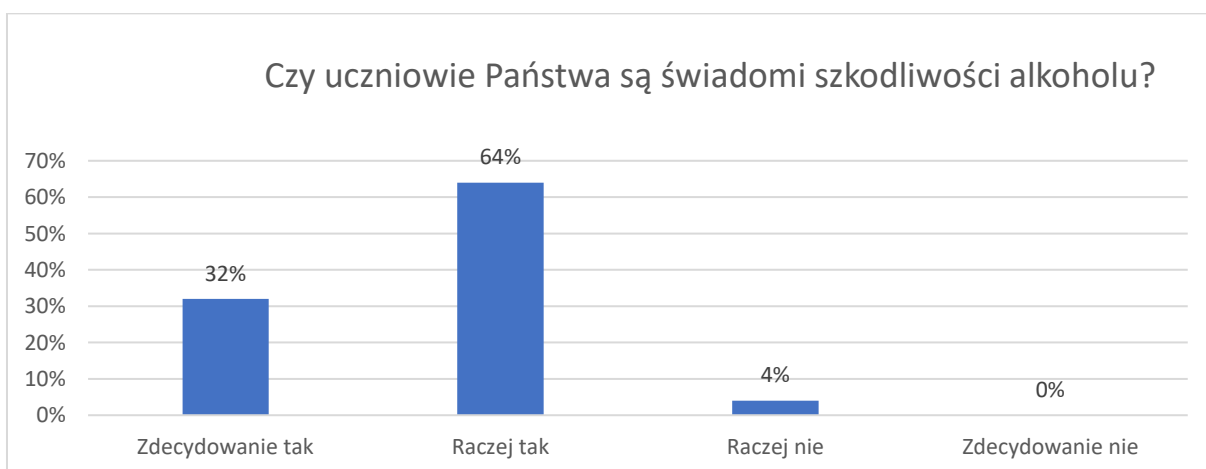
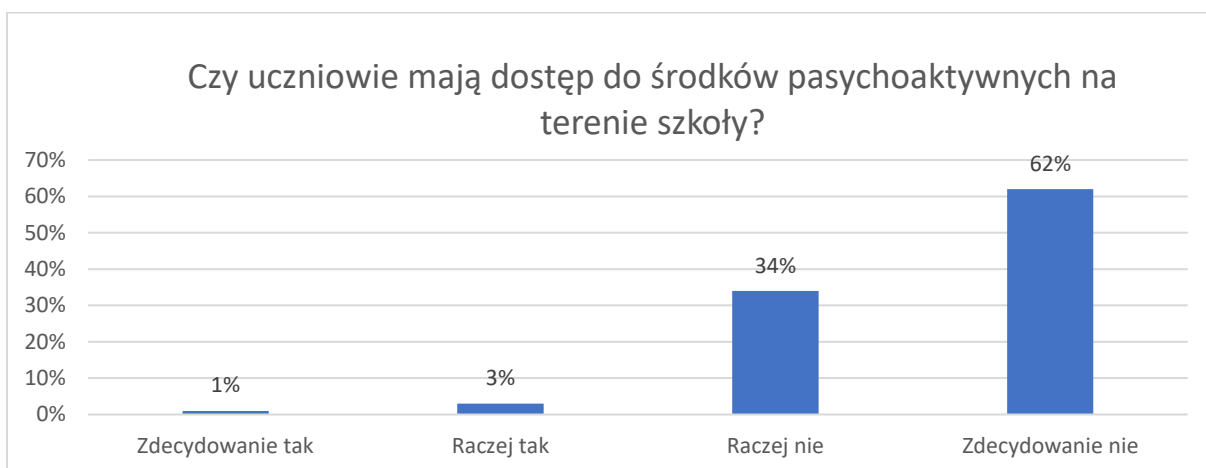
Cyberprzemoc	29%	27%	29%	10%	5%
Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych	47%	34%	14%	4%	1%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	19%	14%	25%	27%	15%
Palenie papierosów i e-papierosów	28%	16%	29%	14%	13%
Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie	17%	15%	20%	26%	22%
Zażywanie leków w celach odurzenia się	12%	13%	18%	25%	32%
Przyjmowanie narkotyków	16%	12%	14%	23%	35%
Hejt	38%	31%	17%	8%	6%

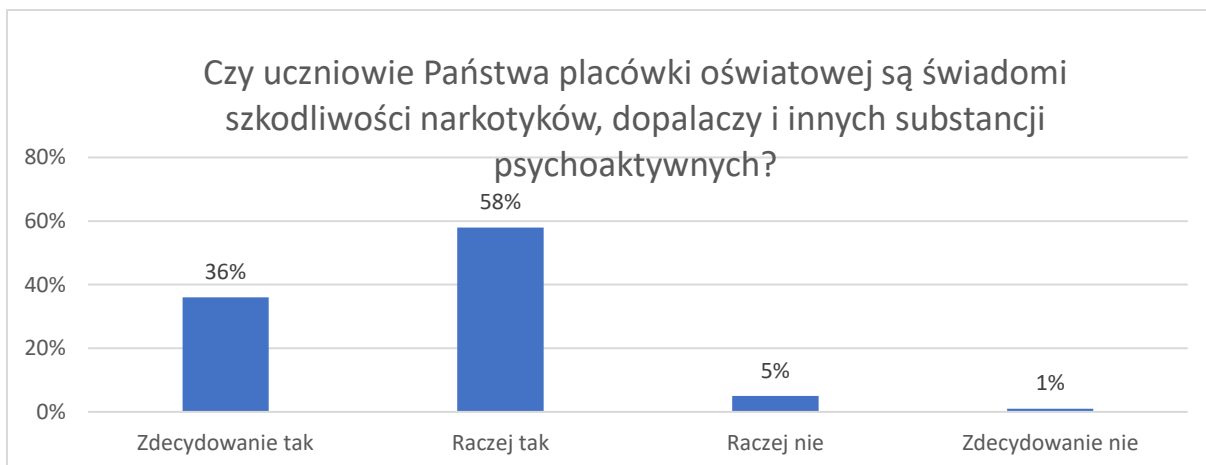
Większość nauczycieli (95%) niemal jednogłośnie określa, że w ich środowisku szkolnym nie mały miejsca incydenty związane z przyjmowaniem przez uczniów narkotyków lub dopalaczy. 12% badanych pedagogów wskazało, że w szkole miały miejsce incydenty związane ze spożywaniem przez uczniów alkoholu.

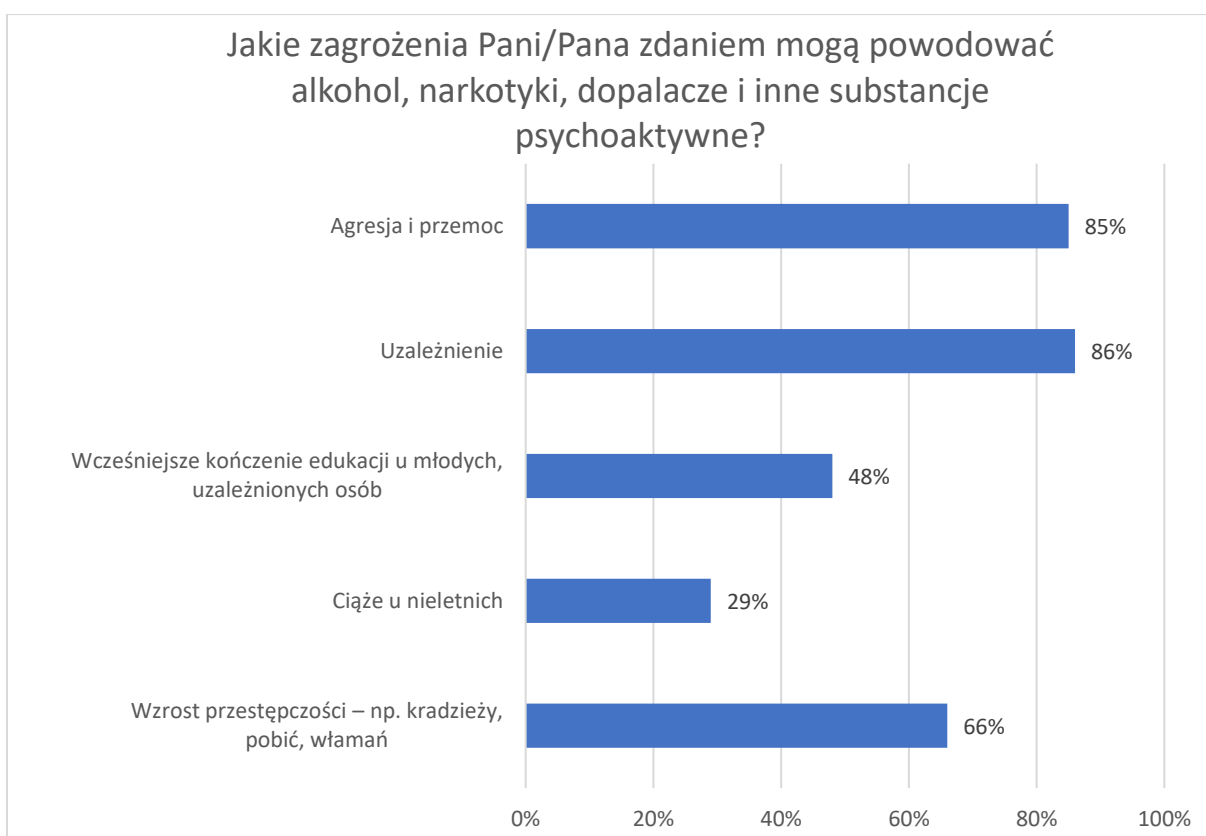

Pedagodzy szkół podstawowych z Gminy Żukowo niemal jednogłośnie wskazują, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu a także szkodliwości narkotyków i dopalaczy. 96% ankietowani nauczycieli stwierdziło, że ich podopieczni nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.

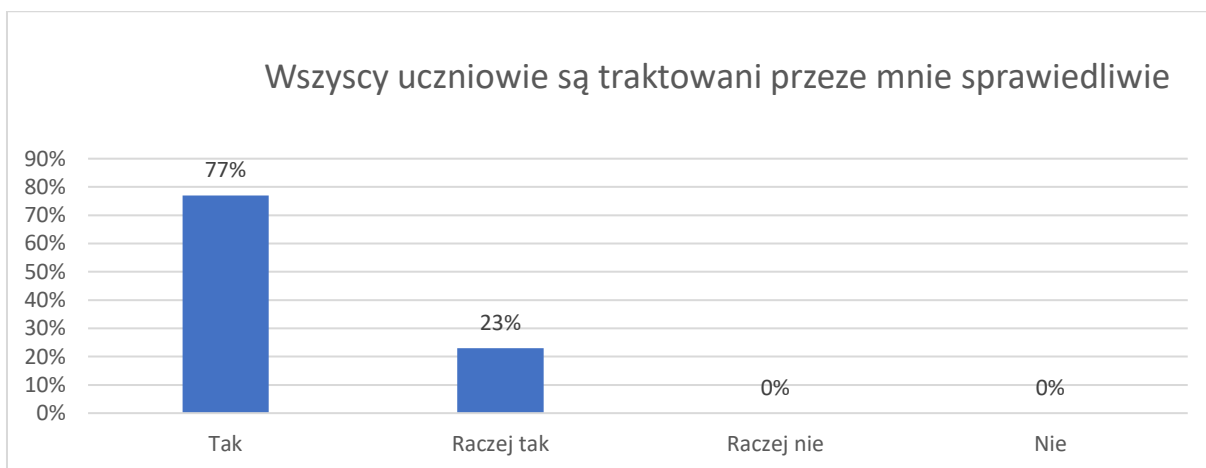
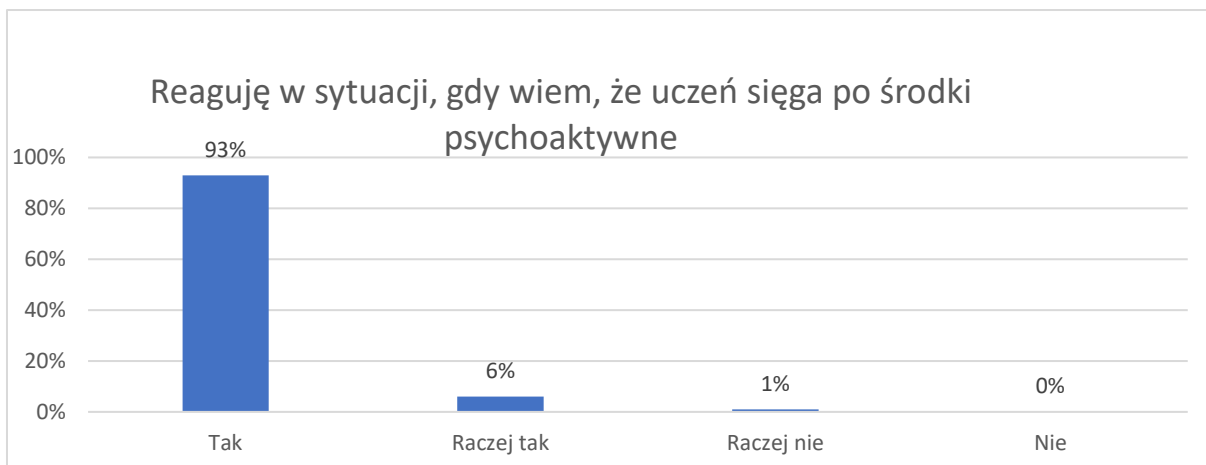

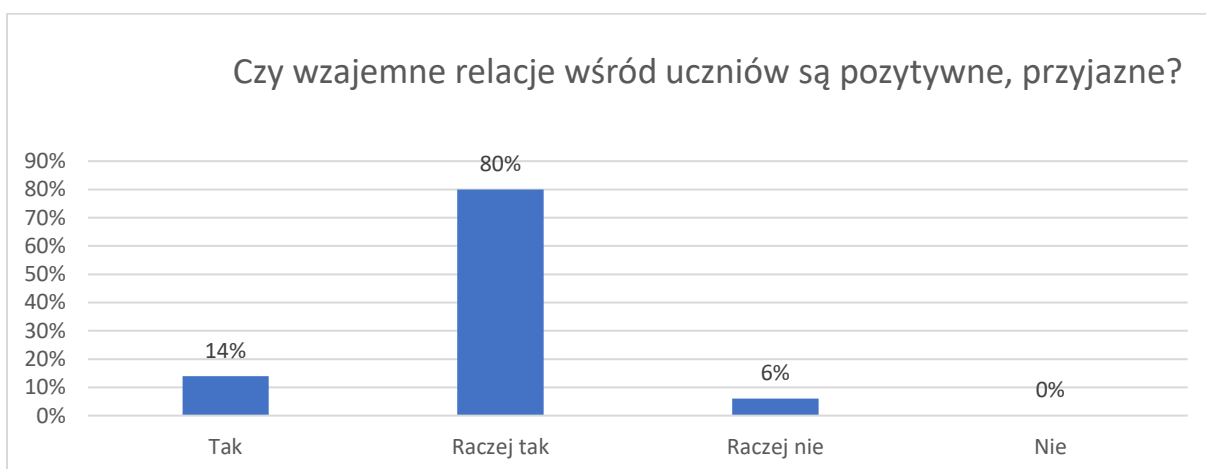
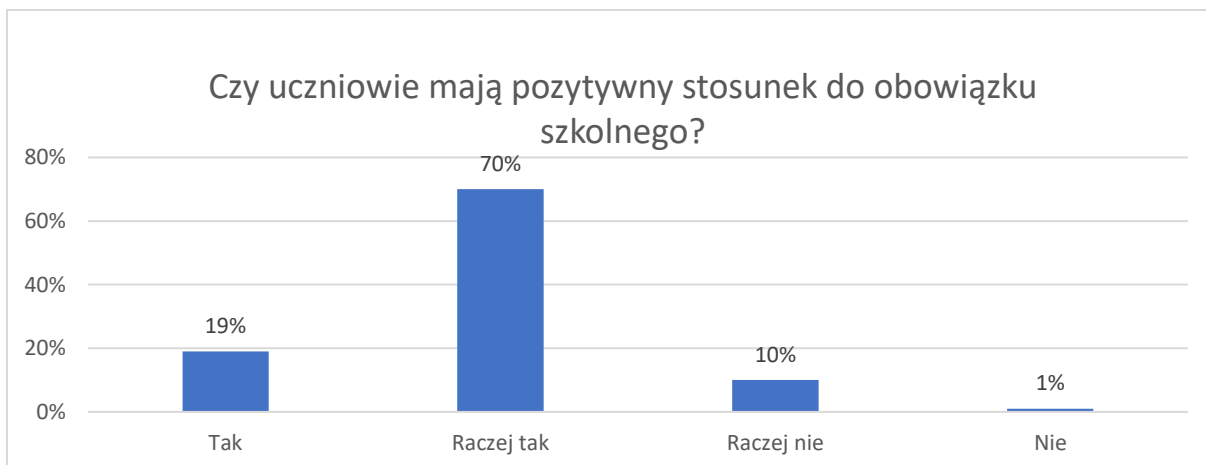
Na poniższym wykresie zaprezentowano szczegółowy rozkład wskazań badanych nauczycieli względem zagrożeń jakie mogą powodować: alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne. **86% na uzależnienia, 85% ankietowanych wskazało na agresję i przemoc, a 66% na wzrost przestępczości.**

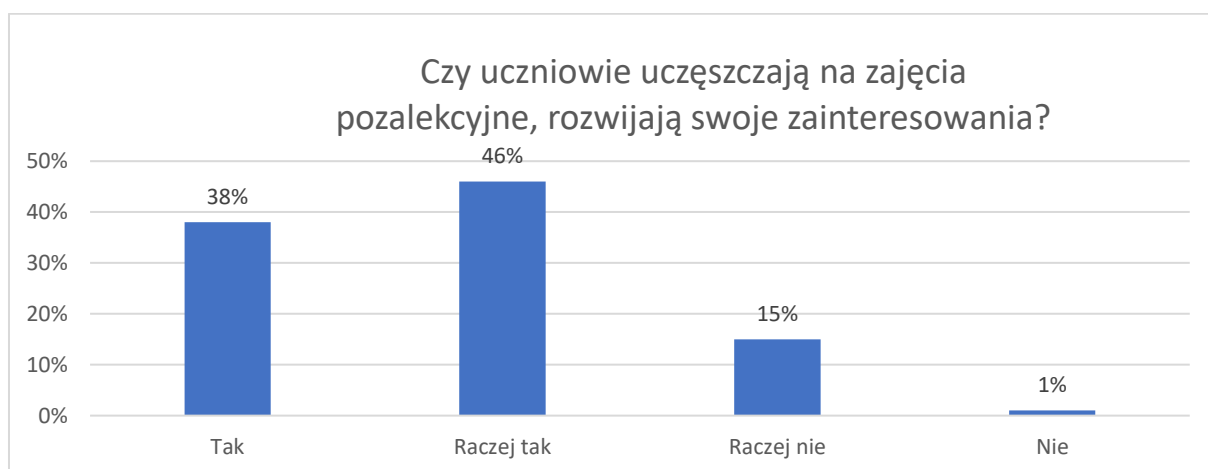
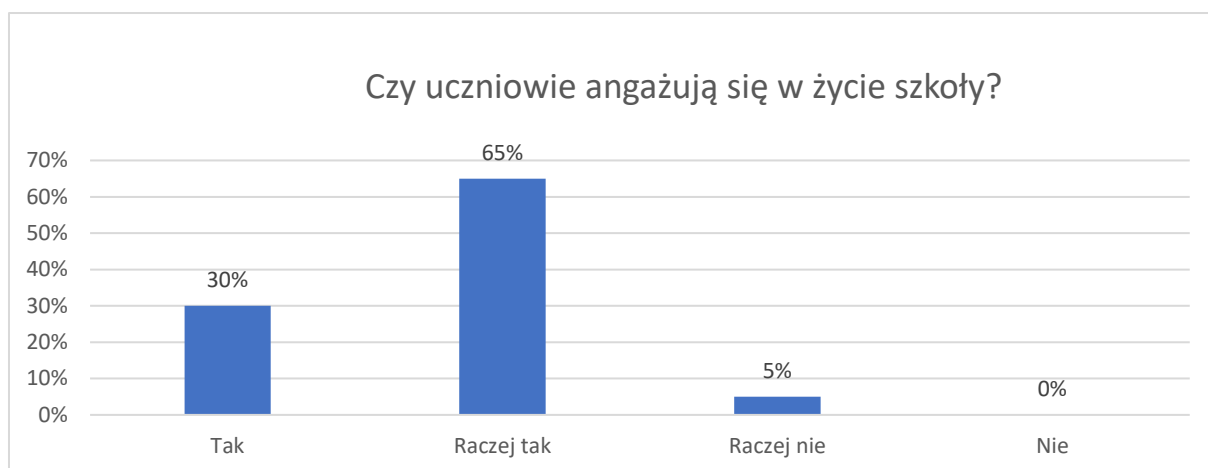
96% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że uczeń sięga po środki psychoaktywne. 100% nauczycieli zdecydowanie stwierdza, że traktuje wszystkich uczniów sprawiedliwie.

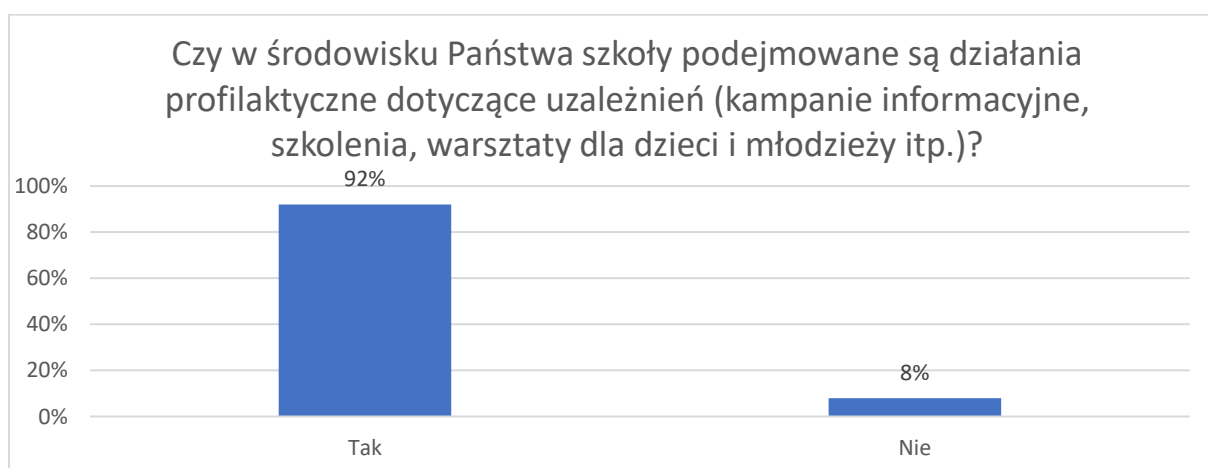
89% badanych pedagogów deklaruje, że **uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego**. 94% nauczycieli ocenia **relacje między uczniami jako przyjazne i pozytywne**. Jednocześnie 87% nauczycieli określa, że **uczniowie starają się, aby nikt z ich rówieśników nie pozostawał na uboczu oraz w sytuacji, kiedy jakieś uczeń w klasie ma kłopot starają się mu pomóc**. Opisane wskazania nauczycieli potwierdzają, że wśród uczniów panuje poczucie przynależności do grupy oraz obserwowane są odpowiedzialne postawy uczniów i chęć udzielania wzajemnie pomocy.

Zdaniem 95% ankietowanych uczniowie angażują się w życie szkoły. Łącznie 84% ankietowanych nauczycieli wskazało, że ich uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne dzięki którym rozwijają swoje zainteresowania i pasje.

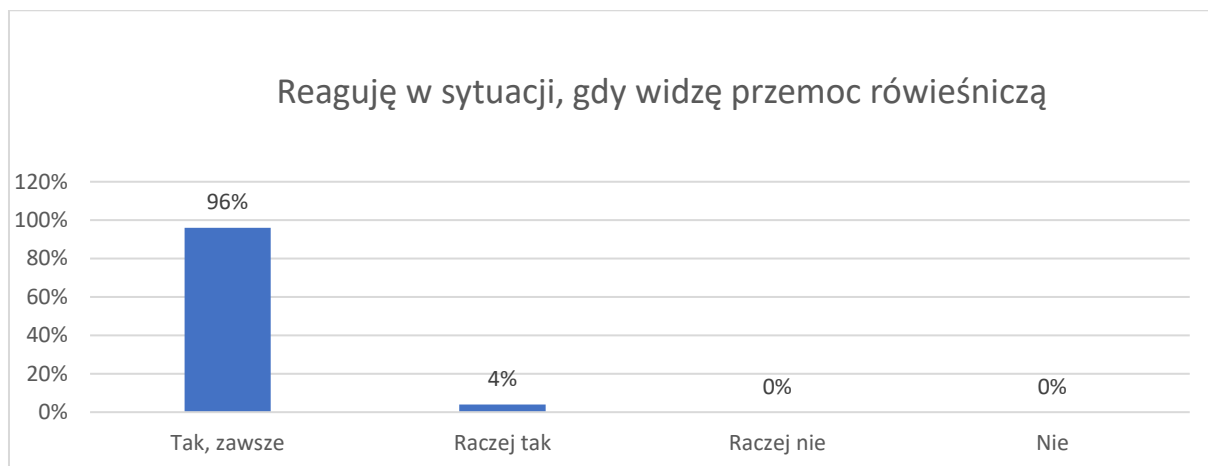

Ostatnie pytanie ankiety dla nauczycieli poruszało kwestię organizacji w szkole, w której pracują działań profilaktycznych dotyczących uzależnień. **92% wskazało na odpowiedź TAK – jednocześnie wymieniając następujące działania: warsztaty dla dzieci i młodzieży, pogadanki, rozmowy indywidualne i grupowe, spotkania ze specjalistami, przedstawienia profilaktyczne.**

Wszyscy nauczyciele szkół podstawowych Gminy Żukowo deklarują, że zawsze reagują w sytuacji, kiedy widzą przemoc rówieśniczą.

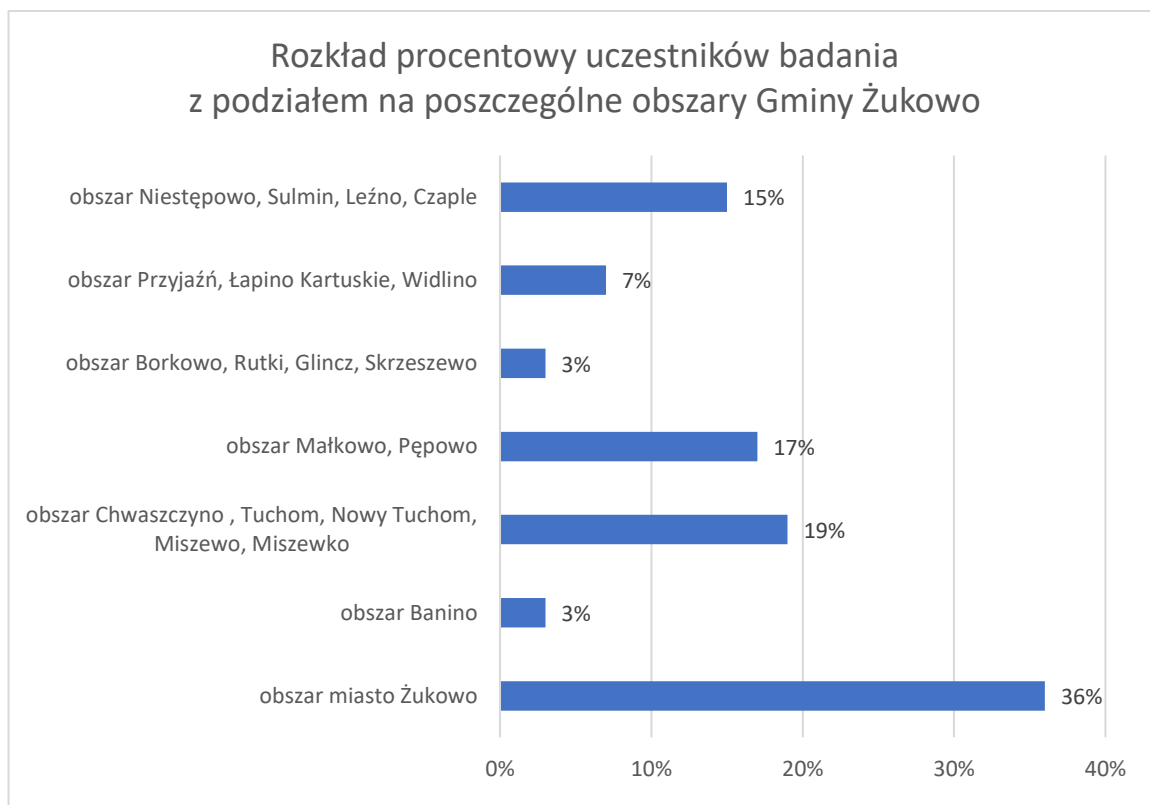
BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ PODSTAWOWYCH GMINY ŻUKOWO

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

Ankietę wypełniło 514 rodziców uczniów uczęszczających do szkół podstawowych z terenu Gminy Żukowo.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań rodziców uczniów szkół podstawowych Gminy Żukowo wobec:

- problemów społecznych w środowisku szkolnym i domowym,
- zagadnień związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci,
- sposobów spędzania wolnego czasu.

WYNIKI BADAŃ

W jednym z pierwszych pytań skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Żukowo poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym ich dziecka.

Według ankietowanych rodziców najistotniejszymi²¹ problemami występującymi w szkole ich dziecka są: agresja między uczniami (93%), uzależnienie od gier Internetowych i komputera (85%), hejt (91%), cyberprzemoc (89%) oraz palenie wyrobów tytoniowych (82%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi rodziców przedstawiono w poniższej tabeli.

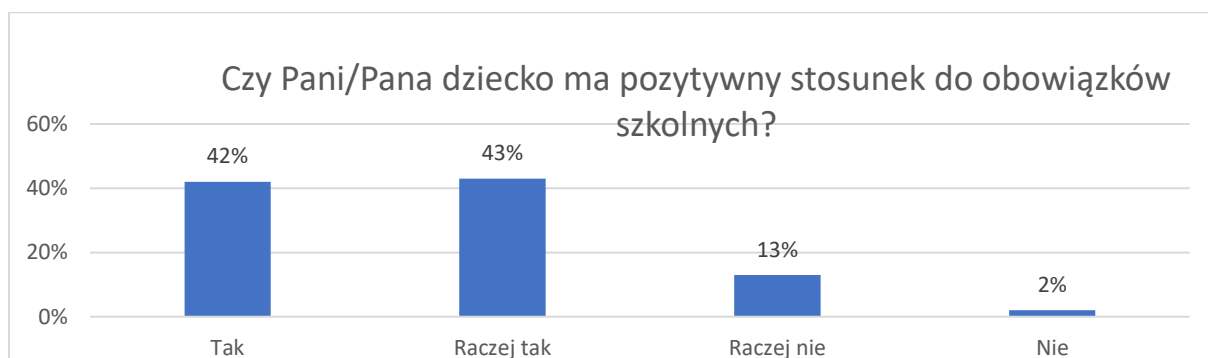
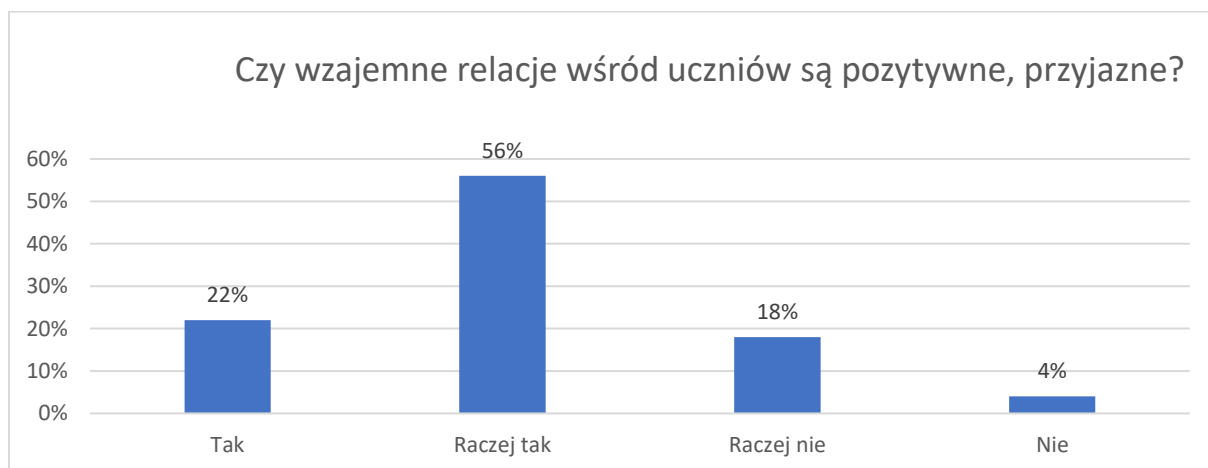
	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Nieistotny
Agresja pomiędzy uczniami	73%	20%	6%	1%
Autoagresja (np. samookaleczanie, próby samobójcze)	54%	20%	17%	9%
Agresja w przestrzeni internetowej (cyberprzemoc)	72%	17%	8%	3%

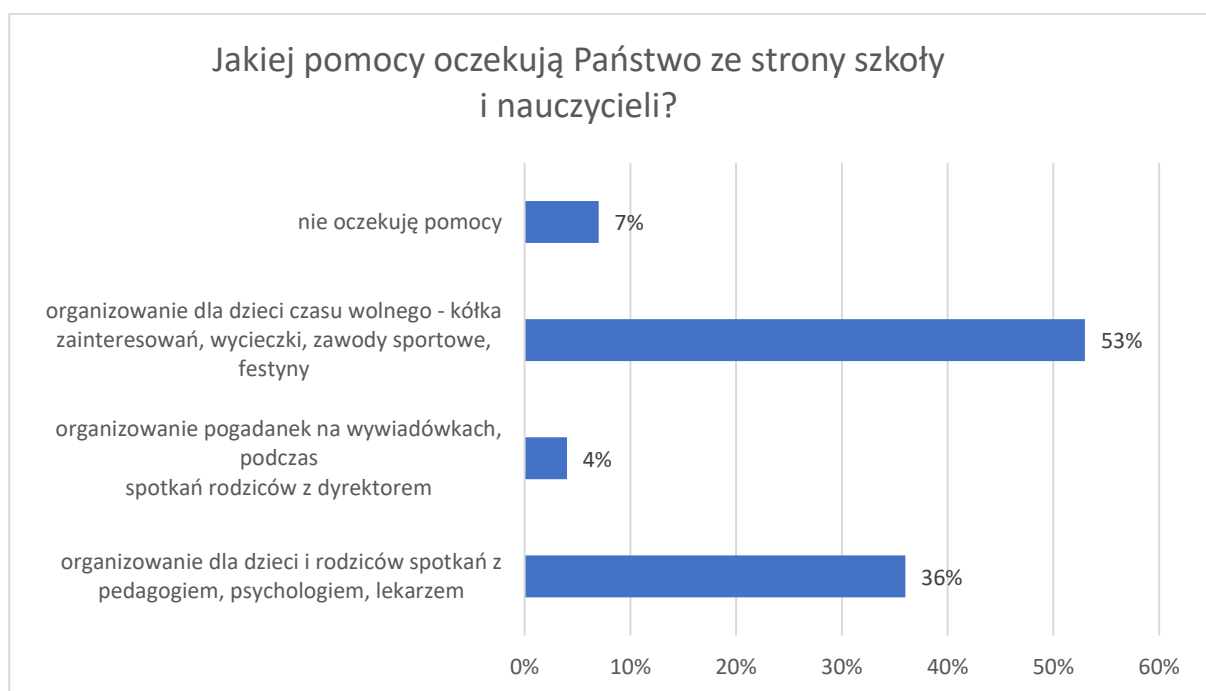
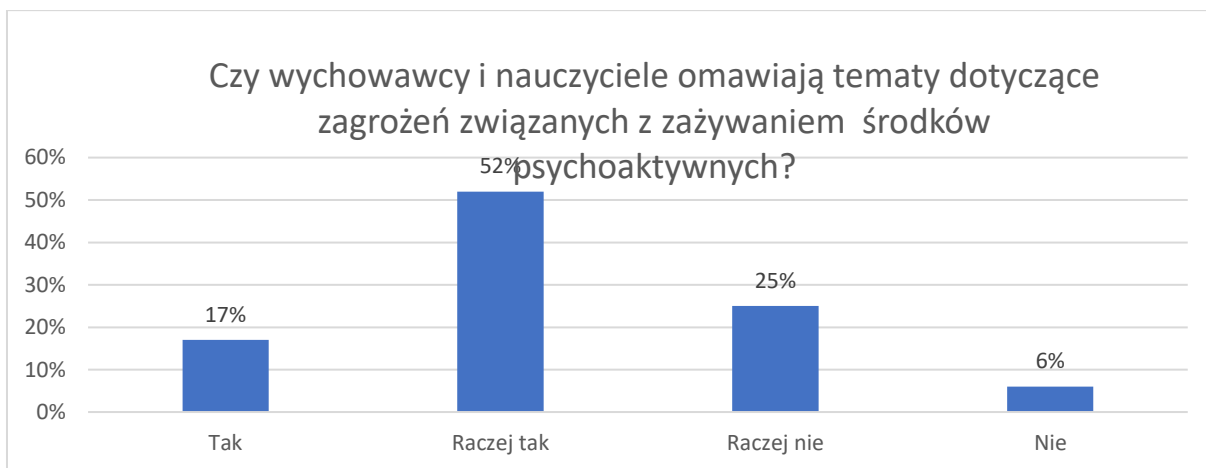
²¹ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz raczej istotny

Zażywanie leków w celach odurzania się	50%	19%	19%	12%
Picie alkoholu	54%	21%	13%	12%
Przyjmowanie narkotyków	56%	16%	15%	13%
Uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu	70%	23%	5%	2%
Palenie papierosów, e-papierosów	59%	23%	10%	8%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	60%	13%	15%	12%
Hejt	79%	12%	6%	3%

78% rodziców uważa, że w szkole, do której uczęszczają ich dzieci relacje wśród uczniów **można uznać za przyjazne i pozytywne**. 85% respondentów wskazuje, że jego dziecko ma pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych.

69% ankietyowanych rodziców deklaruje, że nauczyciele w szkołach omawiają z dziećmi tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych. W kwestii pomocy oczekiwanej przez rodziców od szkoły 59% rodziców wskazało na organizację przez szkołę i nauczycieli czasu wolnego dzieci poprzez kółka zainteresowań, zawody sportowe, wycieczki czy festyny.

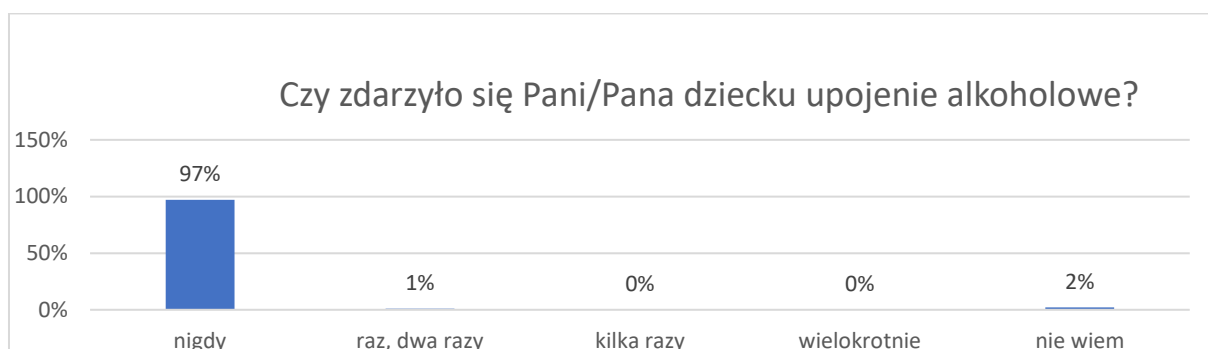

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE

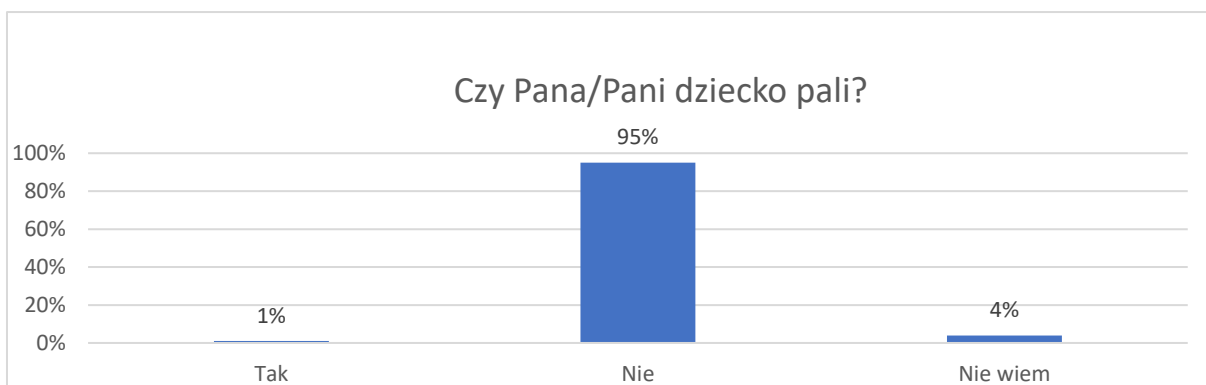
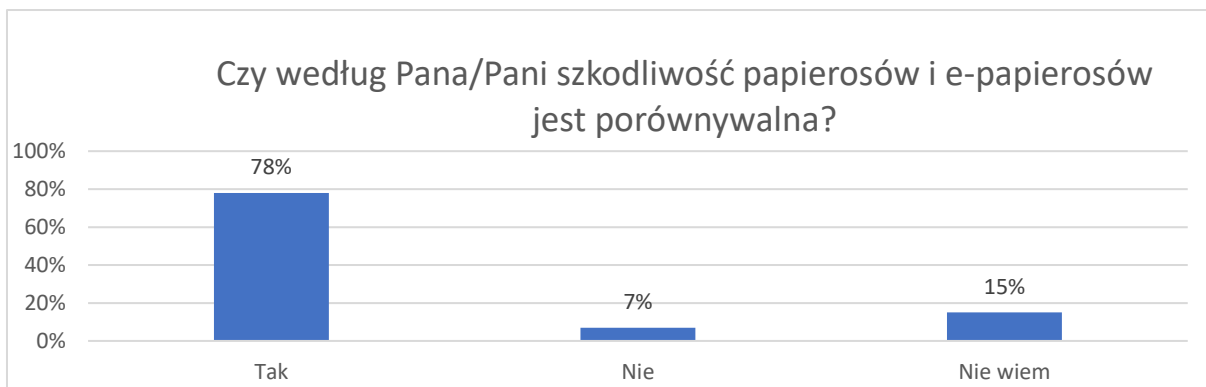
W kolejnej części ankiety rodzice zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania i wiedzy na temat przyjmowania przez ich dzieci środków psychoaktywnych takich jak: papierosy, alkohol czy narkotyki i dopalacze.

97% przebadanych rodziców stwierdziło, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe, 1% przyznaje, że taka sytuacja miała miejsce 1-2 razy, a 2% deklaruje brak wiedzy w tym temacie.

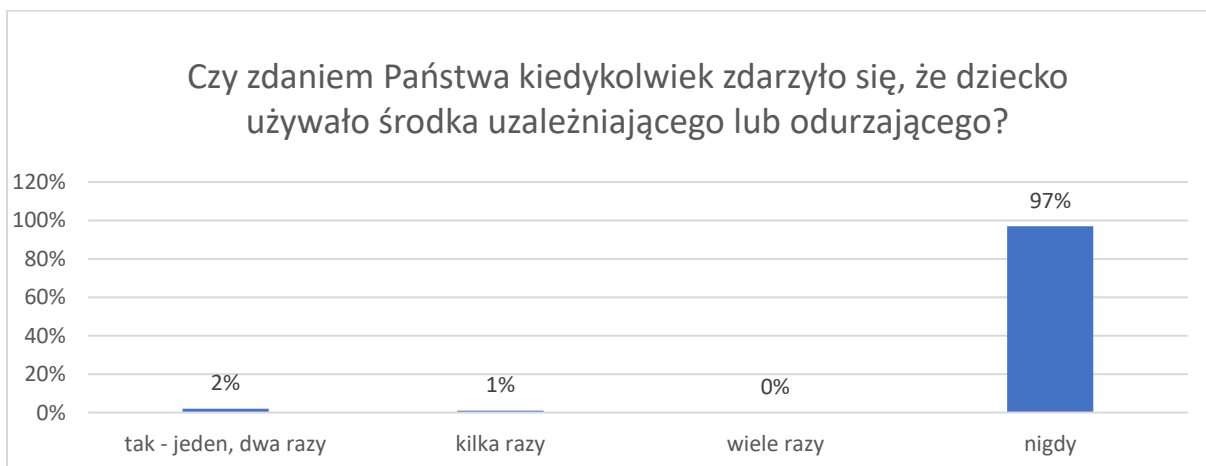

Ważnym elementem wszelkich działań profilaktycznych jest postawa i wiedza rodziców na temat substancji psychoaktywnych. 78% rodziców uważa, że porównywalna jest szkodliwość papierosów i e-papierosów. 56% respondentów nie pali papierosów w ogóle, 33% deklaruje, że nie pali w obecności dziecka. **95% przebadanych wskazuje, że ich dziecko nie pali papierosów.**

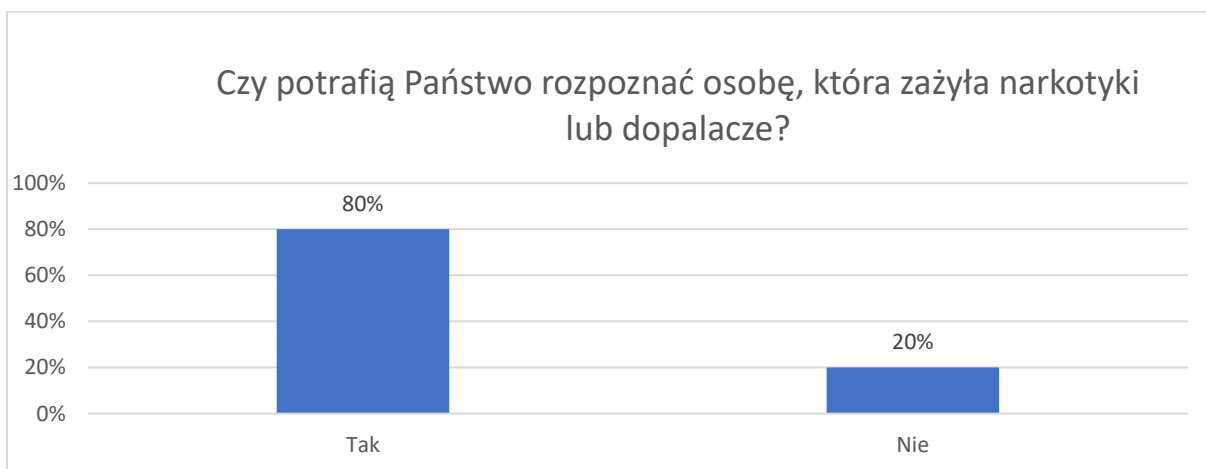
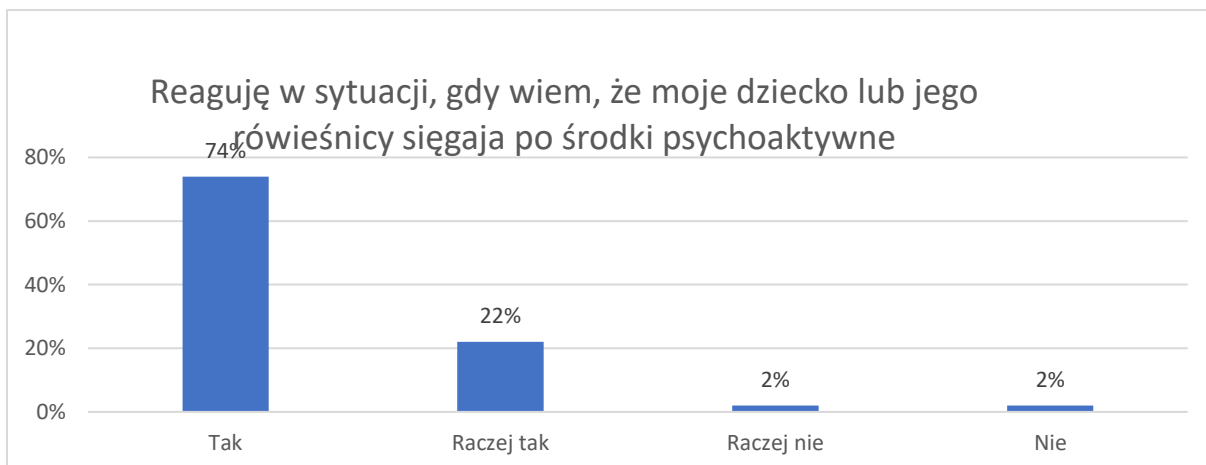

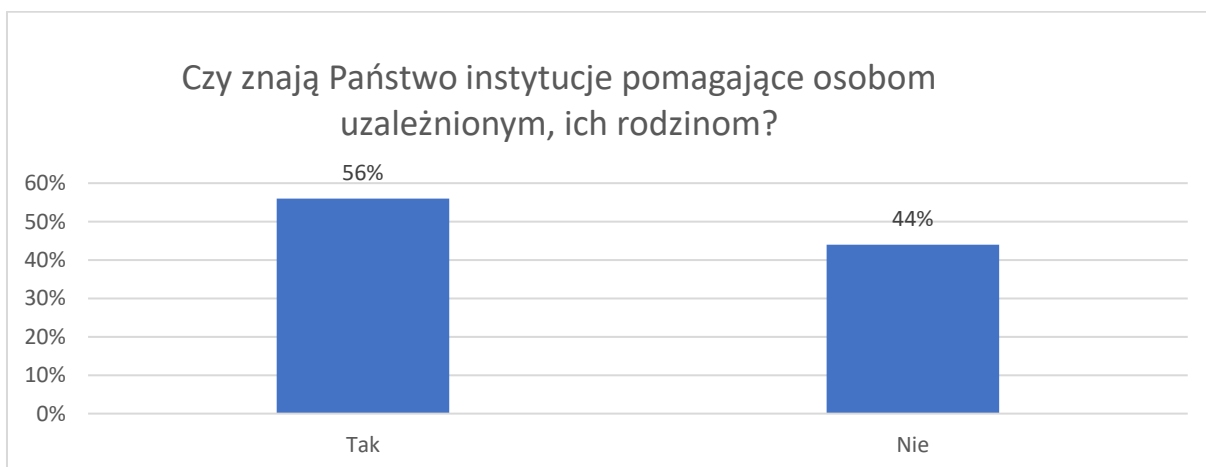
97% badanych rodziców twierdzi, że ich dziecko nigdy nie używało środka uzależniającego lub odurzającego, 2% wskazuje, że zdarzyło się to 1-2 razy a 1% jest świadomy, że dziecko używało tych substancji kilkakrotnie.

96% respondentów deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że jego dziecko lub rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne. 80% badanych rodziców uważa, że potrafiłoby rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze.

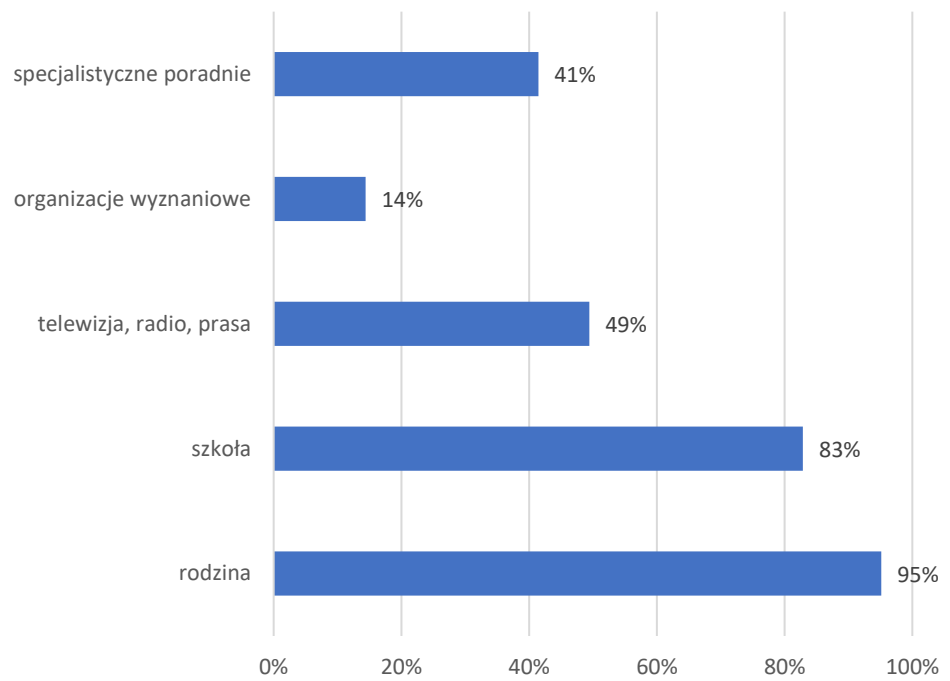
56% badanych rodziców deklaruje, że wie do jakich instytucji zgłosić się może po pomoc rodzina czy sama osoba uzależniona.

Według badanych za **przestrzeganie dzieci i młodzieży przed negatywnymi skutkami nałogów** odpowiadają kolejno: rodzina (95%), szkoła (83%), media (49%), specjalistyczne poradnie (41%) oraz organizacje wyznaniowe (14%).

Kto Państwa zdaniem powinien przestrzegać młodzież przed negatywnymi skutkami nałogów?

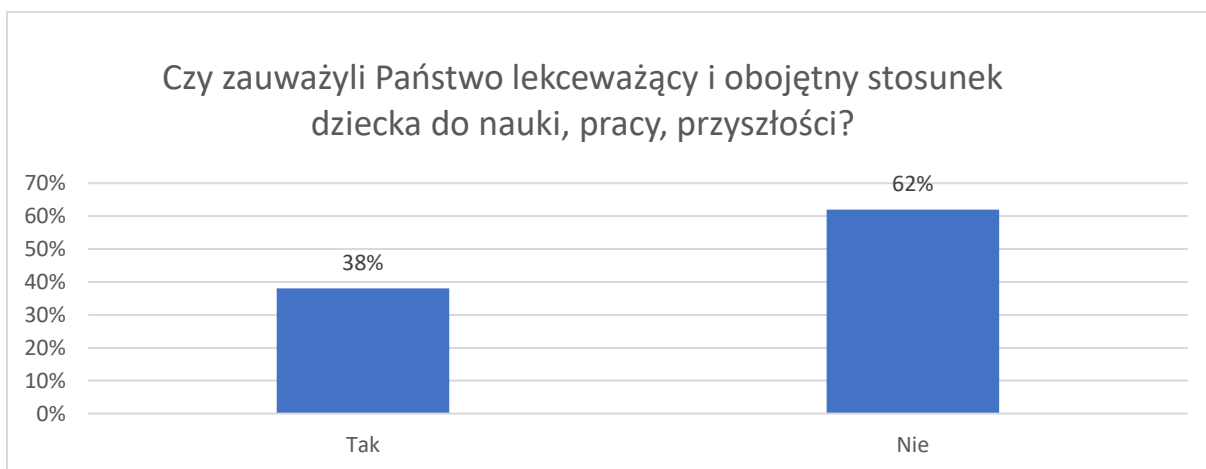
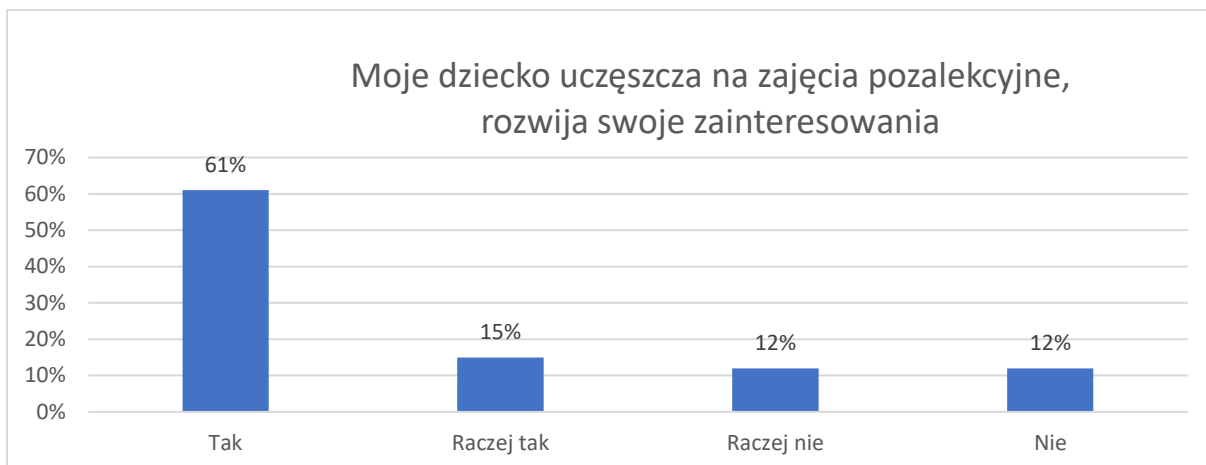

Ostatnia część ankiety skierowanej do rodziców dzieci i młodzieży szkół podstawowych w Gminie Żukowo dotyczyła zagadnienia czasu wolnego, sposobów wspólnego spędzania czasu wolnego przez rodziców i dzieci, cyberprzemocy oraz stosunku dzieci do przyszłości.

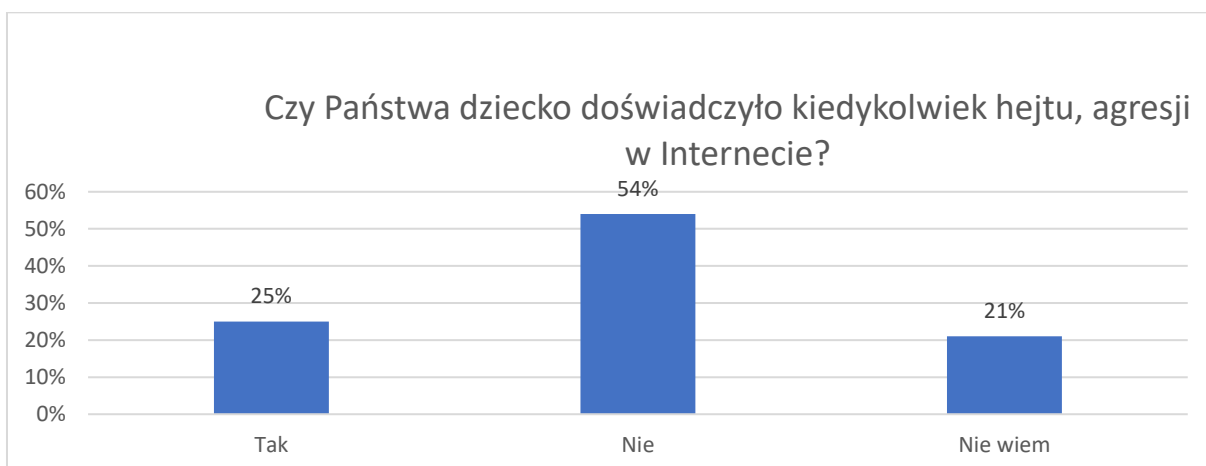
Na poniższym wykresie został przedstawiony rozkład odpowiedzi mówiący o ilości czasu spędzonego na wspólnych aktywnościach rodzica z dzieckiem – najczęściej wskazań (30%) odnosi się do przedziału czasowego 4-7 godzin na przestrzeni tygodni. Budujące są wskazania niemal ¼ ankietowanych (24%) deklarujących, że na wspólnych aktywnościach z dzieckiem spędzają więcej niż 14 godzin tygodniowo.

76% respondentów wskazało, że ich dzieci uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne dzięki którym rozwijają swoje zainteresowania i pasje. Aż 38% rodziców zauważa, że ich dzieci wykazują lekceważący lub obojętny stosunek do nauki, pracy i przyszłości.

W ostatnim pytaniu skierowanym do badanych rodziców, poprosiliśmy o wskazanie czy ich dziecko doświadczyło kiedykolwiek cyberprzemocy – hejtu i agresji w Internecie. ¼ badanych odpowiedziała twierdząco – co znaczy, że ten rodzaj przemocy dotknął ich dziecka. 21% wskazało, że nie posiada wiedzy w tym temacie.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Żukowo

- W opinii mieszkańców Gminy Żukowo najistotniejszymi problemami społecznymi są: zanieczyszczenie powietrza – smog (95%) oraz uzależnienia (84%). Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: uzależnienie od smartfonu (93%), uzależnienie od Internetu (91%), zakupoholizm (68%) oraz kompulsywne objadanie (65%).
- Zdaniem 49% badanych mieszkańców, aby ograniczyć problemy społeczne samorząd gminny powinien tworzyć warunki do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży). W następnej kolejności respondenci wskazywali rozwijanie działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (48%) oraz potrzebę tworzenia warunków do powstawania nowych miejsc pracy (45%), wspieranie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (36%).
- Opinie na temat jakości usług zdrowotnych na terenie Gminy Żukowo są wśród respondentów bardzo podzielone. 58% badanych ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie jako średnią a 39% jako dobrą. 2% badanych mieszkańców ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie źle, a 1% bardzo źle.
- Za najbardziej powszechne problemy z którymi spotykają się osoby z niepełnosprawnościami respondenci kolejno uznali: brak akceptacji w środowisku społecznym (59%), brak możliwości kształcenia (51%), brak akceptacji w środowisku rodzinnym (39%), bariery architektoniczne (36%), brak dostosowanych ofert pracy (31%), izolacja społeczna (30%) oraz na ostatnim miejscu utrudniony dostęp do opieki medycznej (16%).
- 85% respondentów deklaruje, że w ich środowisku pracy nie pracują osoby z niepełnosprawnościami, a 6% nie posiada wiedzy na ten temat. 6% twierdzi, że takie osoby pracowały u nich w przeszłości. 3% badanych odpowiedziało, że w ich środowisku pracy pracują osoby niepełnosprawne.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami osób starszych zdaniem respondentów, są: choroby (72%), ubóstwo (52%), niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (52%), mała liczba placówek wspierających osoby starsze

(51%), brak wsparcia ze strony rodziny (39%), niewystarczająca oferta kulturalna/rekreacyjna (31%), problem zdrowia psychicznego (27%), nieporadność życiowa (22%) oraz samotność i izolacja społeczna (22%).

- 96% ankietowanych nie wie, czy na terenie Gminy Żukowo istnieją miejsca/ możliwości, w których mogą aktywizować się osoby powyżej 60 roku życia. Zaledwie 4% badanych zna takie miejsce - przede wszystkim wskazywano na Kluby Seniora.
- 6% mieszkańców Gminy Żukowo deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie, a 5% nie jest pewna, lecz podejrzewa, że może do tego dochodzić. 97% badanych nie wie, gdzie może szukać pomocy osoba w sytuacji doświadczania przemocy domowej.
- 78% badanych w tej grupie stereotypowo myśli o przemocy, ponieważ uważają, że główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Dodatkowo zdaniem 35% przemoc zdarza się tylko w domach z „marginesu społecznego”.
- Według badanych mieszkańców Gminy Żukowo przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego to kolejno: wielodzietność (56%), niepełnosprawność/długotrwała choroba (53%), ubóstwo (50%), rodzina niepełna (47%), bezrobocie (46%), uzależnienia (37%).
- Według opinii wyrażonych w części ankiety na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Żukowo odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o wysokim stopniu ryzyka – badani regularnie spożywają alkohol, wypijając przy tym spore ilości alkoholu: 5 – 6 porcji (53%) oraz 3 – 4 porcje alkoholu (23%), a nawet 7-9 porcji (15%). Tylko 4% z badanej grupy zadeklarowało abstynencję.
- 79% mieszkańców Gminy Żukowo wykazuje się niskim poziomem świadomości na temat napojów z niższą procentową zawartością alkoholu, ponieważ uważają, że alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce).
- 68% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku. 80% mieszkańców Gminy Żukowo opowiada się przeciw wprowadzeniu zakazu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych.
- 97% mieszkańców Gminy Żukowo twierdzi, że nigdy nie kierowali pojazdem będąc pod wpływem alkoholu. - 3% badanych przyznaje, że zdarzyła im się taka sytuacja.

- 4% z badanych przyznaje, że zdarzyło im się wypić niewielką ilość alkoholu w trakcie trwania ciąży – 31% kategorycznie twierdzi, że nie piło alkoholu w czasie ciąży.
- 98% ankietowanych mieszkańców nie wie, gdzie w najbliższej okolicy może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo jest rozpowszechnionym nałogiem – tylko 42% badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów zadeklarowało 44% respondentów, a e-papierosy pali regularnie 10% badanych.
- 21% respondentów deklaruje, że znają i mają w swoim środowisku przynajmniej jedną osobę przyjmującą substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. 79% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Żukowo w opinii 66% mieszkańców jest powszechnym problemem lokalnego środowiska.
- 91% badanych mieszkańców Gminy Żukowo ocenia uzależnienie od komputerów, smartfonów i Internetu za powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym.
- Za najbardziej problematyczne kwestie w życiu codziennym osoby z niepełnosprawnościami uznały: niewystarczające środki finansowe do potrzeb (81%), niedostępność rehabilitacji i leczenia (46%), korzystanie z transportu publicznego oraz trudności w wykonywaniu czynności codziennych (po 42%), dotarcie do urzędów sklepów czy miejsc pracy (35%), znalezienie zatrudnienia (31%), bariery architektoniczne (23%) oraz cyfrowe (15%), uprzedzenia i stereotypy, negatywnych stosunek innych ludzi (12%).
- Największymi problemami przebadanej grupy seniorów, ich dotyczącymi są: niskie renty i emerytury (88%), choroby (77%), samotność (62%), nieporadność życiowa (38%), niewystarczająca oferta kulturalna (27%), zaniedbywanie w instytucjach (szpitale, domy opieki) czy ze strony rodziny, niepełnosprawność (po 23%), bariery architektoniczne i komunikacyjne (19%), dyskryminacja osób starszych na rynku pracy (12%) oraz różne formy przemocy (8%).

Rekomendowane działania dla dorosłych mieszkańców:

- Kontynuowanie działań i kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się przekazywane

i rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i billboardy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych.

- Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień. Organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.
- Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmocnienie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nich ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.
- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Należy zwrócić szczególną uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się po pomoc może osoba doznająca

przemocy; osoba uzależniona i współuzależniona od alkoholu, nikotyny, narkotyków czy hazardu.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 70% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 30% robi to często. 87% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej, a 12% nie jest pewna czy do tego nie doszło. Zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Żukowo (spora część uczniów uznała, że z łatwością może zakupić alkohol czy papierosy w lokalnych sklepach), zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.
- Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Żukowo deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (13%), kilka razy w miesiącu (24%).
- Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.

Dzieci i młodzież szkolna

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Żukowo jest zauważalnym problemem. 26% uczniów szkół podstawowych deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas

programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 15% uczniów. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest rozpowszechniony wśród uczniów szkół Gminy Żukowo – 5% badanych uczniów deklaruje, że przyjmowało te substancje. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 4 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania

z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych. 34% doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (33%), a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (34%).

- Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że problem przemocy rówieśniczej jest widoczny. Należy zwrócić szczególną uwagę na ten problem. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Należy ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów. Odpowiedzi 59% uczniów wskazują, że są ofiarami przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony rówieśników.
- Pozytywnie należy ocenić brak skłonności uczniów do korzystania z gier hazardowych, pomimo iż internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży – 86% nigdy nie brało udziału w takiej formie „rozrywki”. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.
- Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od mediów społecznościowych, smartfonu (49%) oraz uzależnienie od Internetu, tzw. sieciorholizm (40%).

Nauczyciele

- Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (81%), hejt (69%), cyberprzemoc (56%) oraz agresja między uczniami (55%).
- Nauczyciele w 88% przyznali, że w ich środowisku szkolnym nie miały miejsca incydenty związane ze spożywaniem przez uczniów alkoholu oraz w 95% nie miały miejsca incydenty związane z przyjmowaniem narkotyków lub dopalaczy.

- 96% pedagogów szkół wskazuje, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu. Również 94% nauczycieli uważa, iż uczniowie są świadomi szkodliwości narkotyków i dopalaczy.
- 99% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że uczeń sięga po środki psychoaktywne. 100% nauczycieli zdecydowanie stwierdza, że traktuje wszystkich uczniów sprawiedliwie.

Rodzice

- Najistotniejszym problemem występującymi w szkole, do której uczęszcza ich dziecko, rodzice uznali: agresję między uczniami (93%), uzależnienie od gier Internetowych i komputera (85%), hejt (91%), cyberprzemoc (89%) oraz palenie wyrobów tytoniowych (82%).
- 78% rodziców uważa, że w szkole, do której uczęszczają ich dzieci relacje wśród uczniów można uznać za przyjazne i pozytywne.
- 85% z respondentów wskazuje, że ich dziecko ma pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego.
- 69% ankietowanych rodziców deklaruje, że nauczyciele w szkołach omawiają z dziećmi tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych. W kwestii pomocy oczekiwanej przez rodziców od szkoły 59% rodziców wskazało na organizację przez szkołę i nauczycieli czasu wolnego dzieci poprzez kółka zainteresowań, zawody sportowe, wycieczki czy festyny.
- 97% przebadanych rodziców stwierdziło, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe.
- 95% przebadanych wskazuje, że ich dziecko nie pali papierosów, a 4% nie posiada takiej wiedzy.
- 97% badanych rodziców twierdzi, że ich dziecko nigdy nie używało środka uzależniającego lub odurzającego.
- 96% respondentów deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że jego dziecko lub rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne.
- Według badanych za przestrzeganie dzieci i młodzieży przed negatywnymi skutkami nałogów odpowiadają kolejno: kolejno: rodzina (95%), szkoła (83%), media (49%), specjalistyczne poradnie (41%) oraz organizacje wyznaniowe (14%).

Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego:

- **Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:**
  - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
  - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
  - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
  - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia,

uczenie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu,
oraz będą miały na celu:

  - uwrażliwienie młodych internautów na problem cyberprzemocy,
  - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
  - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
  - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznanym,
  - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
  - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
  - promowanie zasad zdrowego stylu życia,
  - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
  - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
  - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
  - poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
  - uświadomienie wartości pieniądza,
  - przedstawienie chorób związanych z zaburzeniami odżywiania,
  - pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.

- **Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:**
  - ✓ Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.

- ✓ Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
- ✓ Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
- ✓ Ćwiczenia opierające się na konkretnych przypadkach.
- ✓ Sposobów wyjścia z uzależnienia.
- ✓ Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
- ✓ Przedstawieni mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
- ✓ Zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia.
- ✓ Przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.
- ✓ Omówienie poszczególnych czynności tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
- ✓ Ukazanie sposobów radzenia sobie w tych sytuacjach, ukazanie znaczenia wsparcia dla uczniów dotkniętych owym uzależnieniem.
- ✓ Omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu.
- ✓ Najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
- ✓ Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
- ✓ Nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, programy i kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
- ✓ Programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.